

Załącznik do:
Uchwały Nr VII/40/07
Rady Powiatu Piskiego
z dnia 31 maja 2007 r.

**STRATEGIA
INTEGRACJI I ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
POWIATU PISKIEGO
NA LATA 2007-2013**

MARZEC 2007

SPIS TREŚCI

1. CZĘŚĆ WSTĘPNA	3
1.1. TŁO I PRZYCZYNY	4
1.2. WARTOŚCI, ZASADY, DEFINICJE	5
1.3. STRUKTURA DOKUMENTU	9
1.4. PRZESŁANKI WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH.....	12
2. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA	21
2.1. CHARAKTERYSTYKA POWIATU	22
2.2. DEMOGRAFIA.....	26
2.3. PROBLEMY SPOŁECZNE Z PERSPEKTYWY OŚRODKÓW POMOCY SPOŁECZNEJ.....	29
2.4. PROBLEMY SPOŁECZNE Z PERSPEKTYWY POWIATOWEGO CENTRUM POMOCY RODZINIE	37
2.5. KWESTIA OSÓB BEZROBOTNYCH	54
2.6. KWESTIA PRZESTĘPCZOŚCI.....	65
2.7. IDENTYFIKACJA NAJWAŻNIEJSZYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH POWIATU.....	67
2.8. ANALIZA SWOT	74
2.9. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	82
2.10. PODSUMOWANIE CZĘŚCI DIAGNOSTYCZNEJ	98
3. CZĘŚĆ PROGRAMOWA.....	104
3.1. MISJA.....	105
3.2. CELE STRATEGICZNE, OPERACYJNE I KIERUNKI DZIAŁAŃ	107
3.3. MONITORING I EWALUACJA.....	118
4. UWAGI KOŃCOWE	121

1. CZĘŚĆ WSTĘPNA

Część wstępna zawiera elementarne informacje dotyczące zasad konstruowania dokumentu. Przedstawione w niej zostały aspekty prawne, będące podstawą działania samorządu lokalnego, zasady i wartości, na których opiera się lokalna polityka społeczna oraz najważniejsze informacje dotyczące metodyki pracy nad strategią.

1.1. TŁO I PRZYCZYNY

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych ma stanowić podstawę do realizacji względnie trwałych wzorów interwencji społecznych, podejmowanych w celu zmiany (poprawy) tych stanów rzeczy (zjawisk) występujących w obrębie danej społeczności, które oceniane są negatywnie. Dokument charakteryzuje w szczególności działania publicznych i prywatnych instytucji rozwiązujących kwestie społeczne, podejmowane dla poprawy warunków zaspokojenia potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin.

Obowiązek opracowania Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z art. 19.1 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. Różnorodność problemów społecznych występujących w powiecie powoduje konieczność wzięcia pod uwagę także innych aktów prawnych, które mają istotny wpływ na konstrukcję dokumentu i rozwiązywanie zadań społecznych w przyszłości. Są to m.in.:

- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. Nr 96, poz. 873 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. Nr 122, poz. 1143 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. Nr 99, poz. 1001),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2002 r. Nr 147, poz. 1231 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 123, poz. 776 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. Nr 179, poz. 1485),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493).

Oprócz wspomnianych aktów prawnych przy realizacji strategii może zachodzić potrzeba odwołania się również do ustaw i aktów wykonawczych z zakresu ochrony zdrowia, oświaty i edukacji publicznej, budownictwa socjalnego.

Europejska polityka społeczna została określona w głównej mierze podczas Szczytu Lizbońskiego w 2000 roku, na którym kraje członkowskie Unii Europejskiej uznały, że zwalczanie ubóstwa i wykluczenia społecznego będzie centralnym elementem w procesie modernizacji europejskiego modelu społecznego.

W roku 2001 uzgodniony został przez Radę, Parlament i Komisję Europejską „Wspólnotowy program na rzecz walki z wykluczeniem społecznym na lata 2002-2006”. Jego celem jest wsparcie współpracy pomiędzy krajami Unii Europejskiej i zwiększenie skuteczności przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu. Polska zgłosiła gotowość przystąpienia do programu, w efekcie, czego podjęła prace nad przygotowaniem Memorandum w sprawie Integracji Społecznej (Joint Inclusion Memorandum – JIM), Narodowej Strategii Integracji Społecznej oraz Krajowego Planu Działania na rzecz Integracji Społecznej. Powołany przez Prezesa Rady Ministrów w roku 2003 Zespół Zadaniowy do spraw Reintegracji Społecznej opracował dokument pt.: „Narodowa Strategia Integracji Społecznej dla Polski”. Autorzy tego dokumentu podjęli próbę dokonania całościowej analizy sytuacji społecznej w Polsce, wskazania priorytetowych problemów oraz dobrych praktyk na rzecz inkluzji osób i grup.

Opracowując lokalną strategię integracji i rozwiązywania problemów społecznych, uwzględniono dokumenty programowe, w których akcentuje się konieczność zapewnienia dialogu i partnerskiej współpracy instytucji rządowych, samorządowych, organizacji pozarządowych oraz biznesu. Uznaje się także za niezbędną partnerską współpracę z osobami podlegającymi wykluczeniu społecznemu. Wspomniane dokumenty to przede wszystkim:

- Narodowy Plan Rozwoju na lata 2004-2006,
- Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 (Narodowa Strategia Spójności 2007-2013),
- Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego,
- Sektorowy Program Operacyjny Rozwoju Zasobów Ludzkich.

1.2. WARTOŚCI, ZASADY, DEFINICJE

Wartość to termin używany do określenia tego, co godne uznania i pożądania, cenne i dobre. Człowiek budujący swój system wartości pewne z nich odrzuca jako złe, czyli traktuje jako „antywartości”, inne pozostawia i hierarchizuje według przypisywanej im ważności.

Wartość jest cechą względną, a to oznacza, że nie zawsze, nie w każdym miejscu, nie przez wszystkich i nie w każdych okolicznościach przypisywana jest przedmiotom podlegającym ocenie. Przedmiotami wartościowania w polityce społecznej są najczęściej stosunki społeczne, stan zaspokojenia potrzeb, instytucje społeczne, stosunki między człowiekiem a przyrodą.

Polityka społeczna oparta na określonych zasadach, normach i wartościach może być postrzegana jako przewodnik działania państwa i władz samorządowych różnych szczebli w celu:

- kształtowania warunków życia ludności oraz stosunków międzyludzkich, a także ogólnych warunków rozwoju;
- harmonizowania i godzenia rozbieżnych interesów różnych grup społecznych oraz tworzenia warunków dla pokoju społecznego między kapitałem a pracą.

Z wartości wynikają zarówno cele polityki społecznej, jak i zasady. Źródła, z których czerpie wartości polityka społeczna, są bardzo różnorodne. Są to m.in. ideologie, doktryny społeczne i gospodarcze, społeczne oczekiwania wyrażane za pośrednictwem różnych kanałów społecznej komunikacji, normy zwyczajowe, poglądy osób znaczących w społeczeństwie. W polityce społecznej, odwołującej się do wartości cenionych przez społeczeństwo, ważny jest podział na wartości odczuwane i uznawane. Wartości odczuwane wiążą się głównie ze sferą emocjonalną, zaś uznawane opierają się na przekonaniach, że pewne cechy powinny być odczuwane jako wartość.

Zasady to ogólne doktryny i normy działania, którymi powinny kierować się podmioty polityki społecznej w realizacji podstawowego celu, jakim jest zaspokajanie potrzeb. Niektóre zasady polityki społecznej są tożsame z wartościami. Zasady, które są najczęściej artykułowane bądź realizowane w polityce społecznej, a które stają się dla twórców strategii podstawowymi fundamentami budowania społeczności lokalnej, wolnej od zagrożeń i problemów społecznych, to:

1. **Zasada samopomocy** – przejawia się w istnieniu i rozwoju pomocy wzajemnej ludzi zmagających się z podobnymi problemami życiowymi oraz pomocy silniejszych dla słabszych; zazwyczaj w ramach niewielkich nieformalnych grup.
2. **Zasada przezorności** – oznacza, że bezpieczeństwo socjalne jednostki nie może być tylko efektem świadczeń ze strony społeczeństwa, ale wynikać powinno także z odpowiedzialności człowieka za przyszłość własną i rodziny.
3. **Zasada solidarności społecznej** – najczęściej rozumiana jako przenoszenie konsekwencji, niekiedy utożsamiana z solidaryzmem społecznym, oznaczającym wyższość wspólnych interesów członków społeczeństwa nad interesami poszczególnych klas lub warstw.
4. **Zasada pomocniczości** – oznacza przyjęcie określonego porządku, w jakim różne instytucje społeczne dostarczają jednostce wsparcia, gdy samodzielnie nie jest w stanie zaspokoić swoich potrzeb; w pierwszej kolejności pomoc powinna pochodzić od rodziny, a następnie od społeczności lokalnej, a na końcu od państwa.

5. **Zasada partycypacji** – wyraża się w takiej organizacji życia społecznego, która poszczególnym ludziom zapewnia możliwość pełnej realizacji swoich ról społecznych, natomiast poszczególnym grupom pozwala zająć równoprawne z innymi miejsce w społeczeństwie.
6. **Zasada samorządności** – stanowi realizację takich wartości, jak wolność i podmiotowość człowieka, a wyraża się w takiej organizacji życia społecznego, która jednostkom i grupom gwarantuje prawo do aktywnego udziału w istniejących instytucjach społecznych oraz tworzenia nowych instytucji w celu skuteczniejszego zaspokajania potrzeb i realizacji interesów.
7. **Zasada dobra wspólnego** – przejawia się w takich działaniach władz publicznych, które uwzględniają korzyści i interesy wszystkich obywateli i polegają na poszukiwaniu kompromisów tam, gdzie interesy te są sprzeczne.
8. **Zasada wielosektorowości** – polega na równoczesnym funkcjonowaniu publicznych podmiotów polityki społecznej, organizacji pozarządowych i instytucji rynkowych, które dostarczają środków i usług służących zaspokajaniu potrzeb społeczeństwa.

Polityka społeczna, jako przewodnik czy też wskazówka działania oparta na zadeklarowanych wartościach i zasadach, określa i wyjaśnia misję, obejmuje możliwości i cele przedsięwzięć organizacyjnych, wymusza odpowiednie zachowania, nakreślając przydział odpowiedzialności i towarzysząc temu delegację kompetencji na wszystkie poziomy organizacyjne.

Z wymienionych powyżej zasad wynikają podstawowe cele, które powinny kształtować politykę społeczną w danym środowisku lokalnym. Są to przede wszystkim:

- dążenie do poprawy położenia materialnego i wyrównywanie szans życiowych grup społeczeństwa ekonomicznie i socjalnie najsłabszych;
- prowadzenie bieżących działań osłonowych;
- dostrzeganie zagrożeń społecznych z wyprzedzeniem;
- dorównywanie do standardów unijnych i międzynarodowych.

Polityka społeczna Unii Europejskiej opiera swoje założenia na działaniach związanych z polepszeniem warunków życia, pracy i kształcenia, zapewnieniem powszechności prawa do zatrudnienia i wykształcenia, a wreszcie stworzeniem systemu zabezpieczenia społecznego. Z uwagi na przystąpienie naszego kraju do tej struktury społeczno-gospodarczej jest rzeczą oczywistą i zrozumiałą, że właśnie te wartości i zasady stanowią fundament budowy dokumentu wskazującego lokalne problemy społeczne i metody ich rozwiązywania.

W polityce społecznej terminem „problemy społeczne” oznacza się wszelkiego rodzaju dolegliwości, zakłócenia, niedogodności występujące w życiu zbiorowym. Natomiast określeniem „kwestia społeczna” wyróżnia się wśród nich te, które:

- odznaczają się szczególną dolegliwością dla potencjału osobowego społeczeństwa;
- są następstwem niedostosowania sposobu, w jaki funkcjonuje społeczeństwo, do podstawowych potrzeb indywidualnych i zbiorowych;
- nie są możliwe do rozwiązania siłami pojedynczych grup ludzkich.

W węższym znaczeniu termin „kwestia społeczna” oznacza konkretny problem o szczególnie wysokim stopniu dotkliwości dla życia i współdziałania członków społeczności. W szerszym znaczeniu termin ten oznacza natomiast sprzeczność pomiędzy zasadami obowiązującymi w danym społeczeństwie, formacji ustrojowej czy nawet cywilizacji, a dążeniami jednostek i zbiorowości do godnego życia. Przyjmuje się, że źródła kwestii społecznych tkwią wewnątrz społeczeństwa, w mechanizmach życia zbiorowego i mogą być – jak każdy problem społeczny – ograniczane i rozwiązywane we wszystkich skalach współżycia: od rodziny poprzez środowiska lokalne i zawodowe po skalę ogólnopolską czy międzynarodową.

Mechanizmów powstawania problemów społecznych i kwestii społecznych upatrywać należy w funkcjonowaniu społeczeństwa. Są nimi przede wszystkim:

- dezorganizacja społeczeństwa;
- gwałtowna zmiana społeczna;
- opóźnienia kulturowe;
- przemiany gospodarcze wyprzedzające przemiany w sposobie myślenia i działania;
- złe funkcjonowanie instytucji politycznych czy administracyjnych;
- niekompetencja polityków czy urzędników państwowych;
- dysfunkcjonalność instytucji społecznych;
- dominacja grup społecznych, eksploatacja, wyzysk;
- nierówności społeczne, niesprawiedliwość społeczna;
- złe funkcjonowanie instytucji edukacyjnych;
- nieprzystosowanie do pełnienia określonych ról społecznych.

Funkcjonujące w środowisku lokalnym kwestie i problemy społeczne prowadzą do wykluczenia społecznego, czyli sytuacji uniemożliwiającej lub znacznie utrudniającej jednostce lub grupie zgodne z prawem pełnienie ról społecznych, korzystanie z dóbr publicznych i infrastruktury społecznej, gromadzenie zasobów i zdobywanie dochodów w godny sposób.

Środkiem umożliwiającym przeciwdziałanie tej sytuacji jest integracja społeczna oparta na zasadach dialogu, wzajemności i równorzędności.

Podejmowane w tym celu działania wspólnotowe służą budowie społeczeństwa opartego na demokratycznym współuczestnictwie, rządach prawa i poszanowaniu różnorodności kulturowej. W społeczeństwie tym obowiązują i są realizowane podstawowe prawa człowieka i obywatela oraz skutecznie wspomaga się jednostki i grupy w realizacji ich celów życiowych.

Przygotowując dokument programowy, wskazujący kierunki działań samorządu w kształtowaniu i realizacji lokalnej polityki społecznej, nie można nie wspomnieć o wartości podstawowej, która posłużyła autorom za fundament przy jego opracowywaniu. Wartością tą jest zasada wspierania rodziny jako najważniejszej komórki społecznej. Jest ona głównym przesłaniem niniejszego dokumentu, gdyż od wspierania siły rodziny należy rozpoczynać każdy rodzaj oferowanej pomocy.

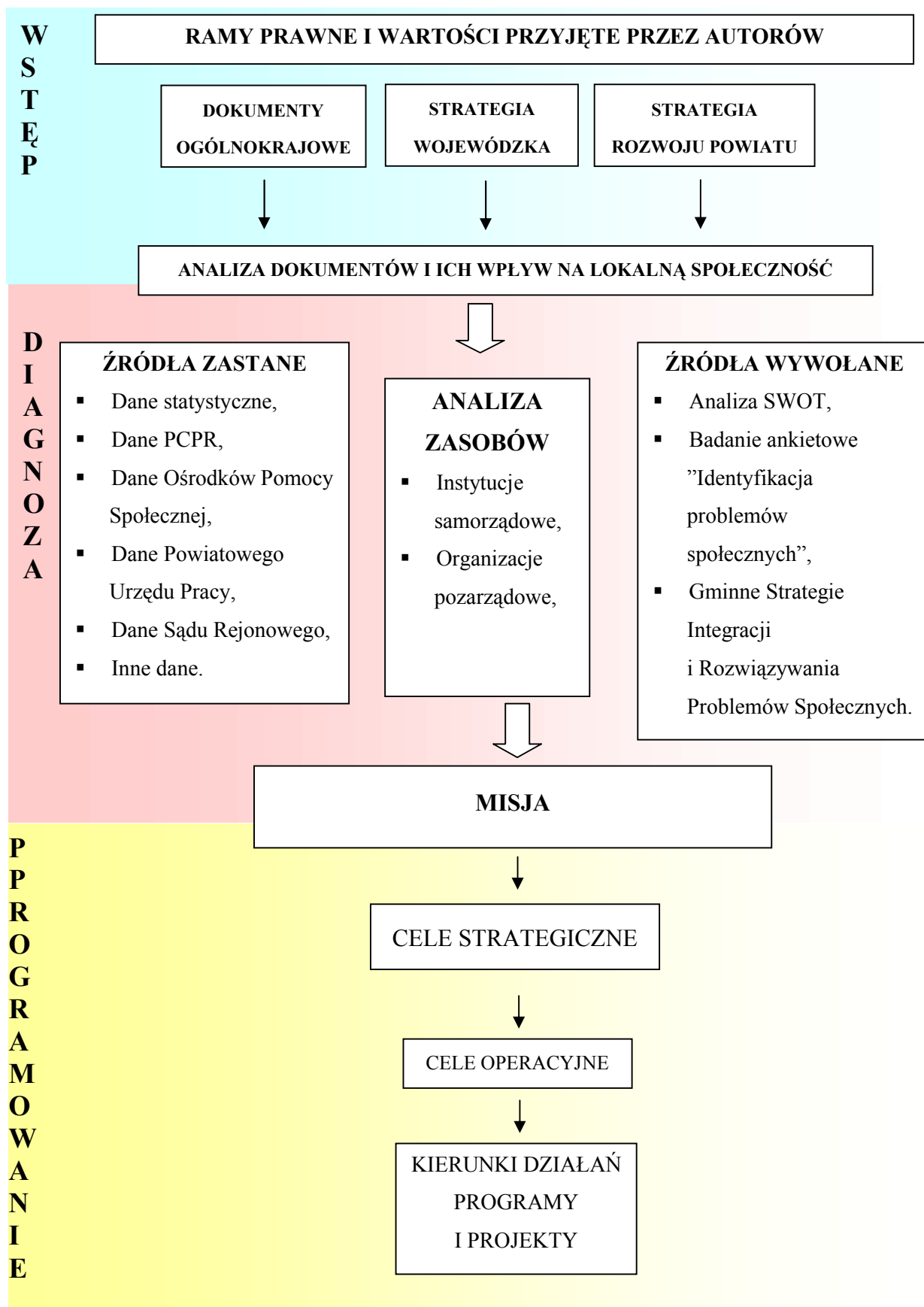
1.3. STRUKTURA DOKUMENTU

Strategie rozwiązywania problemów społecznych to względnie trwałe wzory interwencji społecznych podejmowanych w celu zmiany (poprawy) tych stanów rzeczy (zjawisk), występujących w obrębie danej społeczności, które oceniane są negatywnie. Mówiąc o powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, należy mieć na myśli w szczególności działania publicznych i prywatnych instytucji pomocy społecznej (i pokrewnych), prowadzone na terenie powiatu, podejmowane dla poprawy warunków zaspokojenia potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin. Strategia opracowana dla struktury powiatowej jest dokumentem szczególnym, odnosząc się w swych zapisach kierunkowych do zadań i możliwości realizacyjnych samorządu powiatowego musi brać pod uwagę przesłanki wynikające z działań jednostek organizacyjnych pomocy społecznej szczebla gminnego. Stąd w porównaniu ze strategiami gminnymi dokument powiatowy sygnalizuje występujące w poszczególnych gminach problemy społeczne projektując rozwiązania systemowe pozostające poza zasięgiem możliwości kompetencyjnych samorządu gminnego.

W oparciu o uzyskane informacje i materiały został przygotowany dokument, który pozwoli na racjonalizację lokalnej polityki społecznej oraz wskaże obszary, które w najbliższym czasie powinny stać się przedmiotem szczególnej troski władz lokalnych. Metodyka opracowania dokumentu pozwoliła zaangażować środowisko lokalne w budowę strategii na najważniejszych etapach, od diagnozy do wdrożenia i realizacji.

Przedłożony materiał został opracowany w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Piszcu przy merytorycznym wsparciu Ośrodka Kształcenia Służb Publicznych i Socjalnych – Centrum AV w Częstochowie. Pomoc zewnętrzna polegała głównie na doradztwie i systematyzacji układu głównych elementów wypracowanego dokumentu. Perspektywa czasowa obowiązywania niniejszego dokumentu została skomunikowana z głównymi dokumentami strategicznymi wpływającymi na rozwiązywanie lokalnych problemów, tj. Narodowymi Strategicznymi Ramami Odniesienia (Narodowa Strategia Spójności) oraz Narodową Strategią Integracji Społecznej, wyznaczającymi działania i stwarzającymi możliwość ubiegania się o środki zewnętrzne do 2013 roku.

METODOLOGIA OPRACOWANIA DOKUMENTU

1.4. PRZESŁANKI WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH

Konstruując strategię integracji i rozwiązywania problemów społecznych powiatu, należy pamiętać, że nie jest to jedyny dokument w obszarze polityki społecznej, którego skutki będą dotyczyły jej mieszkańców. Krytyczna analiza dokumentów programowych powstających na poziomie kraju, województwa czy powiatu pozwala na skuteczniejsze programowanie działań na poziomie lokalnym w taki sposób, by nie powielać pewnych działań, ale wpisywać się własnymi propozycjami programowymi w już funkcjonującą rzeczywistość formalnoprawną.

1.4.1. NARODOWE STRATEGICZNE RAMY ODNIESIENIA 2007-2013 (NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI 2007-2013)

Zgodnie z rozporządzeniem Rady Europejskiej, ustanawiającym przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności, przygotowano strategiczne wytyczne w sprawie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej, określające indykatywne ramy interwencji funduszy z uwzględnieniem innych polityk Unii Europejskiej. Projekt tego dokumentu Komisja Europejska opublikowała w dniu 5 lipca 2005 r. pod nazwą „Polityka spójności wspierająca wzrost gospodarczy i zatrudnienie: Strategiczne Wytyczne Wspólnoty 2007-2013” (SWW). Dokument ten zaleca każdemu funduszowi realizację celu priorytetowego, którym jest promowanie harmonijnego, zrównoważonego i trwałego rozwoju Wspólnoty. Uwzględnienia przy tym zalecenia KE w zakresie polityki gospodarczej oraz zatrudnienia – Zintegrowany Pakiet Wytycznych w sprawie wzrostu gospodarczego i zatrudnienia na lata 2005-2008 (ZPW).

Na podstawie zapisów Strategicznych Wytycznych Wspólnoty Polska opracowała „Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia na lata 2007-2013 wspierające wzrost gospodarczy i zatrudnienie” (NSRO), które integrują główne priorytety Wspólnoty z priorytetami polskimi, uwzględniając jednocześnie zapisy Krajowego Programu Reform, odpowiadającego na wyzwania zawarte w Strategii Lizbońskiej. Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia stanowią podstawę do programowania interwencji Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) oraz Funduszu Spójności (FS).

Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia określają działania o charakterze rozwojowym, jakie rząd polski zamierza podjąć w latach 2007-2013 w zakresie promowania

trwałego wzrostu gospodarczego, wzrostu konkurencyjności oraz wzrostu zatrudnienia. NSRO służą jednocześnie zapewnieniu skutecznej pomocy na rzecz regionów i grup społecznie zmarginalizowanych oraz pomocy w restrukturyzacji sektorów i regionów problemowych. Zakładanym efektem strategii proponowanej w NSRO jest znaczące podniesienie jakości życia mieszkańców Polski i zbliżenie poziomu rozwoju do obecnie najbiedniejszych starych państw członkowskich, a w dłuższej perspektywie poziomu zbliżonego do średniej europejskiej.

W wyniku przeprowadzonej analizy, która wykazała różnice poziomu społeczno-gospodarczego rozwoju kraju oraz poszczególnych jego regionów w stosunku do innych krajów UE, oraz w odpowiedzi na wyzwania Strategii Lizbońskiej i cele Zintegrowanego Pakietu Wytycznych, których instrumentem realizacji na gruncie krajowym jest Krajowy Program Reform, sformułowano cel strategiczny Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia na lata 2007-2013. Zakłada on tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

Cel strategiczny osiągany będzie poprzez realizację horyzontalnych celów szczegółowych, co oznacza, że wszystkie programy, działania i projekty podejmowane w ramach NSRO realizują je jednocześnie aczkolwiek w różnym zakresie. Celami horyzontalnymi NSRO są m.in.:

- poprawa jakości funkcjonowania instytucji publicznych oraz rozbudowa mechanizmów partnerstwa;
- poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej;
- budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski;
- wyrównywanie szans rozwojowych i wspomaganie zmian strukturalnych na obszarach wiejskich.

1.4.2. NARODOWA STRATEGIA INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

Cele polityki integracji społecznej w Polsce wynikają przede wszystkim z priorytetów określonych w przyjętej w czerwcu 2004 r. Narodowej Strategii Integracji Społecznej. Wynikają również z założeń w zakresie zwalczania ubóstwa i wykluczenia społecznego przyjętych w grudniu 2000 r. przez Radę Europejską w Nicei. Polska w pełni zaakceptowała ich zasadność, co zostało oficjalnie potwierdzone poprzez przyjęcie w grudniu 2003 r. Wspólnego Memorandum Polski i Unii Europejskiej o Integracji Społecznej (Joint Inclusion Memorandum).

Zarówno Krajowy Plan Działania na rzecz Integracji Społecznej, jak i Wspólne Memorandum są elementami realizacji Strategii Lizbońskiej, która została przyjęta przez piętnaście krajów członkowskich w marcu 2000 roku.

Polskie priorytety wpisują się także w podstawowe założenia Zrewidowanej Strategii Spójności Społecznej Rady Europy, której inauguracja odbyła się w lipcu 2004 r. w Warszawie. Jednym z tych założeń jest budowanie integracji i spójności społecznej w oparciu o prawa człowieka, a zwłaszcza te prawa, które zostały zawarte w Zrewidowanej Europejskiej Karcie Społecznej.

Priorytety Narodowej Strategii Integracji Społecznej stworzone zostały z perspektywą ich realizacji do 2010 roku. Krajowy Plan Działania uwzględnia te priorytety, których realizacja jest szczególnie pilna. Wynikają one także z przedstawionej analizy sytuacji ekonomiczno-społecznej ilustrującej podstawowe przyczyny ubóstwa i zagrożenia wykluczeniem społecznym.

Priorytety zawarte w NSIS w zakresie realizacji **prawa do edukacji** są następujące:

- wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym;
- poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i średnim;
- upowszechnienie kształcenia na poziomie wyższym i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy;
- rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci;
- upowszechnienie kształcenia ustawicznego.

W zakresie realizacji **prawa do zabezpieczenia socjalnego**:

- radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego, którego poziom jest obecnie nieakceptowany i wymaga podjęcia zdecydowanych działań;
- ograniczenie tendencji wzrostowych rozwarstwiania dochodowego, tak aby różnice te nie odbiegały od przeciętnego poziomu w krajach UE.

Bezrobocie jest jedną z form wykluczenia społecznego silnie powiązaną z innymi jego przejawami, np. ubóstwem, w warunkach niskiej skuteczności systemu zabezpieczenia socjalnego dla osób bezrobotnych i ich rodzin. Dlatego też w Narodowej Strategii Integracji Społecznej cztery z dwudziestu priorytetów odnoszą się do sfery działań dotyczących realizacji **prawa do pracy**:

- ograniczenie bezrobocia długookresowego;
- zmniejszenie bezrobocia młodzieży;
- zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród niepełnosprawnych;
- zwiększanie liczby uczestników aktywnej polityki rynku pracy.

W zakresie realizacji **prawa do ochrony zdrowia**:

- wydłużenie przeciętnego trwania życia w sprawności;
- upowszechnienie dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- zwiększenie zakresu programów zdrowia publicznego w celu objęcia nimi kobiet i dzieci.

W zakresie realizacji **innych praw społecznych**:

- zwiększenie dostępu do lokali (mieszkań) dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością;
- zapewnienie lepszego dostępu do pracowników socjalnych;
- rozwinięcie pomocy środowiskowej i zwiększenie liczby osób objętych jej usługami;
- zwiększenie zaangażowania obywateli w działalność społeczną;
- realizacja Narodowej Strategii Integracji Społecznej przez samorządy terytorialne;
- zwiększenie dostępu do informacji obywatelskiej i poradnictwa.

1.4.3. KRAJOWY PLAN DZIAŁANIA NA RZECZ INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

Krajowy Plan Działania na rzecz Integracji Społecznej to program poprawy dostępu do praw społecznych i zwiększania poziomu ich realizacji. Jest to również zasadniczy instrument osiągania integracji społecznej w europejskim modelu społecznym. Realizacja praw społecznych wymaga oczywiście poniesienia określonych kosztów, tak samo jak realizacja wszystkich innych kategorii praw człowieka zawartych w prawie międzynarodowym i krajowym. Należy więc zapewnić w sposób trwały zasoby finansowe, kadrowe, lokalowe, rzeczowe i inne instytucjom odpowiedzialnym za realizację tych praw.

Prawa społeczne powinny mieć obecnie priorytet w wydatkach publicznych. Ich realizacja znacznie się pogorszyła w ostatnich latach, a więc zmniejsza się poziom integracji społecznej i zwiększa się skala i zasięg procesów wykluczenia społecznego. W Krajowym Planie Działań na rzecz Integracji Społecznej za najważniejsze uznano:

- działania edukacyjne, socjalne i zdrowotne zapobiegające wykluczeniu oraz wspierające grupy zagrożone;
- budowę systemu bezpieczeństwa socjalnego i przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu;

- realizację prawa do pracy dla każdego, w tym szczególnie dla grup defaworyzowanych na rynku pracy poprzez odpowiednią politykę makroekonomiczną i politykę zatrudnienia;
- rozwój systemu instytucjonalnego z jasnym podziałem odpowiedzialności instytucji rządowych i samorządowych, otwierającego przestrzeń dla aktywności obywatelskiej i upodmiotowienia osób korzystających z usług społecznych, świadczonych zarówno przez państwo, jak i przez organizacje pozarządowe.

Na poziomie operacyjnym ważne jest, że polska polityka integracji społecznej musi być realizowana **we współpracy z szeroko rozumianymi partnerami społecznymi**. Szczególnie chodzi tu o związki zawodowe i związki pracodawców, organizacje pozarządowe, samorządy lokalne oraz odpowiednie charytatywne instytucje kościołów i związków wyznaniowych. Niezależnie od osiągniętego poziomu zamożności oraz stanu koniunktury gospodarczej państwo nie jest w stanie zrealizować celów tej polityki bez partnerstwa z innymi instytucjami.

W tym kontekście ustalono następujące priorytety na najbliższe dwa lata:

- zaangażowanie obywateli w działalność społeczną, głównie poprzez zwiększenie ich uczestnictwa w działalności organizacji pozarządowych i innych formach pracy społecznej oraz samopomocy;
- wzrost liczby samorządów, które z pełną wrażliwością i zaangażowaniem podejmą się tworzenia lokalnych strategii przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu, a następnie zrealizują ich założenia.

1.4.4. STRATEGIA POMOCY SPOŁECZNEJ WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO DO 2015 ROKU

Ze względu na swój dalekosiężny charakter strategia budowana na poziomie lokalnym musi uwzględniać i brać pod uwagę przesłanki zawarte w dokumentach strategicznych podmiotów, z którymi powiat współpracuje na zasadzie partnerstwa. Jednym z nich jest samorząd województwa warmińsko-mazurskiego. „Strategia Pomocy Społecznej Województwa Warmińsko-Mazurskiego do 2015 roku” pozwala zaplanować działania województwa z zakresu polityki społecznej w taki sposób, aby przeciwdziałać najistotniejszym zagrożeniom społecznym, takim jak negatywne skutki ubóstwa i zjawisko wykluczenia społecznego, przy aktywnym udziale samorządów lokalnych i organizacji pozarządowych.

Zadaniem samorządu województwa jest nie tylko rozwiązywanie problemów społecznych, ale również organizowanie wsparcia i pomocy osobom potrzebującym w miejscu

ich zamieszkania przy udziale jednostek organizacyjnych samorządów lokalnych. Województwo poprzez działalność Regionalnego Ośrodka Pomocy Społecznej pełni rolę wspierającą, aktywizującą, koordynującą i inicjującą nowe rozwiązania, zmierzające do wyrównywania poziomu życia mieszkańców Warmii i Mazur. Strategia określa główne działania samorządu województwa zgodnie z przypisanymi województwu zadaniami z zakresu pomocy społecznej.

Wizją powyższej strategii jest: Pomoc społeczna regionu Warmii i Mazur podstawą bezpieczeństwa socjalnego i aktywności jego mieszkańców.

Natomiast główny cel strategii to: Pomoc społeczna sprawnym i skutecznym elementem systemu wsparcia społecznego mieszkańców Warmii i Mazur.

Osiągnięcie takiego stanu wymaga realizacji podstawowych założeń strategicznych, dotyczących sfery pomocy społecznej regionu, w tym:

- wypracowania stabilnych podstaw i zasad współpracy administracji publicznej z partnerami społecznymi i innymi podmiotami lokalnego życia publicznego;
- opracowania lokalnych i wojewódzkich programów rozwiązywania najistotniejszych kwestii i problemów społecznych regionu, przy szerokim udziale partnerów społecznych;
- zmian ustawowych w zakresie pomocy społecznej, m.in. w celu zmniejszania rozbieżności między zadaniami wynikającymi z ustawy o pomocy społecznej a finansowymi możliwościami ich realizacji;
- podnoszenia społecznej i zawodowej aktywności mieszkańców Warmii i Mazur;
- zaspokajania potrzeb socjalnych wszystkich mieszkańców regionu, ze szczególnym uwzględnieniem grup społecznych narażonych na zjawiska marginalizacji;
- kształtowania postaw tolerancji i zrozumienia wobec sytuacji marginalizowanych grup społecznych;
- zmian w mentalności mieszkańców Warmii i Mazur co do roli i zadań pomocy społecznej oraz kształtowania świadomości w tej sferze;

Prace nad strategią rozpoczęto od zidentyfikowania głównych problemów regionu Warmii i Mazur w ujęciu pomocy społecznej, a następnie na tej podstawie określono 5 głównych obszarów strategii, które uznano za priorytetowe dla sfery pomocy społecznej, tj.: 1) kryzys rodziny; 2) marginalizacja grup społecznych; 3) długotrwałe bezrobocie; 4) wykorzystanie potencjału partnerów społecznych; 5) kształtowanie świadomości w sferze pomocy społecznej. Obszary te są współzależne, służą realizacji wizji i osiągnięciu celu głównego strategii pomocy społecznej województwa warmińsko-mazurskiego.

1.4.5. STRATEGIA ROZWOJU GOSPODARCZEGO POWIATU PISKIEGO 2004-2015

Strategia rozwoju gospodarczego powiatu piskiego na lata 2004-2015 określa wizję, która pokazuje, jaki ma być powiat w przyszłości. Sformułowano ją następująco: **Powiat piski tworzony jest przez zintegrowaną społeczność gmin wchodzących w jego skład, która żyje w godnych warunkach z dostępem do pracy i instytucji służących dobru mieszkańców.** W oparciu o diagnozę stanu powiatu oraz konsultacje z przedstawicielami samorządu określono nie tylko wizję powiatu, ale również misję samorządu, który służy mieszkańcom. To właśnie misja wyznacza kierunek i sposób działania na lata 2004-2015. Brzmi ona następująco: **Samorząd powiatowy poprzez swoje działania służy rozwojowi gospodarczemu oraz poprawie życia mieszkańców.**

W trakcie prac nad Strategią sformułowano cel strategiczny (**Rozwój gospodarczy i społeczny wpływa na ograniczenie bezrobocia i poprawę życia mieszkańców**), któremu podporządkowano cele operacyjne w 10 obszarach strategicznych: 1) obszar gospodarka, 2) obszar rynek pracy, 3) obszar edukacja, 4) obszar pomoc społeczna, 5) obszar opieka zdrowotna, 6) obszar bezpieczeństwo, 7) obszar promocja powiatu, 8) obszar infrastruktura techniczna, 9) obszar kultura i sport, 10) obszar ochrona środowiska. Poniżej przedstawiamy cele operacyjne odnoszące się do obszarów problemowych, które mają związek z szeroko rozumianymi sprawami społecznymi:

I. Obszar gospodarka.

- Utworzenie powiatowej Agencji Promocji Turystycznej Powiatu Piskiego.

II. Obszar rynek pracy.

1. Aktywizacja osób bezrobotnych.

- Aktywizacja zawodowa kobiet bezrobotnych.
- Program „Droga”.
- Powołanie Centrum Kształcenia Ustawicznego.
- Opracowanie i wdrożenie programu aktywizacji osób bezrobotnych mieszkających na wsi.

III. Obszar edukacja.

1. Opracowanie i wdrożenie nowoczesnego programu nauczania w szkołach ponadgimnazjalnych, dostosowanego do obecnego rynku pracy na terenie powiatu piskiego.

- Zidentyfikowanie wad programu nauczania w szkołach ponadgimnazjalnych i propozycje poprawy.

- Powołanie szkoły zawodowej dla uczniów z upośledzeniem w stopniu lekkim przy Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Łupkach.
- 2. Utworzenie na terenie powiatu szkoły wyższej.
 - Podjęcie działań zmierzających do utworzenia na terenie powiatu szkoły wyższej lub filii szkoły wyższej.
- 3. Poprawa stanu technicznego i wyposażenie bazy edukacyjnej.
 - Modernizacja i remonty budynków szkolnych, obiektów sportowych i internatów.
- 4. Wsparcie uzdolnionych uczniów szkół, dla których organem prowadzącym jest powiat.
 - Powołanie funduszu pomocowego dla uzdolnionych uczniów.
- 5. Zachęcenie młodzieży do uczestnictwa w życiu publicznym.
 - Utworzenie Młodzieżowej Rady Powiatu.
- 6. Dostosowanie oferty edukacyjnej powiatu do potrzeb rynku pracy.
 - Powołanie na terenie powiatu policealnych szkół, w których oferta edukacyjna będzie odpowiadać potrzebom rynku pracy. Priorytetowo traktuje się powołanie szkoły policealnej – obsługa ruchu turystycznego.
- 7. Poprawa stanu technicznego i wyposażenie bazy edukacyjnej.
 - Doposażenie szkół w pomoce naukowe i sprzęt sportowy.
- 8. Poprawa funkcjonowania systemu edukacyjnego.
 - Opracowanie programu restrukturyzacji systemu edukacyjnego.

IV. Obszar pomoc społeczna.

1. Wspieranie rodzin ubogich i przeciwdziałanie patologizacji rodzin.
 - Powołanie grupy samopomocowej.
 - Wsparcie członków rodzin zagrożonych przemocą w rodzinie.
2. Wspieranie osób niepełnosprawnych.
 - Budowa infrastruktury służącej osobom niepełnosprawnym.
 - Sport i kultura osób niepełnosprawnych.
3. Wsparcie osób starszych.
 - Powołanie dziennego ośrodka pomocy osobom starszym.
 - Powołanie Domu Pomocy Społecznej.

V. Obszar opieka zdrowotna.

1. Poprawa systemu ochrony zdrowia.
 - Restrukturyzacja Powiatowego Zespołu Opieki Zdrowotnej – inwestycje służące poprawie infrastruktury, doposażenie szpitala oraz szkolenia personelu.

- Programy profilaktyczne na temat środków uzależniających w szkołach ponadgimnazjalnych.

VI. Obszar bezpieczeństwo.

1. Wzrost bezpieczeństwa w powiecie piskim.

- Utworzenie Stowarzyszenia „Bezpieczny Powiat dla mieszkańców i turystów”.
- „Karta rejestracji mienia”.
- Sąsiedzki program przeciwdziałania przestępczości.

VII. Obszar promocja powiatu.

1. Wsparcie organizacji pozarządowych.

- Opracowanie programu zlecania organizacjom pozarządowym zadań publicznych.

VIII. Obszar kultura i sport.

1. Upowszechnienie kultury, sportu i tradycji regionu.

- Poszerzenie działalności muzeum.

2. Poprawa infrastruktury społecznej.

- Remont i modernizacja budynków muzeum K.I. Gałczyńskiego oraz filii w Ogródku.
- Organizowanie imprez kulturalnych i sportowych na szczeblu powiatowym, ogólnopolskim i międzynarodowym.

IX. Obszar ochrona środowiska.

1. Ochrona zasobów przyrodniczych z uwzględnieniem polityki zrównoważonego rozwoju.

- Opracowanie i realizacja powiatowego programu ochrony środowiska.

2. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA

Część diagnostyczna zawiera diagnozę problemów społecznych powiatu. Diagnoza została oparta na badaniu źródeł zastanych oraz analizie skonstruowanych specjalnie do tego celu ankiet i wywiadów.

2.1. CHARAKTERYSTYKA POWIATU

Powiat piski położony jest w południowo-wschodniej części województwa warmińsko-mazurskiego. Od zachodu graniczy z powiatami szczycieńskim i mrągowskim, od północy z giżyckim, od wschodu z elckim i grajewskim (woj. podlaskie), od południa z kolneńskim (woj. podlaskie) i ostrołęckim (woj. mazowieckie). Powiat piski znajduje się między trzema krainami geograficznymi: Krainą Wielkich Jezior, która obejmuje wschodnie i centralne terytorium powiatu; Wysoczyzną Koleńską, której wzniesienia sięgają obszaru gminy Biała Piska; oraz Pojezierzem Elckim, którego granica z Krainą Wielkich Jezior przebiega na północnym wschodzie powiatu.

Powiat piski zajmuje powierzchnię 1.776 km². Swym zasięgiem obejmuje 4 gminy miejsko-wiejskie: Biała Piska, Orzysz, Pisz i Ruciane Nida. Liczba ludności powiatu wynosi 57.632 osób, co stanowi 4,0% ludności województwa warmińsko-mazurskiego. Gęstość zaludnienia w powiecie wynosi 32 osoby/km² i jest równomierna i niewielka; waha się w gminach od 24 do 29 osób na km², z wyjątkiem miasta i gminy Pisz, w której wskaźnik gęstości zaludnienia wynosi 43 osoby/ km². Pod względem powierzchni największa w powiecie jest gmina Pisz (635 km²) zajmująca 35,7% jego terytorium. Druga pod względem obszaru to gmina Biała Piska (420 km²) obejmująca 23,6% powiatu. Powierzchnia pozostałych gmin waha się w granicach 20% (gm. Orzysz 363 km²., gm. Ruciane Nida 358 km²).

Gmina Biała Piska położona jest w południowo-wschodniej części powiatu piskiego. W jej granicach znajduje się 47 sołectw i 64 miejscowości wiejskie. Gminę o powierzchni 420 km² zamieszkuje 12.287 mieszkańców. Znaczny obszar gminy zajmują lasy, co ma konsekwencje gospodarcze związane z przewagą przedsiębiorstw z branży drzewnej (obróbka drewna) nad firmami działającymi w budownictwie i handlu. Gmina ma jednak charakter rolniczo-turystyczny; nastawiona jest na obsługę turystyki wodnej, pieszej i rowowej. W jej obrębie znajduje się 15 pomników przyrody, wśród nich zespół dębów szypułkowych i 8 obiektów wpisanych do rejestru zabytków. Należy dodać, że 40% powierzchni gminy zajmuje Obszar Chronionego Krajobrazu Puszczy i Jezior Piskich.

Gmina Orzysz znajduje się na północy powiatu piskiego, na pograniczu Krainy Wielkich Jezior Mazurskich i Pojezierza Elckiego. W granicach gminy, zamieszkałej przez 9.623 osoby, zlokalizowanych jest 40 miejscowości wchodzących w skład 26 sołectw. Teren gminy charakteryzuje duża lesistość (lasy zajmują 40,7% powierzchni) oraz występowanie kompleksów czystych jezior leżących wśród lasów. Ponad 60% obszaru stanowią rezerваты oraz obszary chronionego krajobrazu.

Gmina Pisz leży w południowej części powiatu piskiego. Miasto Pisz jest stolicą powiatu. Starostwo Powiatowe działało w Piszcu od 23 września 1945 roku do czasu wprowadzenia reformy administracyjnej w 1975 roku. W wyniku reformy z 1999 roku ponownie utworzono powiat. Gminę Pisz zamieszkują 27.103 osoby, z czego w mieście żyje ponad 19 tys. ludzi. Gospodarka gminy oparta jest przede wszystkim na działalności rolniczej. Jednak z uwagi na duże zasoby terenów leśnych (48,9% powierzchni zajmują lasy) działa tu wiele firm z branży drzewnej i leśnej. Dobrze rozwija się agroturystyka i turystyka. Miasto Pisz nazywane jest „Bramą do Mazur” – tu rozpoczyna się żeglarski szlak Wielkich Jezior Mazurskich, a ponadto w gminie wyznaczono ponad 200 km tras rowerowych prowadzących przez najciekawsze zakątki Puszczy Piskiej i Łąk Pisowodzkich.

Gmina Ruciane-Niada zajmuje północno-zachodnią część powiatu, leży na południowym krańcu Krainy Wielkich Jezior Mazurskich w obrębie Mazurskiego Parku Krajobrazowego. Liczy 16 sołectw, w których mieszka 8.619 osób. Jej obszar w ponad 70% pokryty jest lasami. Na terenie gminy znajdują się znane jeziora: Śniardwy (113,8 km² – największe jezioro Polski), Nidzkie i Beldany, a także wiele mniejszych, położonych wśród lasów. Nieopodal stromego brzegu jeziora Nidzkiego stoi Leśniczówka Pranie – Muzeum im. K.I. Gałczyńskiego, które uważane jest za centrum kultury powiatu piskiego. Z kolei na brzegach jeziora Duś leży Klasztor Staroobrzędowców – jeden z najcenniejszych zabytków w gminie. Przechowywane są w nim cenne ikony oraz starodruki i rękopisy.

Ponad 40% powierzchni powiatu stanowią lasy, natomiast jeziora 12,4%, a tereny rolne 30%. Taki stan rzeczy determinuje profil gospodarczy powiatu. Wysoka jakość środowiska naturalnego (czyste jeziora, także powietrze, nieskażone gleby) stwarza możliwość rozwoju gospodarstw ekologicznych, a walory turystyczne (krajobraz, jeziora) pozwalają budować bazę turystyczną i agroturystyczną. Z kolei dzięki bogatym zasobom leśnym funkcjonuje przemysł drzewny. W powiecie dominują małe i średnie przedsiębiorstwa (w 2002 roku ok. 95% wszystkich podmiotów gospodarczych stanowiły firmy zatrudniające do 9 pracowników). Oprócz walorów przyrodniczych do ekonomicznych atutów powiatu zaliczyć należy: dogodne położenie geograficzne, konkurencyjne koszty pracy, dobry dostęp do energii elektrycznej i gazu.

Powiat zainteresowany jest rozwojem inwestycyjnym, będącym gwarancją wzrostu gospodarczego. Warto w tym miejscu przypomnieć cel strategiczny powiatu zawarty w Strategii Rozwoju Gospodarczego: „Rozwój gospodarczy i społeczny wpływa na ograniczenie bezrobocia i poprawę życia mieszkańców”. Należy go odczytywać w kontekście jednego z najwyższych w kraju poziomu bezrobocia (w 2005 roku stopa bezrobocia w powiecie wynosiła 39,8%).

Inwestorzy rozpoczynający działalność mogą liczyć na wsparcie ze strony instytucji otoczenia biznesu. Należą do nich: Powiatowy Punkt Konsultacyjny Warmińsko-Mazurskiej Agencji Rozwoju Regionalnego, Stowarzyszenie „Klub Przedsiębiorczych” z siedzibą w Rucianem-Nidzie, Piskie Towarzystwo Gospodarcze w Pisz, Klub Przedsiębiorców Leśnych w Wiartlu oraz Towarzystwo Gospodarcze „ARYS” i Orzyskie Towarzystwo Gospodarcze w Orzyszu, a także 11 banków wraz z filiami. Oprócz lokalnych banków spółdzielczych są wśród nich znaczące instytucje finansowe: Bank Przemysłowo-Handlowy, PKO Bank Polski, Bank Pekao S.A.

Działalność kulturalną na terenie powiatu prowadzą przede wszystkim podlegające samorządom gminnym domy kultury, muzea oraz biblioteki. Biblioteki i czytelnie zlokalizowane są w miejscowościach: Biała Piska, Drygały, Skarżyn, Orzysz, Pisz. Gmina Biała Piska posiada Ośrodek Kultury i Sportu. Mieszkańcy gminy Orzysz mają do dyspozycji Dom Kultury, Dom Kultury Mazurskiej w Ubliku, Klub Garnizonowy. Gmina Pisz posiada następujące placówki upowszechniania kultury: Piski Dom Kultury, Ośrodek Kultury i Rekreacji w Wiartlu, Muzeum Ziemi Piskiej w Pisz. W mieście i gminie Ruciane-Nida funkcjonują: Dom Kultury, Izba Regionalna w Wejsunach, Muzeum Rzeźby Glinianej w Pieckach.

Główną placówką opieki zdrowotnej prowadzoną przez powiat jest Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej – Szpital Powiatowy w Pisz. W powiecie działają również niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej i – w każdej gminie – prywatne gabinety lekarskie. W 2002 roku na 1 lekarza przypadło 966 mieszkańców, podczas gdy dla województwa wskaźnik ten wynosił 682 osoby. Jeszcze gorzej wyglądała sytuacja z dostępem do usług stomatologicznych – na 1 stomatologa przypadało 14.970 osób, w województwie – 6.122 mieszkańców.

Na terenie powiatu piskiego szkoły podstawowe i gimnazja są prowadzone przez jednostki samorządu terytorialnego, tj. gminę i miasto, a także administrację rządową oraz organizacje społeczne i stowarzyszenia. Szkół podstawowych jest w sumie 31, a gimnazjalnych 9. Szkoły ponadgimnazjalne, oprócz wymienionych gestorów, podlegają również samorządowi powiatowemu. Są to: 2 zasadnicze szkoły zawodowe, 5 techników i 6 liceów ogólnokształcących. Samorządowi powiatowemu podlegają również 3 szkoły specjalne (szkoła podstawowa, gimnazjum i zasadnicza szkoła zawodowa) oraz 1 szkoła policealna. Samorząd powiatowy jest organem prowadzącym w sumie dla 6 zespołów szkół ponadgimnazjalnych, w których w roku szkolnym 2006/7 naukę pobierało 3.140 uczniów.

Starostwo Powiatowe w Pisz dotuje także następujące szkoły niepubliczne o uprawnieniach szkół publicznych: Zakład Doskonalenia Zawodowego w Białymstoku – Ośrodek Kształcenia Zawodowego w Pisz, Moniecka Szkoła Zarządzania i Rozwoju

Regionalnego – Prywatne Liceum Ogólnokształcące w Pisz, Katolickie Liceum Ogólnokształcące w Pisz.

➔ Szkoły średnie

Młodzież po ukończeniu gimnazjum może kontynuować naukę w szkołach ponadgimnazjalnych. Powiat piski może zaoferować następujące szkoły średnie:

1. Zespół Szkół Ogólnokształcących w Pisz (ul. Sikorskiego 15, Pisz), w tym:
 - a) Liceum Ogólnokształcące,
 - b) Liceum Ekonomiczne
 - c) Liceum Ogólnokształcące Zaoczne dla Dorosłych.
2. Zespół Szkół Nr 1 w Pisz (ul. Młodzieżowa 26, Pisz):
 - a) Liceum Ogólnokształcące (w Zespole funkcjonuje również Samorządowe Gimnazjum Publiczne).
3. Zespół Szkół Zawodowych w Pisz (ul. Gizewiusza 3, Pisz):
 - a) Technikum Hotelarskie,
 - b) Technikum Zawodowe po SP,
 - c) Technikum Zawodowe po ZSZ,
 - d) Technikum Gastronomiczne,
 - e) Technikum Samochodowe,
 - f) Liceum Zawodowe,
 - g) Liceum Profilowane,
 - h) Zasadnicza Szkoła Zawodowa.
4. Zespół Szkół Nr 1 w Białej Piskiej (ul. Sienkiewicza 16):
 - a) Liceum Ekonomiczne,
 - b) Liceum Ogólnokształcące,
 - c) Technikum Rolnicze,
 - d) Technikum Żywności i Gospodarstwa Domowego,
 - e) Technikum Mechanizacji Rolnictwa,
 - f) Zasadnicza Szkoła Zawodowa,
 - g) Liceum Ogólnokształcące Wieczorowe,
 - h) Liceum Profilowane.
5. Zespół Szkół Ogólnokształcących w Orzyszu (ul. Wojska Polskiego 3):
 - a) Liceum Ogólnokształcące,
 - b) Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych.

6. Zespół Szkół Drzewnych i Leśnych w Rucianem-Nidzie (ul. Polna 2, Ruciane-Nida):

- a) Technikum Przemysłu Drzewnego,
- b) Liceum Techniczne,
- c) Liceum Profilowane,
- d) Technikum Ochrony Środowiska,
- e) Szkoła Policealna.

➔ Szkoły specjalne

7. Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Łupkach (Łupki 15, Pisz):

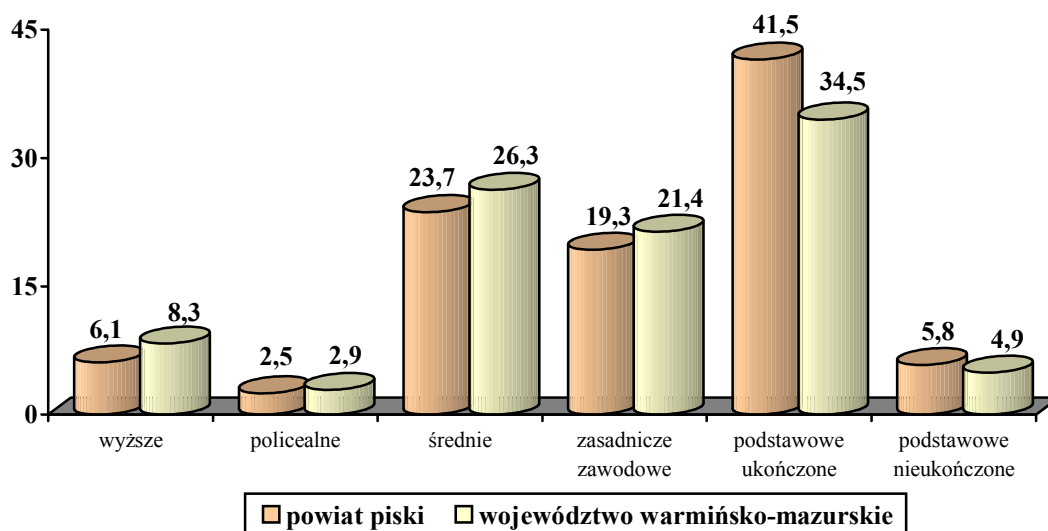
- a) Szkoła Podstawowa Specjalna,
- b) Gimnazjum Specjalne.

Na terenie powiatu nie funkcjonuje żadna szkoła wyższa. Młodzież korzysta z oferty szkół wyższych w Olecku, Elku, Olsztynie, Białymstoku, Łomży i Ostrołęce. Na zakończenie należy zaznaczyć, że perspektywy systemu kształcenia w powiecie piskim są określone w projekcie badawczym pn. Diagnoza potrzeb edukacyjnych w latach 2007-2015 w zakresie kształcenia i szkolenia ponadgimnazjalnego w aspekcie lokalnych rynków pracy.

2.2. DEMOGRAFIA

Według danych Narodowego Spisu Powszechnego w 2002 roku teren powiatu piskiego zamieszkiwało 57.766 osób, w tym 29.011 mężczyzn i 28.755 kobiet. Spośród wszystkich mieszkańców 47.005 osób było w wieku 13 lat i więcej.

Ludność według poziomu wykształcenia w 2002 roku (dane w procentach)

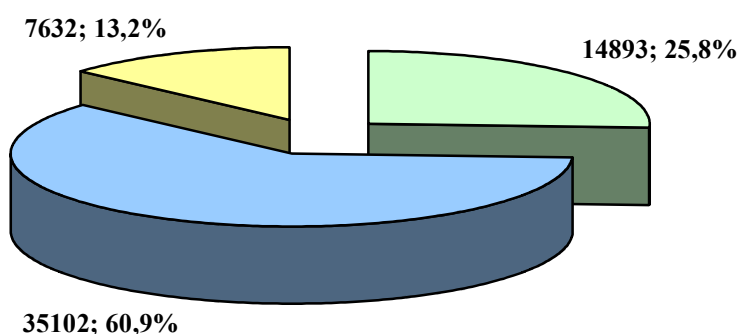

Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

W strukturze wykształcenia mieszkańców powiatu piskiego zwracał uwagę niższy odsetek osób posiadających wykształcenie wyższe, policealne, średnie i zasadnicze zawodowe w zestawieniu z danymi z województwa warmińsko-mazurskiego.

Poziom wykształcenia lokalnej społeczności jest ważną przesłanką w procesie oceny umiejętności i radzenia sobie poszczególnych osób przede wszystkim na rynku pracy. Im bowiem dana osoba jest lepiej wykształcona, tym łatwiej potrafi się przystosować do zmiennej rzeczywistości rynku pracy.

Struktura wiekowa mieszkańców powiatu – stan na dzień 31.12.2005 r.

■ w wieku przedprodukcyjnym ■ w wieku produkcyjnym ■ w wieku poprodukcyjnym

Dane Starostwa Powiatowego w Pisz.

Na dzień 31 grudnia 2005 r. ludność powiatu liczyła ogółem 57.632 osoby. 14.893 osoby były w wieku przedprodukcyjnym, 35.102 osoby w wieku produkcyjnym, a 7.637 osób w wieku poprodukcyjnym.

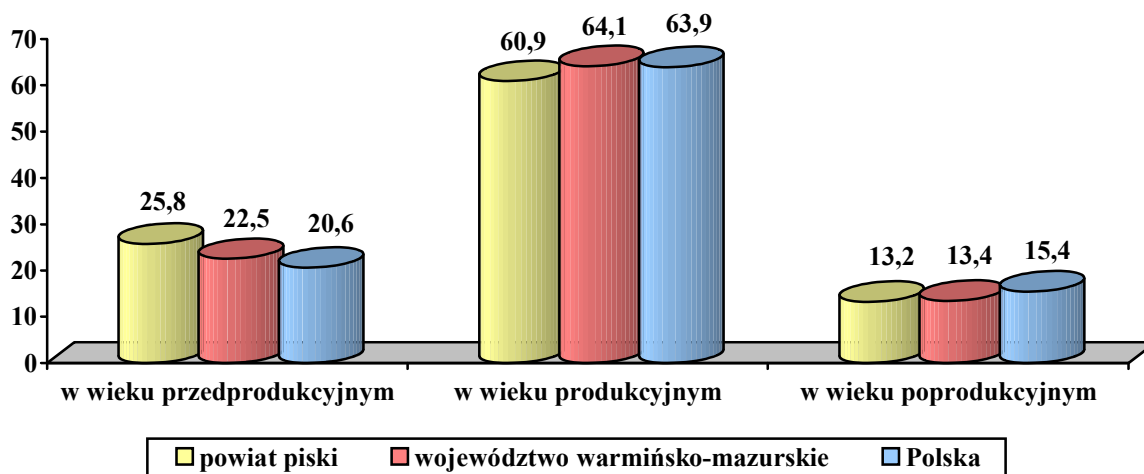
Struktura wiekowa mieszkańców poszczególnych gmin powiatu piskiego w 2005 roku

Gmina	Ogółem	wiek przedprodukcyjny	wiek produkcyjny	wiek poprodukcyjny
Orzysz	9.623	2.426	5.826	1.371
		25,2%	60,5%	14,2%
Biała Piska	12.287	3.468	7.318	1.501
		28,2%	59,5%	12,2%
Pisz	27.103	6.900	16.690	3.513
		25,4%	61,6%	13,0%
Ruciane-Nida	8.619	2.099	5.268	1.252
		24,3%	61,1%	14,5%

Badania własne Centrum AV.

Analizując powyższe zestawienie, należy stwierdzić, iż proces starzenia się społeczności w największym stopniu dotyka mieszkańców gmin Ruciane-Nida oraz Orzysz (osoby w wieku poprodukcyjnym stanowią w ww. gminach odpowiednio 14,5 i 14,2% ogółu ludności), a w najmniejszym ludność gminy Biała Piska (tylko 12,2% mieszkańców miasta i gminy osiągnęło wiek poprodukcyjny).

Porównanie danych procentowych dotyczących struktury ludności kraju, województwa warmińsko-mazurskiego oraz powiatu piskiego – stan na dzień 31.12.2005 r. (dane w %)

Badanie własne Centrum AV

Dokonując analizy porównawczej struktury wiekowej ludności powiatu piskiego, województwa warmińsko-mazurskiego i kraju z końcem 2005 roku, należy stwierdzić, iż mieszkańcy powiatu charakteryzowali się korzystniejszą strukturą demograficzną. Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym z terenu powiatu był wyższy w porównaniu ze średnią wojewódzką i krajową, natomiast wskaźnik procentowy ludności w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym – niższy.

Tendencje demograficzne sugerują jednak, iż liczba osób w wieku poprodukcyjnym będzie się zwiększała, co jest m.in. spowodowane malejącą dzietnością rodzin i wydłużającą się średnią długością życia. Według prognoz Głównego Urzędu Statystycznego w 2015 roku w powiecie piskim będzie 7.391 mieszkańców w wieku poprodukcyjnym, a w 2030 roku – 10.683 osoby, tj. blisko 20% całej populacji powiatu.

2.3. PROBLEMY SPOŁECZNE Z PERSPEKTYWY OŚRODKÓW POMOCY SPOŁECZNEJ

System pomocy społecznej jako jeden z elementów zabezpieczenia społecznego polityki społecznej państwa ma za zadanie wspieranie osób i rodzin, które z przyczyn obiektywnych nie są w stanie zaspokoić swoich elementarnych potrzeb życiowych. Według ustawy o pomocy społecznej pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości (art. 2. 1).

Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art. 3. 1). Ustawa o pomocy społecznej stwierdza, że udziela się pomocy osobom i rodzinom w szczególności z powodu: 1) ubóstwa; 2) sieroctwa; 3) bezdomności; 4) bezrobocia; 5) niepełnosprawności; 6) długotrwałej lub ciężkiej choroby; 7) przemocy w rodzinie; 8) potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności; 9) bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych; 10) braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze; 11) trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy; 12) trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego; 13) alkoholizmu lub narkomanii; 14) zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej; 15) klęski żywiołowej lub ekologicznej.

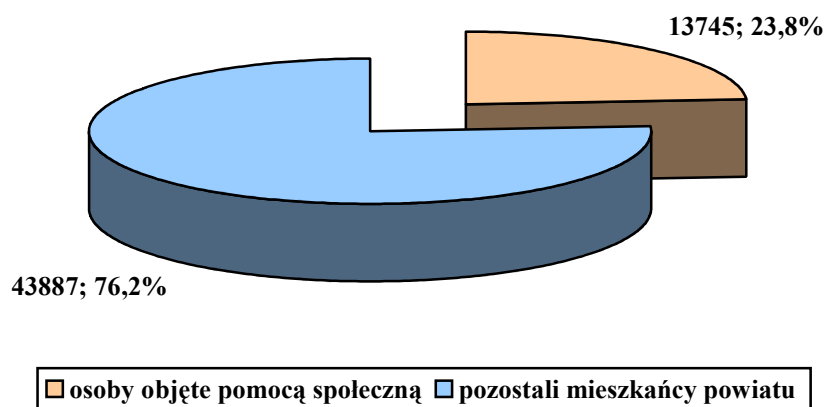
Za realizację zadań z zakresu pomocy społecznej na terenie poszczególnych gmin powiatu piskiego odpowiedzialne są 4 ośrodki pomocy społecznej – 3 miejsko-gminne i 1 miejski. Do ich podstawowych obowiązków należy:

- prowadzenie diagnostyki jednostkowej i środowiskowej;
- bezpośrednie i pośrednie udzielanie świadczeń (w tym organizowanie opieki i usług domowych);
- współpraca z organizacjami i instytucjami, a zwłaszcza z samorządem lokalnym;
- aktywizowanie środowiska lokalnego.

Liczba osób objętych systemem pomocy społecznej ulega nieustannym zmianom. Decydujący wpływ na korzystanie z systemu pomocy społecznej w Polsce mają regulacje prawne zawarte w ustawie o pomocy społecznej oraz innych aktach normatywnych. Podstawową przesłanką przyznania świadczeń jest kryterium dochodowe osoby i rodziny. Od 1 października

2006 roku kryterium to ustalono na poziomie 477 zł miesięcznie w przypadku osoby samotnie gospodarującej (poprzednio 461 zł) i 351 zł na osobę w rodzinie (poprzednio 316 zł). Niski poziom kwot uprawniających do przyznania świadczeń zawęża liczbę uprawnionych i może istotnie wypaczać skalę występującego ubóstwa. Na wahania liczby uprawnionych do świadczeń wpływ miały m.in. ustawa o rencie socjalnej i ustawa o świadczeniach rodzinnych, które spowodowały w 2004 przejście części klientów systemu do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i płatnika świadczeń rodzinnych.

Liczba osób korzystających z systemu pomocy społecznej w 2005 roku a ludność powiatu

Badania własne Centrum AV.

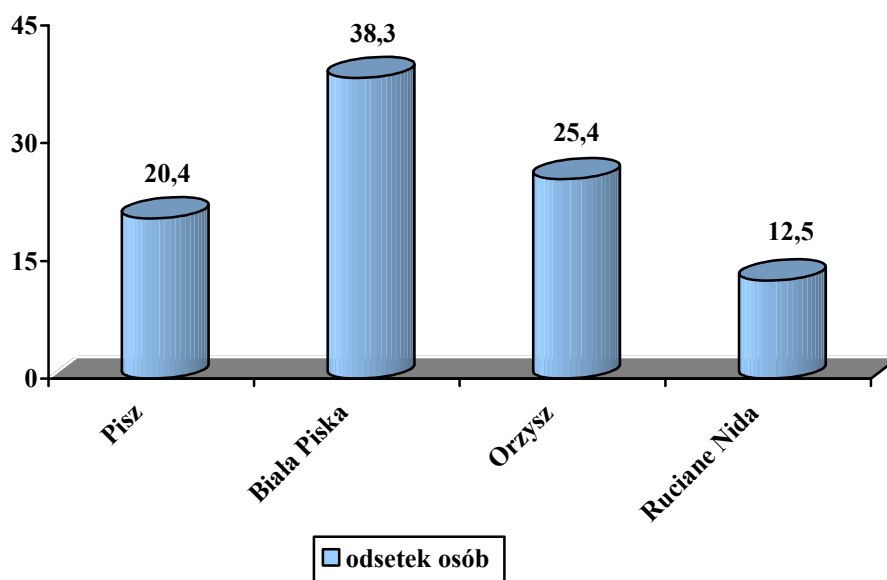
Spośród 57.632 mieszkańców powiatu, 13.745 osób objęto pomocą społeczną w roku 2005. Liczba ta obejmuje również rodziny osób, którym decyzją administracyjną przyznano wsparcie.

Obecnie mamy do czynienia z tendencją obserwowaną od 1996 roku, polegającą na wzroście zasięgu ubóstwa obiektywnego szacowanego na podstawie wyników badań budżetów gospodarstw domowych (GUS). W 2004 roku poniżej minimum egzystencji żyło 11,8% polskiego społeczeństwa (w porównaniu do 4,3% w 1996 r.). W okresie od 1996 do 2003 roku liczba osób żyjących poniżej granicy minimum egzystencji zwiększyła się w skali całego kraju o 2,8 mln osób. Taki rodzaj ubóstwa nie wynika jedynie z krótkotrwałego pogorszenia się sytuacji rodzin, ale nabiera cech trwałości, przyczyniając się do długotrwałego pozbawienia możliwości korzystania z dóbr i usług, a tym samym prowadzi do wykluczenia społecznego.

Na syndrom głębokiego ubóstwa składa się bezrobocie połączone z niskim poziomem wykształcenia głowy gospodarstwa domowego, wielodzietność oraz fakt zamieszkania w małych ośrodkach miejskich oraz na wsi, szczególnie na obszarach dotkniętych bezrobociem

strukturalnym. Wzrost skali ubóstwa w ostatnich latach dokonał się przy poprawie przeciętnej sytuacji materialnej ogółu społeczeństwa, co świadczy o rosnących w społeczeństwie nierównościach w sytuacji dochodowej i poziomie życia.

Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej w 2005 roku w poszczególnych gminach powiatu piskiego (dane w procentach)

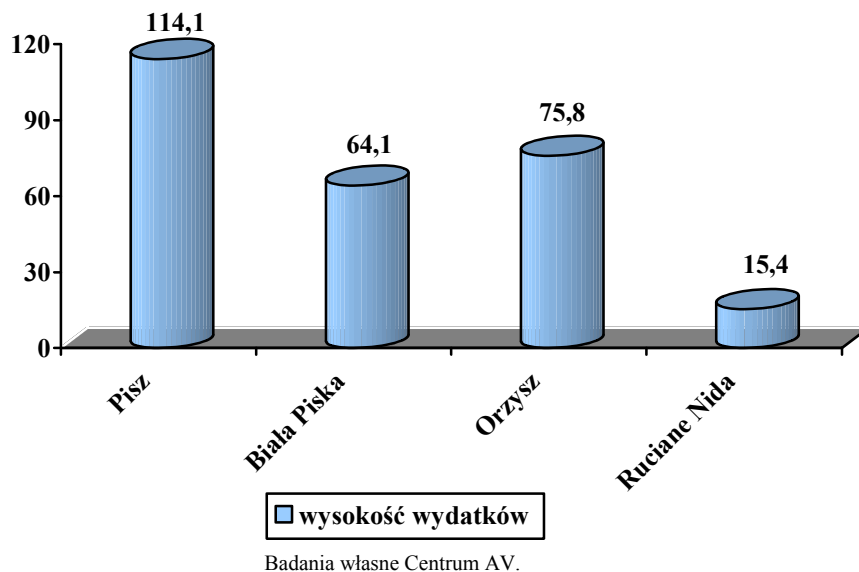

Badania własne Centrum AV.

Porównując odsetek osób korzystających z pomocy społecznej w gminach powiatu piskiego, należy zauważyć występujące różnice w odniesieniu do poszczególnych gmin. Najwyższe wartości osiąga gmina Biała Piska, gdzie z pomocy społecznej korzysta niemal 40 proc. mieszkańców. O trudnej sytuacji ludności przekonujemy się także na przykładzie Orzysza i Pisza, w których to gminach wsparcia potrzebuje odpowiednio co czwarty i co piąty mieszkaniec. Natomiast najmniejszą grupę świadczeniobiorców odnotowano w gminie Ruciane-Nida.

Wysokość środków finansowych pozostających w dyspozycji ośrodków pomocy społecznej jest zróżnicowana. Uwzględniając wydatki na zadania własne pochodzące z budżetu gminy, kwoty na zadania zlecone uzyskane z budżetu państwa, a następnie przeliczając wartości na jednego mieszkańca uzyskaliśmy odmienne dane dla poszczególnych gmin powiatu w zakresie wydatkowania środków na system pomocy społecznej.

Wysokość wydatków na pomoc społeczną w 2005 roku w poszczególnych gminach powiatu piskiego w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w złotych)

Prezentowane na zestawieniu kwoty są w obrębie powiatu mocno zróżnicowane, od wartości najniższych w przypadku gminy Ruciane-Nida, gdzie średnia oscyluje w granicach piętnastu złotych, po Pisz, gdzie wysokość środków przypadających na jednego mieszkańca przekracza sto czternaście złotych. Ilość środków budżetowych przeznaczonych na system pomocy wynika z różnych czynników, częściowo jest odzwierciedleniem istniejącego ubóstwa mieszkańców i związanych z tym istniejących realnych potrzeb, a częściowo z zamożności samej jednostki samorządu terytorialnego, która może wyasygnować mniej lub więcej środków finansowych na wsparcie mieszkańców.

Najczęściej udzielaną formą pomocy są świadczenia pieniężne. Analizując możliwości przyznawania przez ośrodki pomocy społecznej świadczeń finansowych, należy wskazać na podstawowe zasiłki, którymi obecnie są: zasiłek stały, zasiłek okresowy, zasiłek celowy, specjalny zasiłek celowy, składki na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne oraz pomoc na ekonomiczne usamodzielnienie.

Większość świadczeń jest przyznawana w drodze decyzji administracyjnej. Beneficjenci niezadowoleni z uzyskanej pomocy mają prawo odwołać się do Samorządowego Kolegium Odwoławczego, które, w trybie administracyjnym, może decyzję Ośrodka Pomocy Społecznej utrzymać w mocy, uchylić w części lub całości albo przekazać do ponownego rozpoznania.

Obraz pojawiających się w poszczególnych gminach kwestii społecznych oddajemy w zestawieniach, które prezentują najpoważniejsze determinanty istniejącej w 2005 r. sytuacji społecznej. Zestawienia sporządzono jednolicie dla każdej z gmin powiatu.

Biała Piska – dane za 2005 r.

Ludność: 12.287.

Liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenia: 1.395.

Liczba rodzin objętych pomocą społeczną: 955.

Liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną: 4.702.

Odsetek osób, korzystających z pomocy społecznej w ogóle mieszkańców gminy: 38,3%.

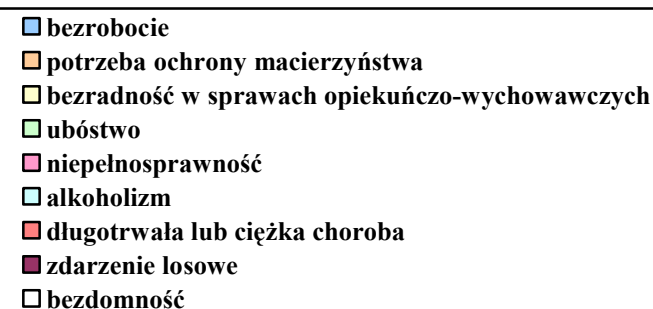
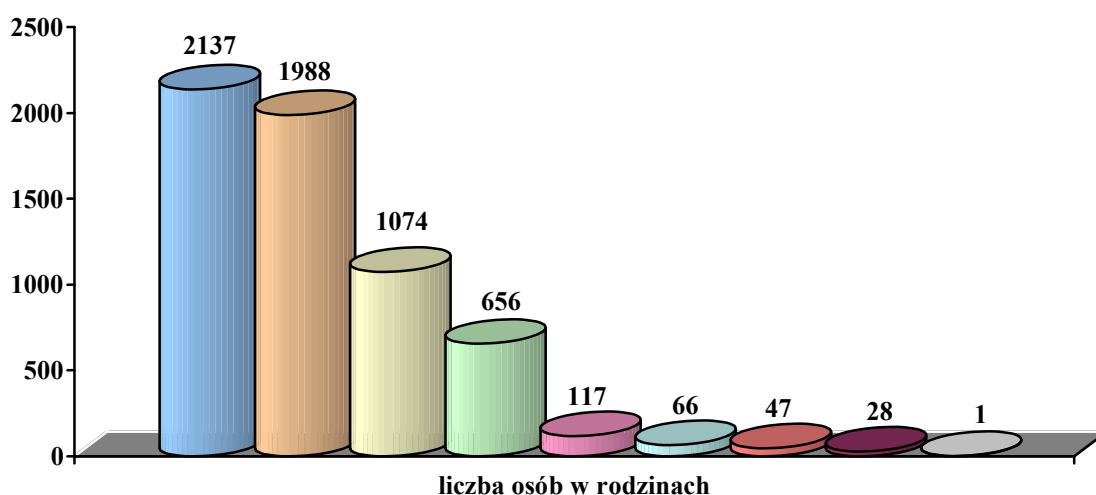
Wysokość wydatków na pomoc społeczną: 787.360 zł.

Wysokość wydatków na pomoc społeczną w przeliczeniu na 1 mieszkańca: 64,08 zł.

Liczba pracowników socjalnych: 3.

Odsetek osób niepełnosprawnych w ogóle mieszkańców gminy w 2002 roku: 9,1%.

Powody przyznawania pomocy społecznej w 2005 roku

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Białej Piskiej.

Analizując powyższy wykres, należy stwierdzić, iż najczęstszymi powodami przyznawania pomocy społecznej w gminie Biała Piska w 2005 roku były bezrobocie, potrzeba ochrony macierzyństwa oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

Pisz – dane za 2005 r.

Ludność: 27.103.

Liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenia: 2.953.

Liczba rodzin objętych pomocą społeczną: 1.654.

Liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną: 5.523.

Odsetek osób, korzystających z pomocy społecznej w ogóle mieszkańców gminy: 20,4%.

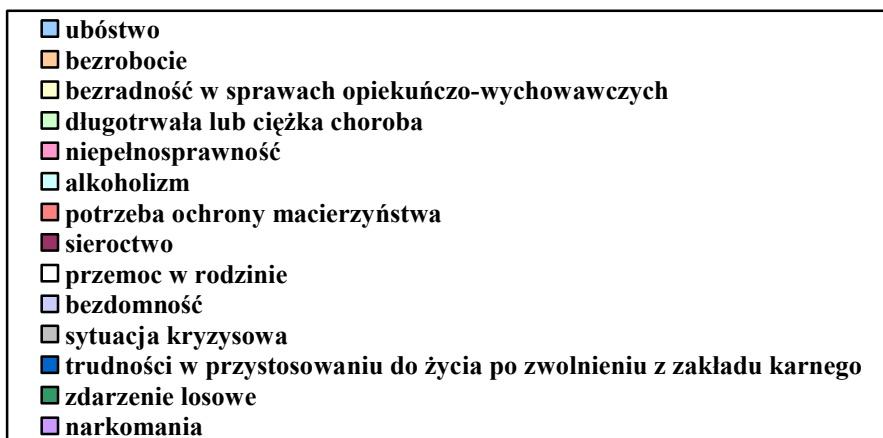
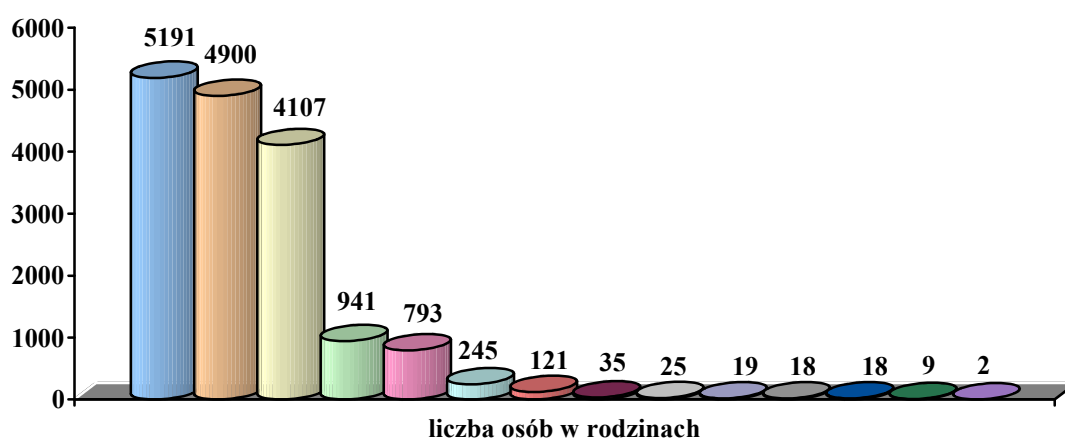
Wysokość wydatków na pomoc społeczną w 2005 roku (zadania własne i zlecone): 3.092.108 zł.

Wysokość wydatków na pomoc społeczną w przeliczeniu na 1 mieszkańca: 114.08 zł.

Liczba pracowników socjalnych: 10.

Odsetek osób niepełnosprawnych w ogóle mieszkańców gminy w 2002 roku: 9,2%

Powody przyznawania pomocy społecznej w 2005 roku

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pisz.

Analizując powyższy wykres, należy stwierdzić, iż najczęstszymi powodami przyznawania pomocy społecznej w gminie Pisz w 2005 roku były ubóstwo i bezrobocie oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

Orzysz – dane za 2005 r.

Ludność: 9.623.

Liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenia: 1.334.

Liczba rodzin objętych pomocą społeczną: 740.

Liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną: 2.444.

Odsetek osób, korzystających z pomocy społecznej w ogóle mieszkańców gminy: 25,4%.

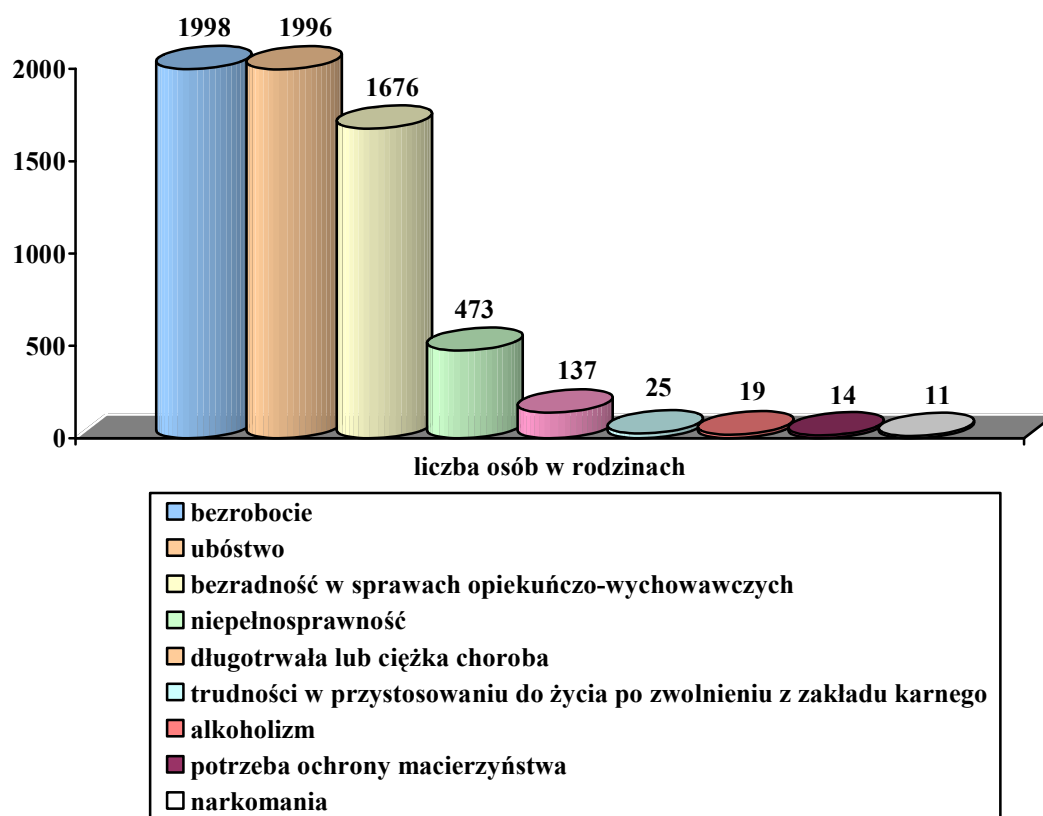
Wysokość wydatków na pomoc społeczną: 729.856 zł.

Wysokość wydatków na pomoc społeczną w przeliczeniu na 1 mieszkańca: 75,84 zł.

Liczba pracowników socjalnych: 4.

Odsetek osób niepełnosprawnych w ogóle mieszkańców gminy w 2002 roku: 11,5%.

Powody przyznawania pomocy społecznej w 2005 roku

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Orzyszu.

Analizując powyższy wykres, należy stwierdzić, iż najczęstszymi powodami przyznawania pomocy społecznej w gminie Orzysz w 2005 roku były bezrobocie i ubóstwo oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

Ruciane-Nida – dane za 2005 r.

Ludność: 8.619.

Liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenia: 457.

Liczba rodzin objętych pomocą społeczną: 281.

Liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną: 1.076.

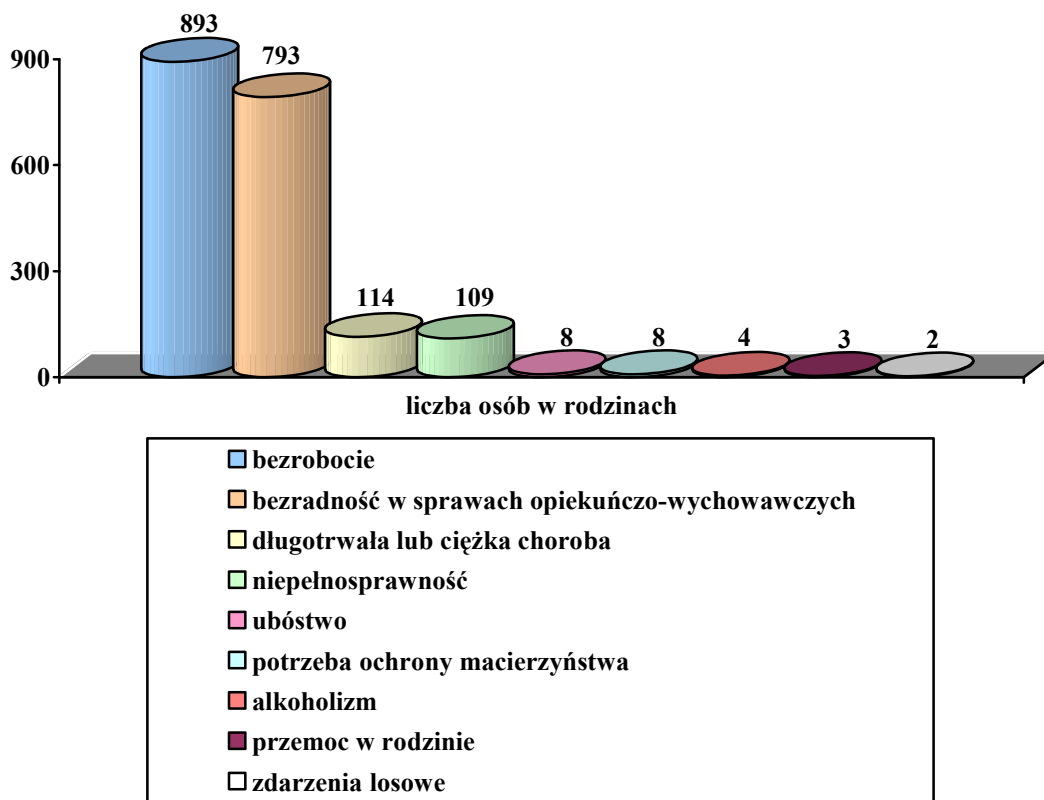
Odsetek osób, korzystających z pomocy społecznej w ogóle mieszkańców gminy: 12,5%.

Wysokość wydatków na pomoc społeczną: 132.424 zł.

Wysokość wydatków na pomoc społeczną w przeliczeniu na 1 mieszkańca: 15,36 zł.

Liczba pracowników socjalnych: 1.

Powody przyznawania pomocy społecznej w 2005 roku

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ruciane-Nida.

Analizując powyższy wykres, należy stwierdzić, iż najczęstszymi powodami przyznawania pomocy społecznej w gminie Ruciane-Nida w 2005 roku były bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego oraz długotrwała lub ciężka choroba.

Najczęstsze powody ubiegania się o pomoc w gminach powiatu piskiego w 2005 roku

Gmina	Ubóstwo	Potrzeba ochrony macierzyństwa	Bezrobocie	Niepełnosprawność	Choroba	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	Przemoc w rodzinie	Alkoholizm
Pisz	5.197	121	4.900	793	941	4.107	25	245
Biała Piska	656	1.988	2.137	117	47	1.074	–	66
Orzysz	1.996	14	1.998	473	137	1.676	2	19
Ruciane-Nida	8	8	893	109	114	793	3	4
Razem	7.857	2.131	9.928	1.492	1.239	7.650	30	334

Dane Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu piskiego.

Ze zbiorczego zestawienia wynika, że najczęstszym powodem ubiegania się o świadczenia pomocy społecznej w powiecie piskim w 2005 roku było bezrobocie (9.928), a następnie ubóstwo (7.857) i bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (7.650), potrzeba ochrony macierzyństwa (2.131), niepełnosprawność (1.492), długotrwała i ciężka choroba (1.239), alkoholizm (334) oraz przemoc w rodzinie (30).

2.4. PROBLEMY SPOŁECZNE Z PERSPEKTYWY POWIATOWEGO CENTRUM POMOCY RODZINIE

Za realizację zadań powiatowych z zakresu pomocy społecznej odpowiedzialne jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz. Do jego obowiązków należy m.in. **realizacja zadań własnych**:

- 1) opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych;
- 2) prowadzenie specjalistycznego poradnictwa;
- 3) organizowanie opieki w rodzinach zastępczych, udzielanie pomocy pieniężnej na częściowe pokrycie kosztów utrzymania umieszczonych w nich dzieci oraz wypłacanie wynagrodzenia z tytułu pozostawania w gotowości przyjęcia dziecka albo świadczonej opieki i wychowania niespokrewnionym z dzieckiem zawodowym rodzinom zastępczym;

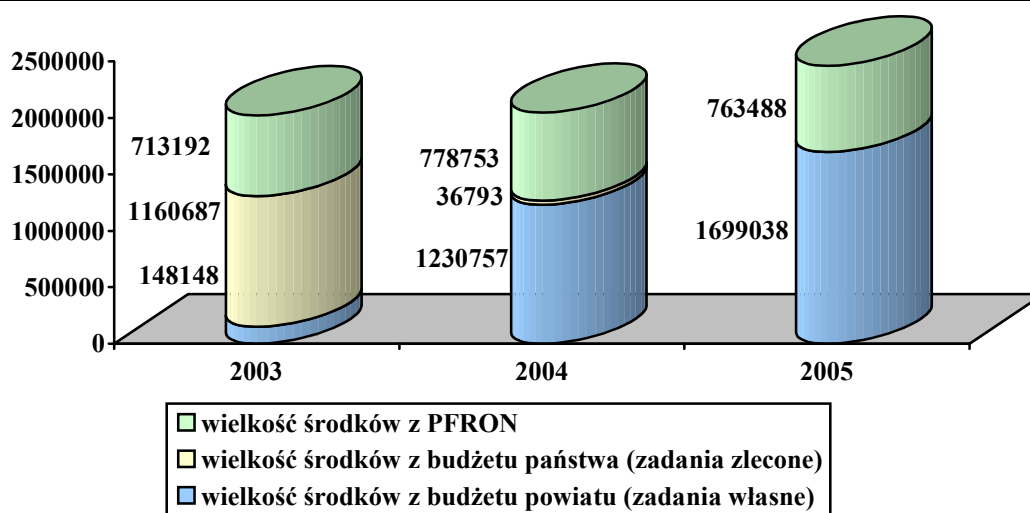
- 4) zapewnienie opieki i wychowania dzieciom całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodziców, w szczególności przez organizowanie i prowadzenie ośrodków adopcyjno-opiekuńczych, placówek opiekuńczo-wychowawczych, dla dzieci i młodzieży, w tym placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym, a także tworzenie i wdrażanie programów pomocy dziecku i rodzinie;
- 5) pokrywanie kosztów utrzymania dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych i w rodzinach zastępczych, również na terenie innego powiatu;
- 6) przyznawanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki osobom opuszczającym placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego i socjalizacyjnego, domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, rodziny zastępcze oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze;
- 7) pomoc w integracji ze środowiskiem osób mających trudności w przystosowaniu się do życia, młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego i socjalizacyjnego, domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, rodziny zastępcze oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze, mających braki w przystosowaniu się;
- 8) pomoc osobom mającym trudności w integracji ze środowiskiem, które otrzymały status uchodźcy;
- 9) pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
- 10) prowadzenie i rozwój infrastruktury domów pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym oraz umieszczanie w nich skierowanych osób;
- 11) prowadzenie mieszkań chronionych dla osób z terenu więcej niż jednej gminy oraz powiatowych ośrodków wsparcia, w tym domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, z wyłączeniem środowiskowych domów samopomocy i innych ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- 12) prowadzenie ośrodków interwencji kryzysowej;
- 13) udzielanie informacji o prawach i uprawnieniach;
- 14) szkolenie i doskonalenie zawodowe kadr pomocy społecznej z terenu powiatu;
- 15) doradztwo metodyczne dla kierowników i pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z terenu powiatu;

- 16) podejmowanie innych działań wynikających z rozeznaczonych potrzeb, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych;
- 17) sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, również w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu informatycznego;
- 18) sporządzanie bilansu potrzeb powiatu w zakresie pomocy społecznej;
- 19) utworzenie i utrzymywanie powiatowego centrum pomocy rodzinie, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników.

Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy:

- 1) pomoc uchodźcom w zakresie indywidualnego programu integracji oraz opłacanie za te osoby składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia;
- 2) prowadzenie i rozwój infrastruktury ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- 3) realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia.

Wielkość wydatków przeznaczonych przez powiat na realizację zadań PCPR w latach 2003-2005

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Piszku.

Analizując powyższe zestawienie, należy stwierdzić, iż wielkość wydatków przeznaczonych przez powiat na realizację zadań PCPR w latach 2003-2005 powiększała się z roku na rok. W 2003 roku wydatki te wyniosły łącznie 2.022.027 zł, rok później wzrosły do 2.046.303 1.701.759 zł, a w 2005 roku osiągnęły poziom 2.462,526 zł. Taki stan rzeczy był w głównej mierze efektem wzrostu wysokości środków uzyskanych z budżetu powiatu, przy

jednoczesnym spadku wysokości środków otrzymanych z budżetu państwa. Nieznacznym wahaniom ulegała natomiast wielkość środków pochodzących z PFRON.

2.4.1. KWESTIA DZIECKA

Polityka społeczna zajmuje się dziećmi jako grupą wymagającą szczególnej troski i ochrony. Działalność na rzecz dzieci polega przede wszystkim na ochronie ich praw, wyrównywaniu szans życiowych poprzez ułatwienie dostępu do oświaty, służby zdrowia, wypoczynku oraz asekurowaniu w obliczu ryzyka życiowego. System opieki nad dziećmi potrzebującymi wsparcia organizują instytucje państwowe, samorządy, organizacje pozarządowe. Na system ten składają się m.in.:

- domy pomocy społecznej dla dzieci specjalnej troski,
- pogotowia opiekuńcze,
- domy dziecka,
- ośrodki szkolno-wychowawcze dla dzieci i młodzieży,
- ogniska i świetlice wychowawcze oraz kluby środowiskowe – placówki wsparcia dziennego zapobiegające niedostosowaniu społecznemu i osamotnieniu dzieci i młodzieży oraz zapewniające pomoc rodzicom mającym trudności w wychowaniu dzieci,
- wioski dziecięce,
- ośrodki adopcyjno-opiekuńcze,
- rodziny zastępcze,
- rodzinne domy dziecka,
- młodzieżowe ośrodki wychowawcze,
- młodzieżowe ośrodki socjoterapii.

Wszystkie te placówki wyrównują szanse dzieci i młodzieży, niemniej dziecko, dla pełnego i harmonijnego rozwoju swojej osobowości, powinno wychowywać się w środowisku rodzinnym, w atmosferze szczęścia, miłości i zrozumienia.

2.4.1.1. DZIECKO W ŚRODOWISKU

Na zapewnienie odpowiedniej pozycji dziecka w środowisku lokalnym wpływa wiele czynników. Jednym z kluczowych jest możliwość korzystania ze wsparcia odpowiednich instytucji, w tym poradnictwa rodzinnego oraz pedagogicznego.

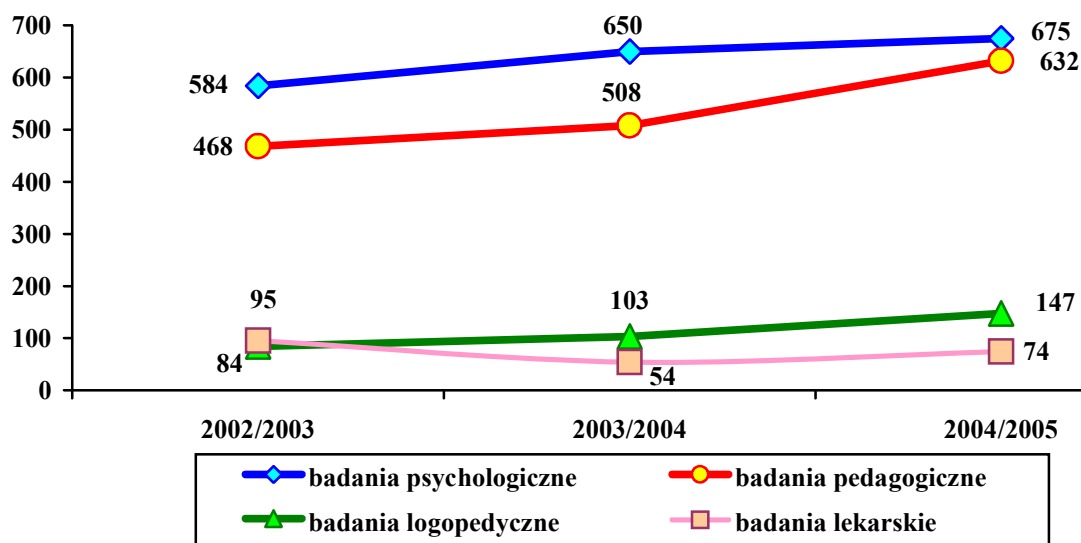
Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Pisz

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Pisz swym zasięgiem obejmuje wszystkie placówki oświatowo-wychowawcze i opiekuńczo-wychowawcze z terenu powiatu (przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne, domy dziecka, specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy). Jednostka merytorycznie podlega Kuratorium Oświaty, organizacyjnie – Starostwu Powiatowemu.

Celem działania Poradni jest udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej i logopedycznej (w roku szkolnym 2004/2005 Poradnia zatrudniała 4 psychologów, 4 pedagogów i 1 logopedę). Wsparciem mogą być objęte dzieci i młodzież do dziewiętnastego roku życia. Udzielana pomoc jest nieodpłatna. Poradnia ze względu na swój powiatowy zasięg realizuje wszystkie zadania statutowe, a więc zajmuje się diagnozą rozwoju dziecka, wspomaganiem wychowawczej funkcji rodziny, dbaniem o wszechstronny rozwój dzieci i młodzieży, udzielaniem pomocy dzieciom i młodzieży niepełnosprawnej i ze specyficznymi zaburzeniami poszczególnych funkcji, udzielaniem pomocy młodzieży w rozwiązywaniu problemów w okresie dojrzewania, poradnictwem dla uczniów w dokonywaniu wyboru kierunku kształcenia i zawodu, dziećmi i młodzieżą z wybitymi uzdolnieniami, dziećmi z zaburzeniami w komunikowaniu się, wczesną interwencją, pomocą rodzicom i nauczycielom. Poradnia realizuje zadania przez:

- diagnozę – są to przeważnie badania psychologiczne, pedagogiczne, logopedyczne, po których wydaje się opinię lub orzeczenie określające dalszą drogę pomocy dla dziecka,
- terapię – terapia zaburzeń emocjonalnych dla dzieci, terapia rodzin, zajęcia logopedyczne,
- działalność profilaktyczną – profilaktyka uzależnień, wczesne wykrywanie trudności szkolnych,
- psychoedukację – zajęcia edukacyjne dla dzieci i młodzieży (warsztaty zawodoznawcze, zajęcia „Dlaczego jesteśmy agresywni?”), prelekcje dla rodziców i nauczycieli,
- konsultacje, mediacje, informacje,
- doradztwo – porady indywidualne dla rodziców, nauczycieli i młodzieży.

Działalność diagnostyczna Powiatowej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Piszcu w latach szkolnych 2002/2003-2004/2005

Dane Powiatowej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Piszcu.

W poszczególnych latach szkolnych do Powiatowej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Piszcu zgłoszono ogółem następującą liczbę dzieci i młodzieży: w roku szkolnym 2002/2003 – 714, 2003/2004 – 816, 2004/2005 – 882. A zatem z roku na rok liczba osób objętych wsparciem zwiększała się.

Jeśli chodzi o poszczególne grupy badań, rokrocznie Poradnia odnotowywała najwięcej badań psychologicznych, których liczba z roku na rok rosła: w roku szkolnym 2002/2003 przeprowadzono 584 takich badań, rok później liczba badań psychologicznych wzrosła do 650, natomiast w roku szkolnym 2004/2005 osiągnęła poziom 675. Podobnym tendencjom ulegała liczba badań pedagogicznych, których przeprowadzono odpowiednio: 468 – 508 – 632. Wzrastała również liczba badań logopedycznych. W roku szkolnym 2002/2003 takich badań było 84, rok później – 103, natomiast w roku szkolnym 2004/2005 liczba badań osiągnęła poziom 147. Wahaniom ulegała natomiast liczba badań lekarskich, których najwięcej wykonano w roku szkolnym 2002/2003 – 95, a najmniej rok później – 54. W roku szkolnym 2004/2005 wykonano 74 badania lekarskie.

W rozbiciu na poszczególne kategorie, formy pomocy udzielonej dzieciom i młodzieży przedstawiają się następująco:

Formy pomocy udzielonej dzieciom i młodzieży w latach szkolnych 2002/2003-2004/2005

Formy pomocy		2002/2003	2003/2004	2004/2005
FORMY POMOCY POŚREDNIEJ				
Orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego uczniów	z uszkodzonym słuchem	-	-	-
	z uszkodzonym wzrokiem	-	-	-
	z niepełnosprawnością ruchową	-	1	-
	z przewlekłą chorobą	-	-	-
	z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim	43	54	32
	z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym	11	11	12
	z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim	4	4	4
	z autyzmem	2	-	3
	z niepełnosprawnościami sprzężonymi	-	-	-
	z zaburzeniami zachowania, zagrożonych niedostosowaniem społecznym i zagrożonych uzależnieniem	-	-	-
	niedostosowanych społecznie	-	-	-
Orzeczenia o potrzebie indywidualnego nauczania		27	31	28
Opinie w sprawie	wczesnego wspomagania rozwoju dziecka	-	-	1
	przyspieszenia obowiązku szkolnego	8	6	3
	odroczenia obowiązku szkolnego	20	26	40
	pozostawienia ucznia kl. I-III na drugi rok	39	47	50
	zwolnienia z nauki drugiego języka obcego	1	1	1
	kwalifikowania do klas terapeutycznych	10	13	8
	dostosowania wymagań edukacyjnych	81	92	105
	dysfunkcji (sprawdziany i egzaminy gimnazjalne, dojrzałości/maturalne, zawodowe)	25	76	88
	przyjęcia ucznia gimnazjum do oddziału przysposabiającego do pracy	-	4	2
	ograniczonych możliwości wyboru kierunku kształcenia	-	-	-
	skierowania do domów wczasów dziecięcych	-	-	-
Inne opinie o przebadanych		397	332	370
FORMY POMOCY BEZPOŚREDNIEJ				
Zajęcia prowadzone przez pracowników poradni (liczba osób objętych pomocą)	zajęcia korekcyjno-kompensacyjne	3	15	11
	terapia logopedyczna	89	101	108
	socjoterapia	-	-	-
	terapia dla zagrożonych uzależnieniem	-	-	-
	zajęcia aktywizujące wybór zawodu	-	-	-
	ćwiczenia rehabilitacyjne	-	-	-
	inne formy pomocy indywidualnej	6	25	16
	inne formy pomocy grupowej	692	1360	-

Porady bez badań i po badaniach przesiewowych	460	608	557
Badania przesiewowe słuch programem „Słyszę”	-	-	-
Badania przesiewowe wzroku programem „Widzę”	-	-	-

Dane Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Pisz.

Świetlica Socjoterapeutyczna w Pisz

Przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz funkcjonuje Świetlica Socjoterapeutyczna. „Talizman”. Pełni ona funkcję terapeutyczną, wychowawczą, opiekuńczą i społeczną dla młodzieży gimnazjalnej, z rodzin patologicznych, dysfunkcyjnych oraz niewydolnych wychowawczo. Przygotowana jest na przyjęcie 12 dzieci ze szkół gimnazjalnych z powiatu piskiego. Zajęcia w świetlicy odbywają się od poniedziałku do piątku, w godzinach dostosowanych do potrzeb młodzieży. Oprócz zajęć socjoterapeutycznych dzieci mają do dyspozycji zajęcia plastyczne w Piskim Domu Kultury oraz ćwiczenia na pływalni. W 2005 roku z zajęć świetlicowych skorzystało 32 dzieci. Praca z dziećmi realizowana jest w różnych formach:

- zajęcia socjoterapeutyczne z elementami orientacji zawodowej są prowadzone na kanwie programów „Ludzie dla ludzi”, „Oto ja”, „Klub Pracy”, pedagogiki zabawy, gimnastyki leczniczej,
- poradnictwo i zajęcia edukacyjno-terapeutyczne dla rodziców, którzy chcą udoskonalić umiejętności wychowawcze, poprawić relacje z dzieckiem, podnieść świadomość własnej roli jako rodzica, wspomóc się w sytuacjach trudnych,
- zajęcia rekreacyjno-sportowe odbywają się na pływalni w Pisz raz w tygodniu, po 3 godziny przez cały rok. Pokazują uczniom i rodzicom aktywną formę wypoczynku, integrują grupę, umożliwiają odreagowanie napięć emocjonalnych związanych z życiem szkolnym i rodzinnym,
- zajęcia plastyczne rozwijają zdolności twórcze, kształcą zmysły, rozwijają zainteresowanie sztuką,
- zajęcia wolne polegają na pracy korekcyjno-kompensacyjnej, odrabianiu lekcji przez młodzież z problemami w nauce. Oparte są na Programie Terapeutycznym Ortografitti, kinezylogii i socjoterapii. Usprawniają funkcje percepcyjno-motoryczne, pomagają w osiągnięciu umiejętności poprawnej pisowni ortograficznej i stylistycznej. Odbywają się raz w tygodniu przez 3 godziny.

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Łupkach

Głównym celem Ośrodka jest tworzenie właściwych warunków dydaktycznych, wychowawczych, zdrowotnych i materialnych umożliwiających wychowankom prawidłowy przebieg procesów rozwoju rewalidacji i integracji. Podobnie jak w szkole powszechnej dzieci objęte są przygotowaniem z zakresu szkoły podstawowej i gimnazjum. Ośrodek przygotowuje wychowanków do samodzielnego udziału w życiu społecznym, w integracji ze środowiskiem, umożliwia osiągnięcie wszechstronnego rozwoju podopiecznych w dostępnym dla nich zakresie, zapewnia wychowankom opiekę pedagogiczno-psychologiczną. W Ośrodku działa Specjalna Szkoła Podstawowa, do której w roku szkolnym 2002/2003 uczęszczało 25 uczniów oraz Gimnazjum Specjalne, w którym uczyło się 39 dzieci. Organem prowadzącym Ośrodek jest Starostwo Powiatowe w Pisz.

Mieszkanie chronione w Pisz

Mieszkanie chronione jest formą pomocy społecznej przygotowującą pod opieką specjalistów osoby w nim przebywające do prowadzenia samodzielnego życia. Pomoc w formie mieszkania chronionego może zostać przyznana osobie, która ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność lub chorobę potrzebuje wsparcia w codziennym życiu, ale nie wymaga całodobowej opieki. W 2005 roku z mieszkania chronionego skorzystała pełnoletnia wychowanka rodziny zastępczej wraz z rodziną.

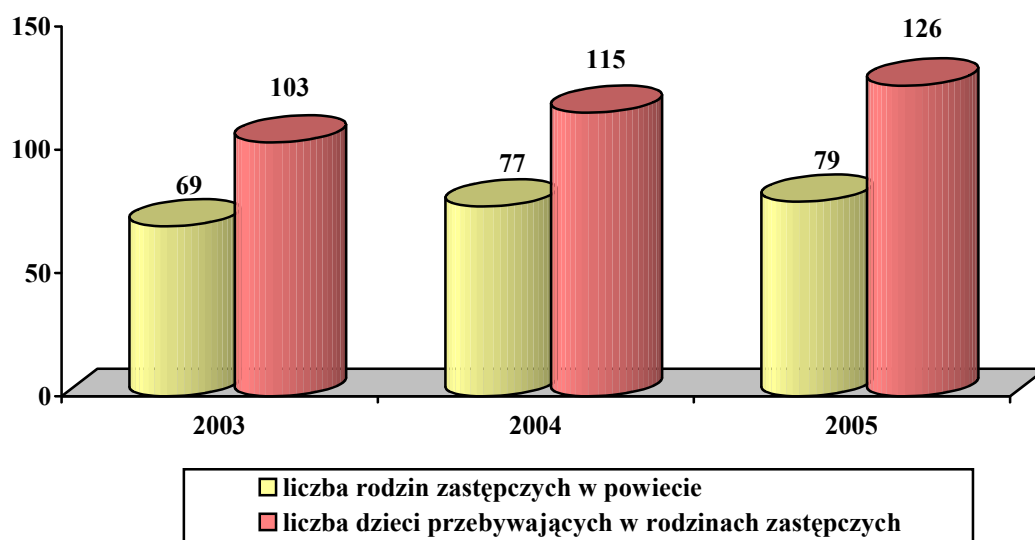
2.4.1.2. DZIECKO POZBAWIONE OPIEKI RODZINY

Znaczącą część klientów lokalnego systemu pomocy społecznej stanowią rodziny z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi. Najczęściej niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu własnych dzieci łączy się z innymi dysfunkcjami, takimi jak: uzależnienie od środków psychoaktywnych, przemoc domowa, zaburzenia równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych, problemy w pełnieniu ról rodzicielskich, małżeńskich, zawodowych, wyrażające się m. in. w postaci niedojrzałości emocjonalnej, problemach we współżyciu z ludźmi, trudnościach adaptacyjnych, niezaradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Problemy wychowawcze w środowisku rodzinnym, szkolnym ujawniają się w postaci zachowań buntowniczych, agresywnych, konfliktowych, łamania przez dzieci i młodzież panujących obyczajów, norm, wartości.

Wyuczona bezradność prowadzi do zjawiska sieroctwa, które związane jest ze stanem pozbawienia dzieci, trwale lub przejściowo, szans wychowywania we własnej rodzinie, ze względu na brak odpowiednich warunków opiekuńczo – wychowawczych. Problem sieroctwa nie jest zjawiskiem nowym. Sieroty w coraz większym stopniu pochodzą z rodzin dysfunkcyjnych, w których panuje niewłaściwa atmosfera, konflikty rodzinne, błędy wychowawcze, brak odpowiedzialności za dzieci, są zerwane więzi uczuciowe między członkami rodziny, a szczególnie w stosunku do dziecka. Na dezintegrację rodziny wpływa również zła sytuacja materialna, mieszkaniowa, narastająca frustracja spowodowana bezrobociem.

Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych niejednokrotnie jest podstawą do organizowania zastępczych form opieki nad dzieckiem. Jedną z najbardziej dogodnych form opieki nad dzieckiem jest rodzina zastępcza. **Rodzina zastępcza** to taka rodzina, która tymczasowo lub stale opiekuje się i wychowuje dzieci, które zostały osierocone, odrzucone lub których rodzice nie są w stanie zapewnić im bezpieczeństwa i opieki. Rodzina zastępcza nie jest rodziną adopcyjną. Przyjęcie dziecka do rodziny przez małżeństwo lub osobę samotną następuje najczęściej bez zrywania więzi z rodziną biologiczną dziecka.

Rodziny zastępcze na terenie powiatu piskiego w latach 2003-2005

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pisku.

W powiecie na przestrzeni lat 2003-2005 liczba rodzin zastępczych ulegała nieznacznym wahaniom – od 69 w 2003 roku, poprzez 77 w roku 2004, aż do 79 w roku 2005. Podobnym zmianom uległa również liczba dzieci przebywających w tych rodzinach zastępczych (odpowiednio: 103 – 115 – 126).

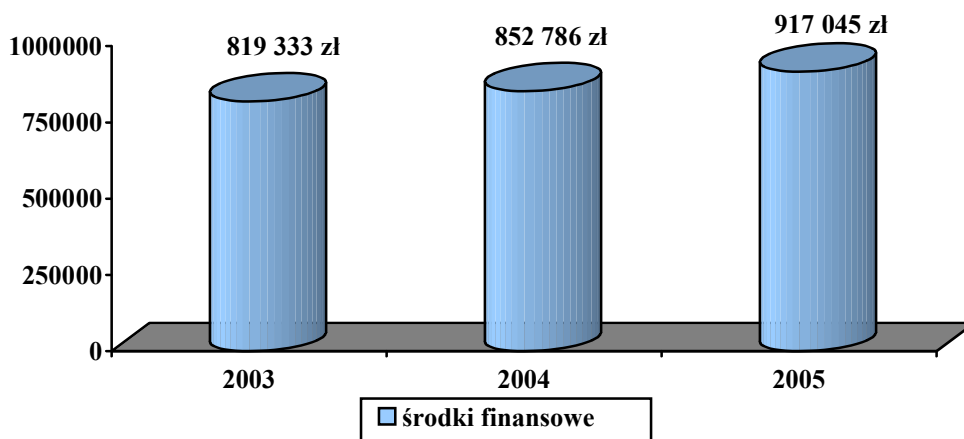
Sytuacja rodzin zastępczych w powiecie piskim w 2005 roku

Rodzaj sprawy	Rodziny spokrewnione z dzieckiem	Rodziny niespokrewnione z dzieckiem	Rodziny pełniące zadania pogotowia rodzinnego	Ogółem
Rodziny objęte pomocą	67	12	1	79
Dzieci umieszczone w rodzinach zastępczych	96	20	10	126
Comiesięczna pomoc losowa	626.095 zł	204.997 zł	31.104	862.196 zł
Ilość wywiadów środowiskowych	122	21	5	148

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz.

W 2005 roku spośród 126 dzieci objętych opieką rodzin zastępczych 96 przebywało w rodzinach spokrewnionych z dzieckiem, 20 w rodzinach niespokrewnionych, a 10 w rodzinach pełniących zadania pogotowia rodzinnego. W omawianym okresie PCPR sporządziło 99 sprawozdań dla sądu opiekuńczego o sytuacji dzieci umieszczanych w rodzinach zastępczych i sytuacji ich rodziców biologicznych.

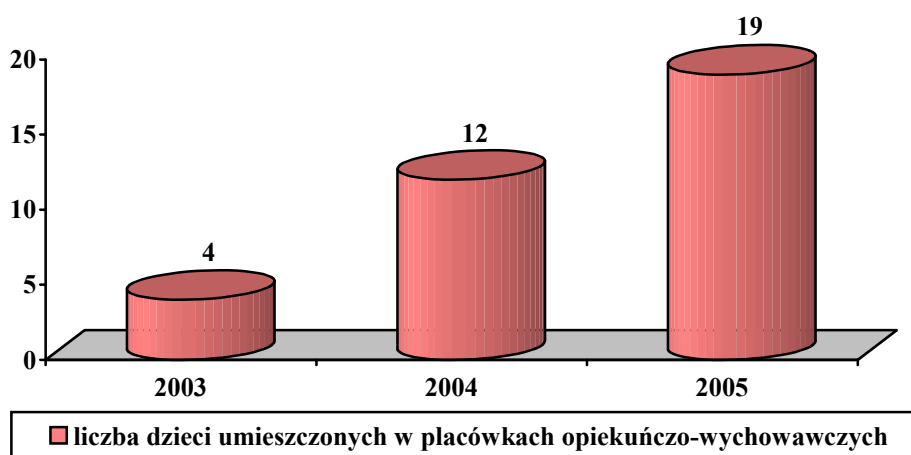
Środki finansowe przeznaczone na rodziny zastępcze w powiecie – dane za lata 2003-2005

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz.

Na przestrzeni lat 2003-2005 wielkość środków finansowych przeznaczanych na rodziny zastępcze powiększała się z roku na rok. W 2003 roku wyniosła 819.333 zł, w roku następnym wzrosła do 852.786 zł, a w roku 2005 osiągnęła najwyższy poziom 917.045 zł.

Liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2003-2005

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz.

W latach 2003-2005 dzieci z powiatu piskiego kierowano do placówek opiekuńczo-wychowawczych funkcjonujących na terenie innych powiatów w województwie warmińsko-mazurskim. W 2003 roku w ww. placówkach umieszczono łącznie 4 dzieci, rok później liczba dzieci wzrosła do 12, a w 2005 roku do 19. W tym ostatnim roku dzieci zostały umieszczone w Domach Dziecka w Gołdapi (10 dzieci) i Morągu (2), w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w powiecie węgorzewskim (3), w Domu Dziecka w Szczytnie (2) i w Pogotowiu Opiekuńczym w Elblągu (2).

Dzieci usamodzielniane – dane za lata 2003-2005

Wyszczególnienie	2003 r.		2004 r.		2005 r.	
	Z rodzin zastępczych	Z placówek	Z rodzin zastępczych	Z placówek	Z rodzin zastępczych	Z placówek
Liczba dzieci usamodzielnianych ogółem	31	8	26	8	33	7
W tym w poszczególnych kategoriach wydanych decyzji						
1. Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki	25 osób	4 osoby	26 osób	8 osób	23 osoby	4 osoby
2. Pomoc pieniężna na usamodzielnienie	6 osób	4 osoby	2 osoby	2 osoby	6 osób	2 osoby
3. Pomoc w formie rzeczowej na zagospodarowanie	9 osób	3 osoby	2 osoby	2 osoby	7 osób	1 osoba
Ogólna kwota przyznanych świadczeń	236.698		187.476		187.707	

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz.

Wielkość środków przeznaczanych na wspomaganie dzieci usamodzielnianych w latach 2003-2005 ulegała wahaniom. W roku 2003 wyniosła 236.698 zł, w roku następnym spadła do poziomu 187.476, a w roku 2005 nieznacznie wzrosła do 187.707 zł. W tym czasie zmieniała się również liczba dzieci usamodzielnianych. W roku 2003 było ich łącznie 39, w tym 31 dzieci z rodzin zastępczych i 8 z placówek, rok później – 34, w tym 26 dzieci z rodzin zastępczych i 8 z placówek, natomiast w roku 2005 łącznie usamodzielniało się 40 dzieci, w tym 33 z rodzin zastępczych i 7 z placówek.

W 2005 roku pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki otrzymało 27 pełnoletnich wychowanków, w tym 23 z rodzin zastępczych oraz 4 z placówek opiekuńczo-wychowawczych i wychowawczych. Osoby te otrzymały łącznie 137.561 zł. Wśród wychowanków pobierających pomoc na kontynuowanie nauki siedmioro mieszkało na terenie innych powiatów (Turośl, Ełk, Giżycko, Warszawa, Łomża, Olsztyn, Gołdap).

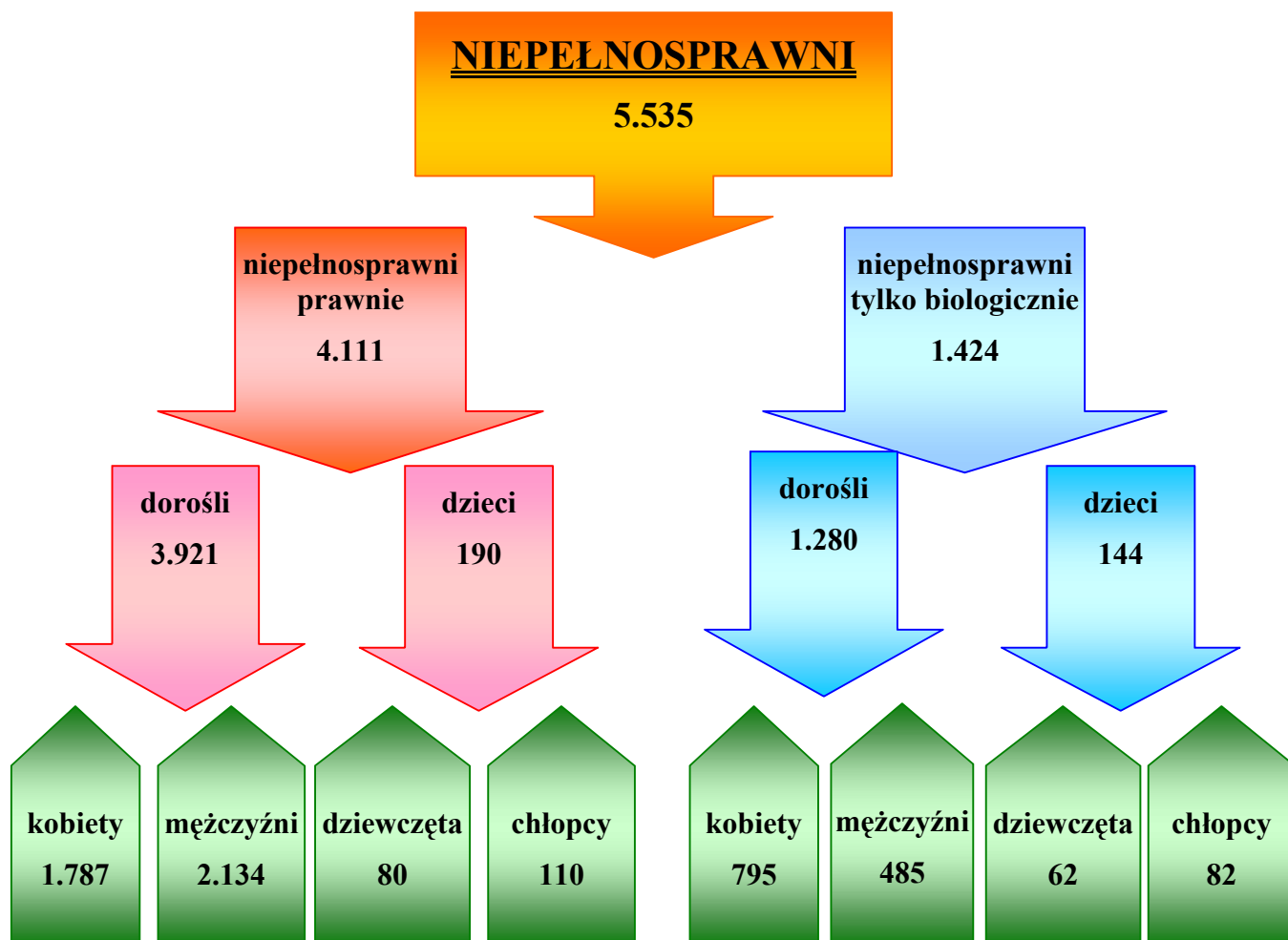
W 2005 roku pomoc pieniężną na usamodzielnienie w wysokości 37.283 zł otrzymało 8 wychowanków, w tym 6 z rodzin zastępczych (29.178 zł) i 2 z placówek opiekuńczo-wychowawczych (8.105 zł). W analizowanym roku na zagospodarowanie w formie rzeczowej wypłacono łącznie 11.863 zł. Pomoc otrzymało 8 wychowanków, w tym 7 z rodzin zastępczych.

Zdaniem PCPR w najbliższym okresie należy zwiększyć liczbę rodzin zastępczych w powiecie i pozyskać trenerów, którzy mogliby szkolić zawodowe rodziny zastępcze.

2.4.2. KWESTIA NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

W rozumieniu ustawy o pomocy społecznej niepełnosprawność oznacza stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy, powodujący trwałe lub okresowe utrudnienie, ograniczenie bądź uniemożliwienie samodzielnej egzystencji. Tymczasem obecnie niepełnosprawność jest również rozumiana jako wynik barier społecznych, ekonomicznych oraz fizycznych, jakie jednostka napotyka w środowisku zamieszkania. W związku z tym polityka społeczna powinna promować aktywne działania na wszystkich szczeblach życia społecznego oraz aktywnie wspierać wszelkie działania na rzecz równouprawnienia osób niepełnosprawnych, a także przeciwdziałać ich dyskryminacji i tworzyć mechanizmy wyrównujące szanse życiowe oraz warunki do korzystania z przysługujących im praw.

Osoby niepełnosprawne w powiecie piskim według kategorii niepełnosprawności, grup wiekowych oraz płci w 2002 roku

Dane Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002.

W roku 2002 w powiecie piskim mieszkało 5.535 osób niepełnosprawnych (2.811 mężczyzn i 2.724 kobiety), co stanowiło 9,8% ogółu mieszkańców powiatu. Zdecydowana większość z nich – 3.921 osób – posiadała orzeczenie o niepełnosprawności. Wśród niepełnosprawnych prawnie było 3.921 dorosłych (1.787 kobiet i 2.134 mężczyzn) oraz 190 dzieci (80 dziewcząt i 110 chłopców), natomiast grupę niepełnosprawnych tylko biologicznie stanowiło 1.280 dorosłych (795 kobiet i 485 mężczyzn) oraz 144 dzieci (62 dziewczęta i 82 chłopców).

W 2005 roku Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Ełku przyjął od mieszkańców powiatu piskiego 551 wniosków o orzeczenie stopnia niepełnosprawności. Na ich podstawie wydał 364 orzeczeń o stopniu niepełnosprawności i 155 orzeczeń o niepełnosprawności. Dane dotyczące liczby wydanych orzeczeń w poszczególnych gminach powiatu zawiera poniżej przedstawiona tabela.

Liczba orzeczeń wydanych mieszkańcom powiatu piskiego przez Powiatowy Zespół do spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Elku w 2005 roku

Gminy	Liczba wydanych orzeczeń:	
	O stopniu niepełnosprawności	O niepełnosprawności
Ogółem	364	155
Pisz	158	77
Orzysz	81	21
Ruciane-Nida	56	12
Biała Piska	69	45

Dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Elku.

Z zakresu rehabilitacji społecznej, której celem jest umożliwienie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w życiu społecznym, powiat –za pośrednictwem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie – realizuje następujące zadania:

1. Podejmowanie działań zmierzających do ograniczenia skutków niepełnosprawności;
2. Opracowywanie i przedstawianie planów zadań i informacji z prowadzonej działalności oraz ich udostępnianie na potrzeby samorządu województwa,
3. Udzielanie dofinansowania do:
 - uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych,
 - sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych,
 - zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów,
 - likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych.
 - kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej.

Rehabilitacja społeczna – dane za lata 2003-2005

Rok	2003 r.		2004 r.		2005 r.	
Typ działań	Dzieci i młodzież	Dorośli	Dzieci i młodzież	Dorośli	Dzieci i młodzież	Dorośli
Liczba osób korzystających z turnusów	26	77	13	50	12	45
Środki finansowe przeznaczone na turnusy	23.854	48.000	13.462	32.746	12.123	30.000
Liczba osób korzystających z pomocy ortopedycznej	19	23	24	46	26	79
Środki finansowe przeznaczone na pomoc ortopedyczną	15.000	22.000	31.000	39.538	26.625	66.023
Liczba osób korzystających z dofinansowania na łamanie barier	11	23	23	31	15	36
Środki finansowe przeznaczone na łamanie barier	26.147	58.805	46.600	87.190	52.400	78.800
Liczba osób korzystających ze sprzętu rehabilitacyjnego	4	2	4	6	2	5
Środki finansowe przeznaczone na sprzęt rehabilitacyjny	4.086	840	2.096	1.906	794	2.100
Warsztaty Terapii Zajęciowej	25		35		35	
Środki finansowe na Warsztaty Terapii Zajęciowej	424.528		469.490		469.490	
Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki			9.239		9.000	

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Piszcu.

Na przestrzeni lat 2003-2005 wielkość środków finansowych przeznaczanych na rehabilitację społeczną powiększała się z roku na rok. W związku z powyższym zmieniała się również liczba osób korzystających z tego rodzaju pomocy. W analizowanym okresie miał miejsce spadek zarówno środków finansowych, jak i liczby osób korzystających z turnusów rehabilitacyjnych. Jeśli chodzi o pomoc ortopedyczną, to odnotowano wzrost liczby osób korzystających z tego rodzaju wsparcia oraz środków przeznaczanych na ten cel. W latach 2004-2005, w porównaniu z rokiem 2003, znacznemu zwiększeniu uległa również wysokość środków oraz liczba osób, którym udzielono wsparcia na łamanie barier. Podobną tendencję zaobserwowano w przypadku prowadzonych przez PCPR Warsztatów Terapii Zajęciowej. Wahaniom ulegała natomiast liczba osób korzystających ze sprzętu rehabilitacyjnego oraz ilość

środków finansowych przeznaczonych na ten cel. Ponadto w latach 2004-2005 udzielano wsparcia w zakresie dofinansowania sportu, kultury i turystyki

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2002 roku na terenie powiatu piskiego zamieszkiwało 4.111 osób niepełnosprawnych prawnie. Wśród nich zdecydowaną większość stanowiły osoby bierne zawodowo – 3.692 osoby. W gronie aktywnych zawodowo (405 osób) zarejestrowano 302 osoby pracujące i 103 osoby pozostające bez pracy. Nieustalony status na rynku pracy posiadało 14 osób.

Rehabilitacja zawodowa, której celem jest ułatwienie osobom niepełnosprawnym uzyskania i utrzymania odpowiedniego zatrudnienia zawodowego poprzez umożliwienie im korzystania z poradnictwa zawodowego i pośrednictwa pracy, jest zadaniem zleconym powiatowi przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

W ramach rehabilitacji zawodowej i zatrudnienia osób niepełnosprawnych Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Piszku realizuje następujące zadania:

- zwracanie pracodawcom kosztów poniesionych w związku przystosowaniem tworzonych lub istniejących miejsc pracy,
- zwracanie pracodawcom koszty wynagrodzeń osób niepełnosprawnych zatrudnionych na podstawie umów z lat poprzednich,
- udzielanie osobom niepełnosprawnym pożyczek na rozpoczęcie działalności gospodarczej lub rolniczej.

W latach 2003-2005 nie złożono żadnych wniosków o przystosowanie tworzonych lub istniejących stanowisk. W 2003 roku przekazywano natomiast fundusze na rozpoczęcie przez osoby niepełnosprawne działalności gospodarczej lub rolniczej – złożono 1 wniosek, na realizację którego wyasygnowano 17.000 zł. Należy dodać, że w 2005 roku w ramach rehabilitacji zawodowej zwrócono pracodawcy koszty wynagrodzenia 1 osoby niepełnosprawnej zatrudnionej na stanowisku utworzonym w latach ubiegłych (w wysokości 4.475 zł) oraz wydatkowano 12.084 zł na pokrycie kosztów szkoleń osób niepełnosprawnych zorganizowanych przez Powiatowy Urząd Pracy.

Analizując kwestię niepełnosprawności, warto odnotować, iż w 2005 roku powiat piski przystąpił do realizacji „Programu wyrównywania różnic między regionami. Jego celem strategicznym jest wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych zamieszkujących regiony słabo rozwinięte gospodarczo i społecznie w dostępie do rehabilitacji zawodowej i społecznej. W ramach tego programu powiat piski pozyskał z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych środki finansowe w wysokości 22.904 zł na dofinansowanie pracodawcom wyposażenia nowych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych oraz 10.636,78 zł na

dofinansowanie likwidacji barier w zakładach opieki zdrowotnej i placówkach edukacyjnych w celu umożliwienia osobom niepełnosprawnym poruszania się i komunikowania.

Osoby wymagające całodobowej opieki, niemogące samodzielnie funkcjonować w środowisku z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, mogą korzystać z pomocy w formie umieszczenia w domu pomocy społecznej. W latach 2003-2005 do domów pomocy społecznej skierowano odpowiednio 1, 4 i 7 osób. Szczegółowe dane, w rozbiciu na kategorie, zawiera poniższe zestawienie.

Mieszkańcy powiatu piskiego przebywający w Domach Pomocy Społecznej w latach 2003-2005			
	2003	2004	2005
Liczba osób z terenu powiatu skierowanych do DPS ogółem	1	4	7
1. W tym do Domów Pomocy Społecznej według kategorii:			
• osób w podeszłym wieku	0	1	1
• osób przewlekle somatycznie chorych	0	0	1
• osób przewlekle psychicznie chorych	0	2	3
• dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie	1	0	0
• dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie	0	0	1
• osób niepełnosprawnych fizycznie	0	0	0
2. Środowiskowych Domów Samopomocy	0	13	33
Liczba osób oczekujących na miejsce w DPS	0	0	2
Mieszkańcy powiatu przebywający w DPS (ogółem, także w innych powiatach)	0	3	9

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pisku.

Analizując powyższe zestawienie, należy zwrócić uwagę na wzrost zarówno liczby osób skierowanych do domów pomocy społecznej, jak i do środowiskowych domów samopomocy.

2.5. KWESTIA OSÓB BEZROBOTNYCH

Statystyki dotyczące bezrobocia w znacznym stopniu zniekształcają obraz zjawiska ze względu na duży stopień tzw. bezrobocia utajonego oraz powszechności „pracy na czarno”. Bezrobocie powoduje, że standard życia wielu ludzi stale się obniża i rozszerza się obszar patologii społecznej.

Bezrobotnym, zgodnie z definicją ustawową, jest osoba pozostająca bez pracy, ale jednocześnie zdolna i gotowa do jej podjęcia w pełnym wymiarze czasu. Bezrobocie,

przyczyniając się do zubożenia materialnego, w bezpośredni sposób wpływa na poziom życia rodzin, wywierając negatywne skutki zwłaszcza w postaci:

- dezintegracji rodziny,
- zmniejszenia siły wsparcia emocjonalnego i solidarności pomiędzy członkami rodziny,
- zwiększenia ryzyka zaistnienia patologii życia społecznego.

Długookresowe bezrobocie ma wpływ na ekonomiczną i psychospołeczną sferę życia człowieka bezrobotnego oraz jego rodzinę. Jednym z pierwszych skutków utraty pracy jest obniżenie standardu życia rodziny, także wtedy, gdy otrzymywane są świadczenia kompensujące płacę. Sytuacja materialna osób dotkniętych bezrobociem zależy od ich standardu życia w czasie trwania zatrudnienia, a zwłaszcza od posiadanych dóbr trwałego użytku, oszczędności i długów.

Duże znaczenie ma poziom, od którego zaczyna się proces degradacji ekonomicznej i społecznej. W najbardziej dramatycznej sytuacji są rodziny świadczeniobiorców pomocy społecznej, które od dawna korzystały z systemu wsparcia socjalnego z powodu np. niskich dochodów, wielodzietności, inwalidztwa. Trudności finansowe w takich rodzinach prowadzą do drastycznych ograniczeń wydatków nawet na podstawowe potrzeby bytowe.

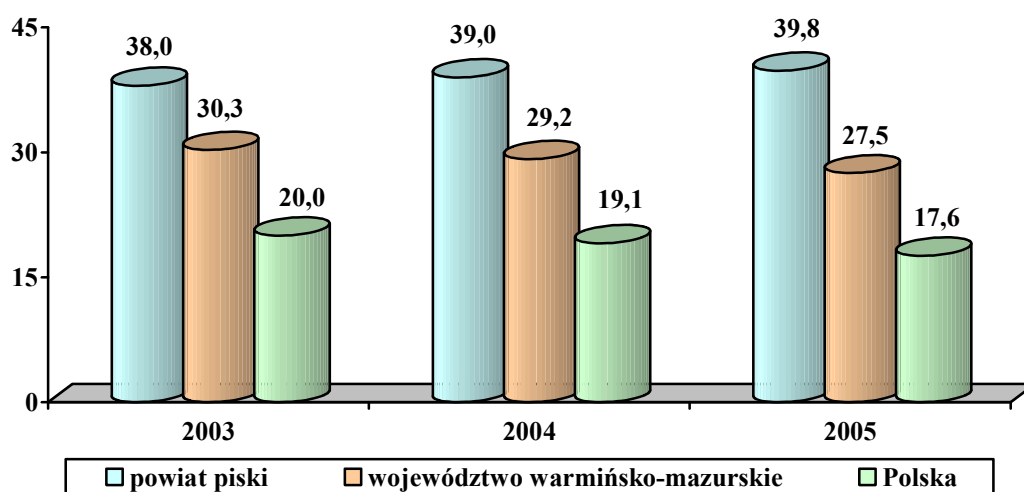
Problem bezrobocia dotyczy nie tylko osoby nim dotkniętej, lecz także całej rodziny. Pogorszenie stanu funkcjonowania rodziny jest proporcjonalne do okresu pozostawania bez pracy, co przejawia się problemami opiekuńczo-wychowawczymi, przemocą czy zanikiem autorytetu rodzicielskiego. Może także prowadzić do rozpadu rodziny. W tych okolicznościach pojawia się również groźba przyjmowania przez dzieci negatywnych wzorów osobowych, a w konsekwencji dziedziczenia statusu bezrobotnego.

Wzrost liczby bezrobotnych świadczeniobiorców powoduje przyrost ilości zadań z zakresu pomocy społecznej oraz zwiększenie puli wydatków na udzielanie pomocy. Sytuacja taka wymusza również konieczność dostosowania dotychczasowych form działania do nowych potrzeb. Ponieważ możliwości budżetu państwa i samorządu lokalnego są ograniczone, podstawowego znaczenia w pomocy w wychodzeniu z bezrobocia nabiera praca socjalna, która przyjmuje zróżnicowane formy.

Praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych to między innymi pomoc w planowaniu nowych koncepcji życia zawodowego, rozbudzanie motywacji do działania ukierunkowanego na zatrudnienie oraz technika kontaktu socjalnego, która pozwala na uzależnienie pomocy – formy, wysokości i okresu wypłacania świadczenia – od aktywności bezrobotnego i jego rodziny.

Niepokojący jest wpływ bezrobocia na zachowania patologiczne. Szczególnie niebezpiecznym zjawiskiem staje się przemoc w rodzinie. Długie pozostawanie bez pracy stymuluje procesy dezintegracji życia rodzinnego. Przymusowa bezczynność zawodowa i nieuregulowany tryb życia wyzwalają zachowania dewiacyjne, skierowane na rodzinę i lokalne środowisko społeczne. Negatywne emocje związane z sytuacją bezrobocia przenoszone są na najbliższych – ofiarami przemocy i złego traktowania są najczęściej kobiety i dzieci. Długotrwałe bezrobocie, z jego negatywnymi konsekwencjami psychospołecznymi, wymaga stosowania odpowiednich form oddziaływań.

Stopa bezrobocia w powiecie piskim, woj. warmińsko-mazurskim i kraju w latach 2003-2005

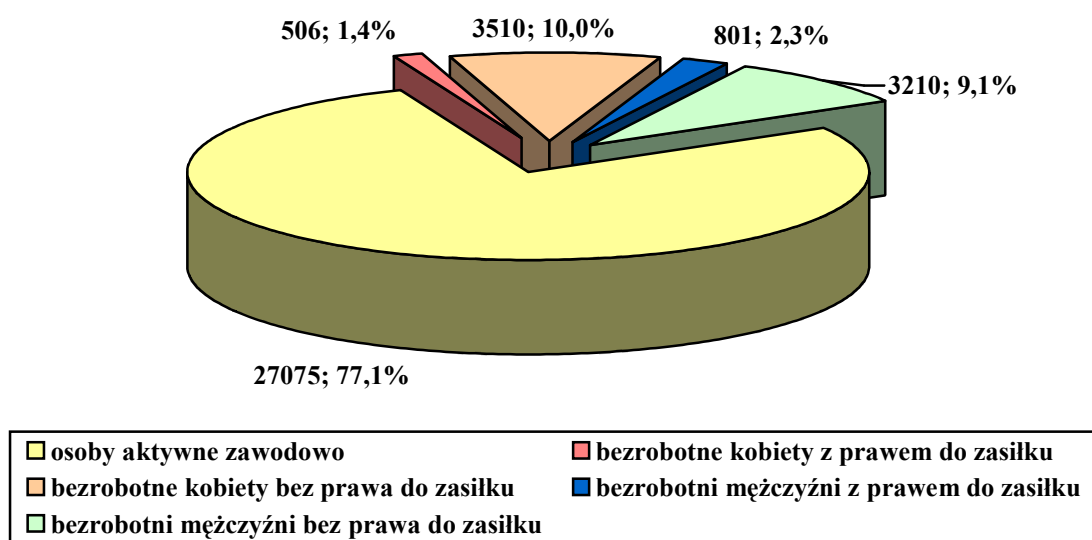

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Na koniec 2005 roku powiat piski zajmował w województwie pierwsze, a w kraju drugie miejsce pod względem wysokości stopy bezrobocia, która jest rozumiana jako procentowy udział liczby bezrobotnych w liczbie cywilnej ludności aktywnej zawodowo, ale bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Piszku na dzień 31 grudnia 2005 roku w powiecie piskim pozostawało zarejestrowanych 8.027 bezrobotnych, w tym 4.016 kobiet. Wśród bezrobotnych 1.307 osób legitymowało się prawem do pobierania zasiłku, w tym 506 kobiet. Należy dodać, że poziom bezrobocia odnotowany w statystykach instytucji rynku pracy może się różnić od liczby osób faktycznie pozostających bez zatrudnienia.

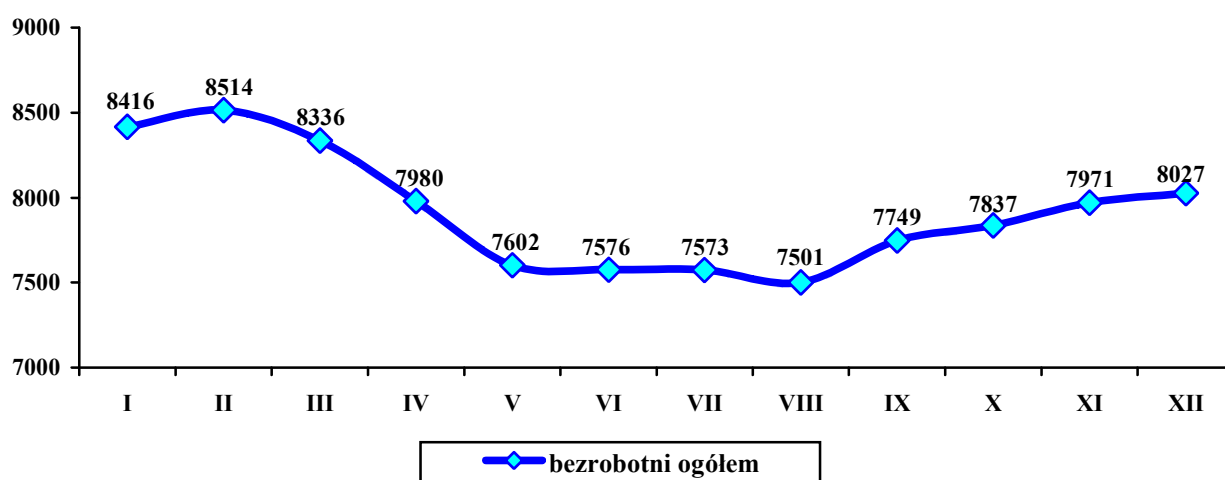
Bezrobotni a osoby aktywne zawodowo – dane na dzień 31 grudnia 2005 r.

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Pisz.

Spośród 35.102 osób będących w wieku produkcyjnym z końcem 2005 roku 8.027 osób pozostawało bez zatrudnienia. W tej grupie było 506 kobiet posiadających prawo do pobierania zasiłku, 3.510 kobiet bez prawa do zasiłku, 801 mężczyzn z prawem do pobierania zasiłku oraz 3.210 mężczyzn bez tego prawa. Udział osób bezrobotnych nieposiadających prawa do pobierania zasiłku w ogólnej liczbie bezrobotnych w powiecie piskim wynosił 83,7% (6.720 osób).

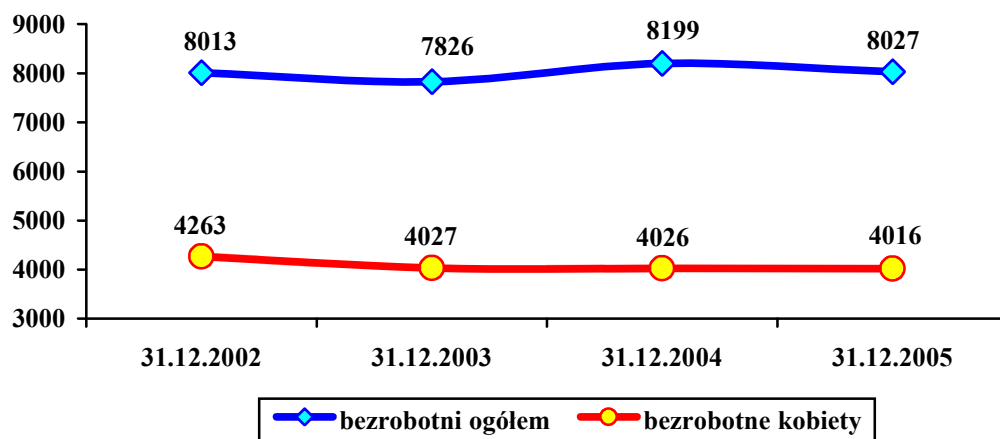
Bezrobotni w powiecie piskim w poszczególnych miesiącach 2005 roku

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Pisz.

W roku 2005 liczba bezrobotnych zmieniała się w poszczególnych miesiącach, osiągając najwyższy poziom w lutym. Na spadek liczby osób pozostających bez pracy w miesiącach letnich miała zapewne wpływ możliwość podjęcia pracy sezonowej.

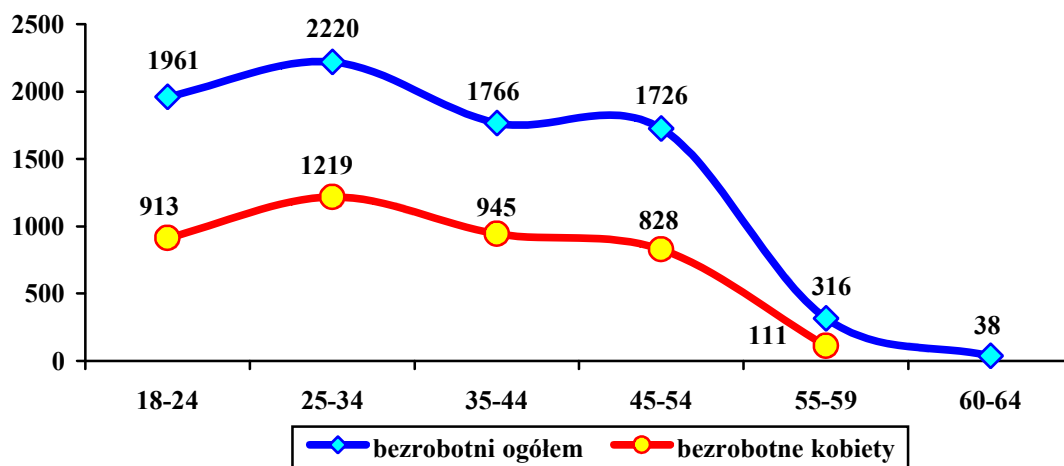
Bezrobotni na koniec lat 2002-2005

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Pisz.

Na przestrzeni lat 2002-2005 liczba osób bezrobotnych ulegała nieznacznym wahaniom. Najwyższy wzrost odnotowano na koniec 2004 roku (8.199 bezrobotnych, w tym 4.026 kobiet), natomiast najniższą liczbę bezrobotnych Powiatowy Urząd Pracy w Pisz wykazał na koniec roku 2003 (7.826 osób bezrobotnych). Analizując powyższy wykres, należy zwrócić także uwagę na poziom bezrobocia wśród kobiet – od 2003 roku właściwie nie ulegał on zmianie i wynosił odpowiednio: 4.027 w 2003 roku, 4.026 w 2004 roku i 4.016 bezrobotnych kobiet w 2005 roku.

Bezrobotni według wieku i płci – dane na 31 grudnia 2005 roku

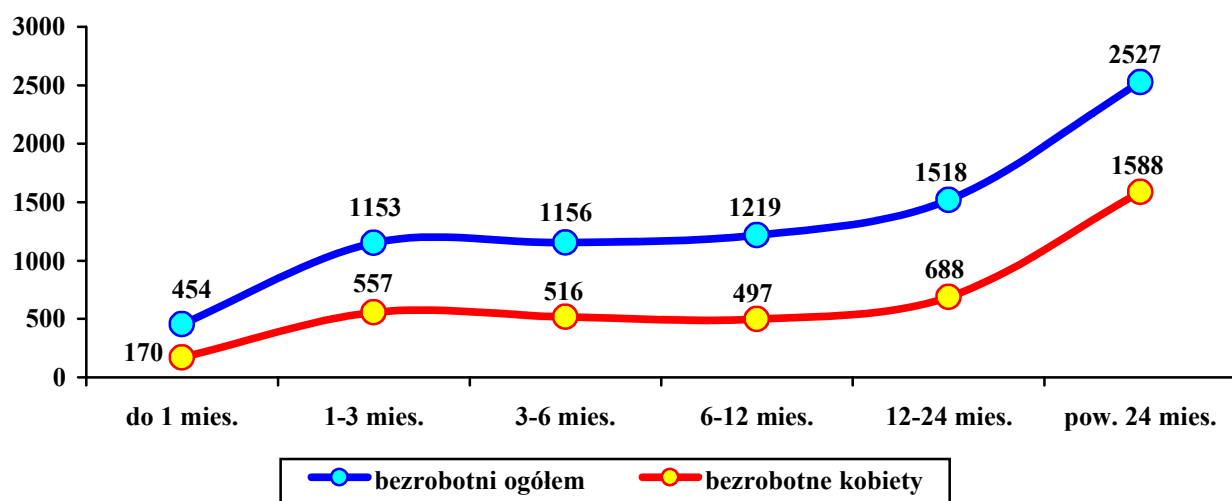
Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Pisz.

Charakterystyczny dla lokalnego bezrobocia jest wysoki udział bezrobotnych w najmłodszych grupach wiekowych (18-34 lata), który z końcem 2005 roku wynosił 51,4%, a także stosunkowo wysoki odsetek bezrobotnych kobiet – 49,1%. Ponadto należy zwrócić uwagę na ogólną prawidłowość, a mianowicie korelację między liczbą bezrobotnych a ich wiekiem – bezrobocie spadało wraz z wiekiem.

Najliczniejszą grupę pozostających bez pracy stanowiły osoby w wieku 25-34 lata. W rejestrach figurowało 2.220 takich osób, w tym 1.219 kobiet. Kolejną grupę stanowiły osoby w przedziale wiekowym 18-24 lata – 1.961 osób, w tym 913 kobiet. Następną grupę tworzyły osoby w wieku 35-44 lata – 1.766 osób, w tym 945 kobiet. W grupie wiekowej 45-54 lata zarejestrowano podobną liczbę bezrobotnych – 1.726 osób, w tym 828 kobiet. Znacznie mniejszą grupę stanowiły osoby w przedziale wiekowym 55-59 lat – 316 osób, w tym 111 kobiet. Najmniej liczną grupą były osoby w wieku 60-64 lata, gdzie odnotowano tylko 38 mężczyzn. Nie zarejestrowano bezrobotnych wśród osób niepełnoletnich, w wieku 15-17 lat.

Dane te świadczą o trudnościach w znalezieniu pracy przez ludzi młodych, kończących naukę i zarazem oddają pozytywny obraz osób starszych, które, jak można mniemać, albo są w dalszym ciągu czynne zawodowo, albo zostały już objęte świadczeniami przedemerytalnymi.

Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy i płci w 2005 roku

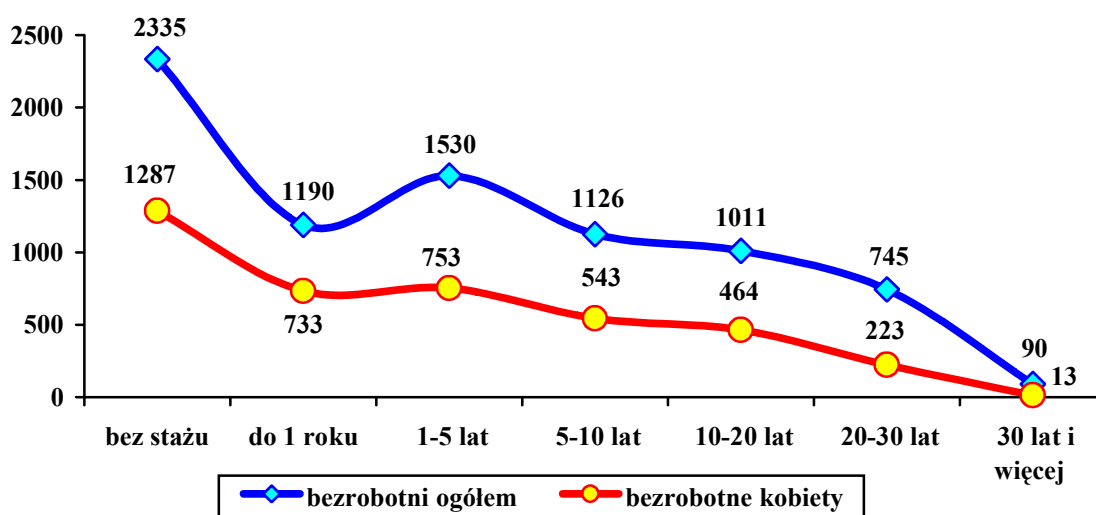

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Piszcu.

Z analizy danych z końca 2005 roku wynika, iż liczba osób bezrobotnych wzrastała proporcjonalnie do czasu pozostawania bez zatrudnienia. Najliczniejszą grupę wśród bezrobotnych stanowiły osoby bezskutecznie poszukujące zatrudnienia od ponad 24 miesiące – ogółem 2.527 osób, w tym 1.588 kobiet. Drugą grupą pod tym względem były osoby bez pracy od 12 do 24 miesięcy – 1.518 osób, w tym 688 kobiet. Odsetek bezrobotnych oczekujących na

pracę od ponad roku wynosił 49,8%. Kolejną grupę tworzyły osoby bezrobotne przez okres 6-12 miesięcy – 1.219 osób, w tym 497 kobiet. Grupę pozostających bez zatrudnienia od 3 do 6 miesięcy stanowiło 1.156 osób, w tym 516 kobiet. Równie liczną grupą były osoby pozostające bez pracy w okresie od 1 do 3 miesięcy – 1.153 osoby, w tym 557 kobiet. Najmniejszą grupę stanowiły osoby pozostające bez pracy do 1 miesiąca – 454 osoby, w tym 170 kobiet.

Bezrobotni według stażu pracy i płci w 2005 roku

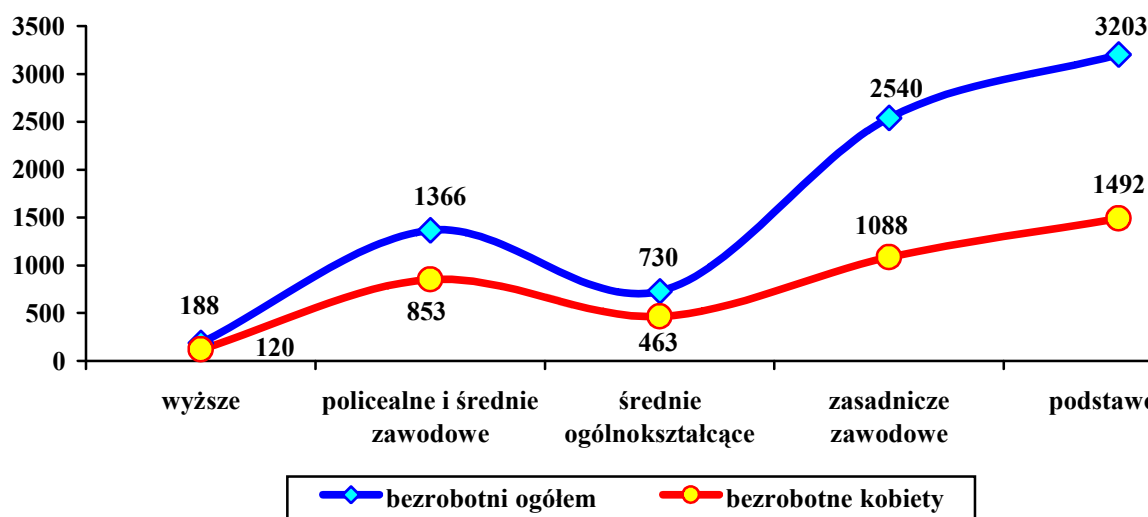
Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Piszcu.

Z końcem 2005 roku najliczniej reprezentowaną grupę wśród bezrobotnych stanowiły osoby nieposiadające żadnego stażu pracy, czyli absolwenci bądź osoby nigdy niepracujące – ogółem 2.335 osób, w tym 1.287 kobiet. Następną grupą były osoby legitymujące się stażem pracy 1-5 lat – 1.530 osób, w tym 753 kobiety. Kolejne grupy stanowiły osoby ze stażem pracy poniżej 1 roku (1.190 osób, w tym 733 kobiety), ze stażem 5-10 lat (1.126 osób, w tym 543 kobiety) oraz ze stażem 10-20 lat (1.011 osób, w tym 464 kobiety). Mniejsze liczebnie grupy bezrobotnych legitymowały się stażem pracy między 20 a 30 lat – 745 osób, w tym 223 kobiety. Grupę posiadającą staż 30-letni i dłuższy tworzyło 90 osób, w tym 13 kobiet.

Analizując powyższe zestawienie, należy zwrócić uwagę na stosunkowo małą liczbę bezrobotnych wśród osób ze stażem do jednego roku oraz skokowy wzrost bezrobotnych w gronie osób z doświadczeniem zawodowym od roku do pięciu lat. Wydaje się, że przyczyny tego zjawiska mogą być dwojakiego rodzaju: po pierwsze, występuje gotowość pracodawców do zatrudniania osób z krótkim stażem (a więc nisko wynagradzanych), które po okresach próbnych tracą pracę; po drugie, programy aktywizujące bezrobotnych skierowane do osób młodych bez stażu zawodowego mają swój wymiar czasowy i nie zawsze kończą się zatrudnieniem stażysty,

który po krótkim okresie pracy zasila szeregi bezrobotnych. Charakterystyczne jest także systematyczne zmniejszanie się liczby osób pozostających bez pracy w gronie osób ze stażem powyżej pięciu lat.

Bezrobotni według wykształcenia i płci w 2005 roku

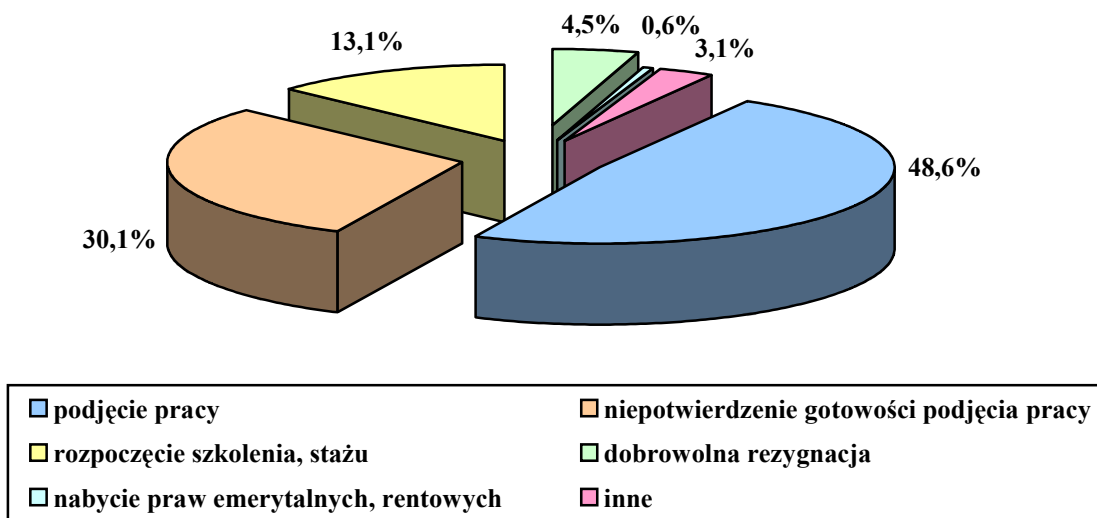

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Pisz.

Poziom wykształcenia ma istotny wpływ na sytuację osoby na rynku pracy. Dane ujęte na wykresie świadczą o tym, że z końcem 2005 roku najwyższe bezrobocie osiągało osób z wykształceniem podstawowym. Takich osób było aż 3.203, w tym 1.492 kobiety. Kolejną liczną grupę bezrobotnych stanowiły osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym – 2.540 osób, w tym 1.088 kobiet. Udział osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym w ogólnej liczbie bezrobotnych wynosił 40,6%, natomiast z wykształceniem zasadniczym zawodowym – 33,8%. Znaczną grupę tworzyli również bezrobotni z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym – 1.366 osób, w tym 853 kobiety. Problem braku zatrudnienia w najmniejszym stopniu dotyczył ludzi z wykształceniem wyższym, gdzie zarejestrowano ogółem 188 osób, w tym 120 kobiet, oraz średnim ogólnokształcącym, gdzie odnotowano 730 osób, w tym 463 kobiety. Dlatego istotne jest, by zwracać szczególną uwagę na kształcenie dzieci i młodzieży oraz doksztalcanie dorosłych.

Najważniejszą przyczyną rejestrowania się osób w Powiatowym Urzędzie Pracy była likwidacja dużych zakładów pracy w powiecie piskim: „EastWood”, spółka z o.o. w Warszawie, Oddział w Drygalech oraz firmy „Holzwerk” sp. jawna, Oddział w Pisz. W opinii PUP konsekwencje tych zwolnień będą odczuwalne przez następne lata.

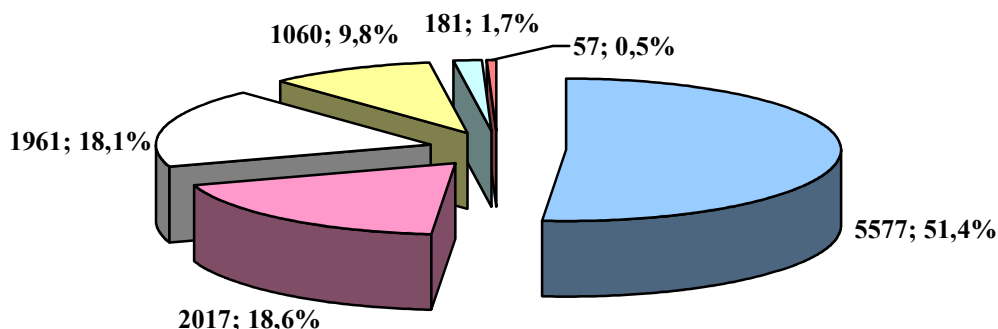
Przyczyny wyrejestrowania się z rejestrów osób bezrobotnych prowadzonych przez PUP Pisz w 2005 roku

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Pisz.

Ogółem w roku 2005 w PUP zarejestrowało się 7.339 osób (w tym 1.697 osób z prawem do zasiłku), natomiast z różnych przyczyn wyrejestrowało się 7.511 osób. Najczęstszą przyczyną wyrejestrowywania się osób bezrobotnych było: podjęcie pracy – 48,6%, następnie niepotwierdzenie gotowości jej podjęcia (30,1%), skierowania na staże, szkolenia i do przygotowania zawodowego (13,1%) oraz dobrowolna rezygnacja ze statusu bezrobotnego (4,5%) i nabycie praw emerytalnych lub rentowych (0,6%). Inne przyczyny stanowiły 3,1% ogólnej liczby wyrejestrowań. Generalnie liczba wyrejestrowań zależy od jakości rynku pracy oraz wysokości środków Funduszu Pracy przeznaczonych na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu. Dzięki nim można wpływać na zwiększenie liczby podjęć pracy, staży czy szkoleń. W analizowanym okresie z Funduszu Pracy wydatkowano 21.276.000 zł, przy czym 61,1% tej kwoty przeznaczono na zasiłki dla bezrobotnych, 35,6% na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu, a resztę na dodatki aktywizacyjne, stypendia za okres nauki i inne. W omawianym okresie do Urzędu Pracy wpłynęły 2.354 oferty pracy, w tym 656 ofert pracy niesubsydiowanej i 1.698 ofert pracy subsydiowanej. W tej ostatniej grupie 310 ofert miało charakter prac interwencyjnych, 655 robót publicznych, 271 staży, 421 przygotowania zawodowego w miejscu pracy (na szkolenia i przekwalifikowania skierowano 339 osób).

Bezrobotni w szczególnej sytuacji na rynku pracy w 2005 roku

■ długotrwale bezrobotni	■ bez kwalifikacji zawodowych
■ do 25. roku życia	■ pow. 50. roku życia
■ samotnie wychowujące dziecko do 7. roku życia	■ niepełnosprawni

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Piszu.

Jak już zaznaczyliśmy, bezrobocie w powiecie piskim należy do najwyższych w kraju. Położenie osób bezrobotnych znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy jest zatem wyjątkowo trudne. Do tej grupy zalicza się osoby długotrwale bezrobotne (5.577 osób), bez kwalifikacji zawodowych (2.017 osób), do 25 roku życia (1.961 osób), powyżej 50 roku życia (1.060 osób), osoby samotnie wychowujące dziecko do 7 roku życia (181 osób oraz osoby niepełnosprawne (57 osób). Głównie do nich skierowane są takie formy aktywizacji zawodowej bezrobotnych, jak: szkolenia i przekwalifikowania, na które w 2005 roku skierowano 339 osób bezrobotnych, dotacje z Funduszu Pracy (pomoc przy uruchamianiu działalności gospodarczej), które uzyskało 35 osób bezrobotnych do 25 roku życia oraz 7 osób bez pracy w wieku powyżej 50 roku życia, a także 93 osoby długotrwale bezrobotne.

Ponadto w ramach aktywizacji zawodowej absolwentów i bezrobotnych do 25 roku życia (24,4% ogółu zarejestrowanych) PUP w Piszu realizował współfinansowany z środków Europejskiego Funduszu Społecznego program „Młodzi na start”, którym objęto 122 osoby (w tym 25 absolwentów szkół wyższych) umożliwiając im zdobycie pierwszych doświadczeń zawodowych. Z kolei do osób długotrwale bezrobotnych skierowany był program przygotowania zawodowego w miejscu pracy, który polega na zdobywaniu nowych kwalifikacji i umiejętności przez praktyczne wykonywanie zadań zawodowych według ustalonego harmonogramu. Z tej formy aktywizacji zawodowej skorzystało 421 osób uzyskując praktyczne umiejętności przydatne przy ubieganiu się o pracę. W sumie w 2005 roku PUP w Piszu realizował 17 projektów skierowanych do 1.325 osób bezrobotnych.

Bezrobocie w poszczególnych gminach powiatu piskiego w 2005 roku

Gmina	Ogółem	Wiek produkcyjny	Bezrobotni	Bezrobotni z prawem do zasiłku	Bezrobotni w gminie w ogóle bezrobotnych w powiecie (w %)
Biała Piska	12.183	7.371	1.915	253	23,8
		60,5%	26,0%	13,2%	
Orzysz	9.591	5.876	1.369	194	17,1
		61,3%	23,3%	14,2%	
Pisz	27.188	16.873	3.427	569	42,7
		62,1%	19,2%	16,6%	
Ruciane-Nida	8.618	5.342	1.316	138	16,4
		62,0%	24,6%	10,5%	
Powiat Piski	57.580	35.462	8.027	1.307	39,8
		62,0%	22,6%	16,3%	

Badania własne Centrum AV na podstawie danych GUS i PUP w Piszcu za 2005 r.

Analizując powyższe zestawienie, należy stwierdzić, iż z końcem 2005 roku problem bezrobocia w największym stopniu dotyczył ludność gmin Biała Piska i Ruciane-Nida (odpowiednio 26,0 i 24,6% ogółu aktywnych zawodowo pozostaje bez pracy), a w najmniejszym ludność gminy Pisz (19,2% ogółu mieszkańców w wieku produkcyjnym poszukuje zatrudnienia). Ponadto z analizy zestawienia wynika, że najwięcej zarejestrowanych bezrobotnych w powiecie piskim pochodziło z gminy Pisz (42,7% w stosunku do ogółu bezrobotnych w powiecie), a następnie z gminy Biała Piska (23,8%). Najmniej osób posiadających prawo do zasiłku zamieszkiwało w gminie Ruciane-Nida (10,5%).

Bezrobotni w powiecie piskim w latach 1999-2005

Rok	Ogółem bezrobotnych
1999	7.384
2000	7.782
2001	8.393
2002	8.013
2003	7.826
2004	8.199
2005	8.027

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Piszcu i Głównego Urzędu Statystycznego.

Pod koniec lat 90. nastąpił wzrost bezrobocia w powiecie piskim, który został wyraźnie zahamowany dopiero w 2003 roku, kiedy to stopa bezrobocia wynosiła 34,6%. Zdaniem PUP w Piszcu w tamtym czasie zanotowano kilka pozytywnych przesłanek: wzrost liczby ofert pracy, wzrost liczby zaktywizowanych absolwentów, wzrost liczby pożyczek z Funduszu Pracy oraz zwiększenie liczby osób uczestniczących w szkoleniach i przekwalifikowaniach. Rok później nastąpiło odwrócenie tego korzystnego trendu. Wskaźnik stopy bezrobocia na koniec grudnia 2004 r. wzrósł do 39%. Przyczyną była upadłość jednego z większych zakładów pracy – „EastWood”, Oddział w Drygalech i zwolnienia z zakładu „Holzwerk”, Oddział w Piszcu. Wyjątkowo niekorzystne znaczenie dla lokalnego rynku pracy miał fakt dużej koncentracji zatrudnienia – ponad połowa zatrudnionych w przemyśle pracowała w trzech firmach związanych z obróbką drewna: „Sklejka Pisz” S.A., „Holzwerk” i „EastWood”. Perturbacje w branży drzewnej, dominującej w powiecie, powodowały poważne konsekwencje na rynku pracy.

2.6. KWESTIA PRZESTĘPCZOŚCI

Przestępczość jest jednym z tych zjawisk społecznych, które odciskają dotkliwe piętno na funkcjonowaniu lokalnej społeczności. Jest to margines życia społecznego, ale intensywność zdarzeń oraz częstotliwość, z jaką występują, mogą mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludzi tworzących społeczność powiatu piskiego.

Z analizy stanu zagrożenia przestępczością za okres 12 miesięcy 2005 roku wynika, iż 290 osób, które nie ukończyły 20 roku życia, było podejrzanych o popełnienie różnych czynów karalnych (kryminalnych, gospodarczych, przeciwko życiu i mieniu). W tej grupie 192 podejrzanych miało od 17 do 20 lat. Dla porównania dodajmy, że w analizowanym roku o popełnienie czynów karalnych podejrzewano łącznie 1.398 osób, co oznacza, że dzieci i młodzież w wieku do 20 lat stanowiły 20,7 proc. wśród ogółu podejrzanych. Szczegółowe dane na temat korelacji między wiekiem podejrzanych a rodzajem przestępstw zamieszczamy w poniższej tabeli:

Wybrane kategorie przestępstw z uwagi na wiek podejrzanego w 2005 roku

Kwalifikacja prawna	Wiek podejrzanego							
	do 13	13-16	17-20	21-24	25-29	30-39	40-49	50-59
Udział w bójce lub pobiciu		13	23	9	5	4	1	
Kradzież rzeczy	2	27	21	22	11	27	19	6
Kradzież z włamaniem	1	20	14	9	5	1	4	2
Uszkodzenie rzeczy		1	5	2	3	3	14	
Rozbój i wymuszenie rozbójnicze		2	6	5	2		1	
Przestępstwa przeciwko rodzinie i opiece			2	3	7	25	25	22
Przestępstwa drogowe		3	47	60	72	121	141	88
Przestępstwa z Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii		8	40	12	3		1	1

Dane Komendy Powiatowej Policji w Pisz.

W latach 2003-2005 Kuratorzy Zawodowi Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Pisz objęli dozorem i nadzorem następujące grupy osób z terenu powiatu piskiego:

Dozory i nadzory kuratorskie w latach 2003-2005

		2003	2004	2005
Sprawy rodzinne	dotyczące nieletnich objętych nadzorem kuratora	69	105	102
	dotyczące nieletnich, których rodzicom ograniczono władzę rodzicielską i orzeczono nadzór kuratora	160	208	245
	z orzeczoną leczeniem odwykowym z nadzorem kuratora	85	84	73
Sprawy karne	Dozory nad osobami warunkowo skazanymi	459	469	508
	Dozory nad osobami warunkowo przedterminowo zwolnionymi z zakładów karnych	58	85	104

Dane Sądu Rejonowego w Pisz.

Uzupełniając powyższe dane o informacje z 2006 roku, należy dodać, że w I półroczu 2006 roku sprawowanych było 259 dozorów kuratorskich w stosunku do osób, które w dniu popełnienia czynu karalnego były osobami małoletnimi (popełniły czyn karalny przed 21 rokiem

życia), ale zostały ukarane jak osoby dorosłe. Do głównych przestępstw popełnianych przez małoletnich należały: przestępstwa przeciwko mieniu (111 dozorów), przestępstwa przeciwko życiu (46 dozorów), przestępstwa z Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii (48 dozorów), przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji – przeważnie prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości (30 dozorów), inne (24 dozory).

Z informacji uzyskanych w Sądzie Rejonowym w Piszcu wynika ponadto, że głównymi przyczynami oddawania nieletnich pod nadzór kuratora sądowego była demoralizacja i czyny karalne. Zdaniem kuratorów zawodowych Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Piszcu, podłożem tych zachowań była duża skala bezrobocia. Wpływało ono negatywnie na funkcjonowanie rodzin przyczyniając się do ich niewydolności wychowawczej i uzależnień (głównie od alkoholu). Oprócz małego zainteresowanie rodziców dziećmi istotny wpływ na postępowanie nieletnich miał brak oferty zajęć pozalekcyjnych.

2.7. IDENTYFIKACJA NAJWAŻNIEJSZYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH POWIATU

Identyfikacja problemów społecznych jest jednym z najważniejszych elementów każdego postępowania diagnostycznego, mającego określić zasadnicze problemy i ewentualne kierunki ich rozwiązywania. Podstawowym narzędziem badawczym, za pomocą którego identyfikowano problemy społeczne powiatu, była ankieta rozesłana do osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej, między innymi do osób reprezentujących wybrane instytucje lokalne, takie jak: ośrodek zdrowia, kościół, szkoła, a także do pracowników socjalnych PCPR, radnych, mieszkańców powiatu. Z nadesłanych odpowiedzi wyłonił się obraz najistotniejszych kwestii dotyczących społeczność powiatu piskiego.

Trudności w funkcjonowaniu rodziny w powiecie

Wśród trudności, na jakie napotykają rodziny mieszkające na terenie powiatu piskiego, pojawia się kilka kwestii. Najistotniejszą z nich jest bezrobocie członków rodzin oraz związane z nim ubóstwo dotyczące zwłaszcza dzieci. Niepokój budzą niskie zarobki, które w konfrontacji z relatywnie wysokimi kosztami utrzymania prowadzą do ubożenia grup mających pracę. Kolejną bolączką jest duża skala emigracji zarobkowej powodująca brak należytej opieki rodziców nad dziećmi. Zaniepokojenie respondentów wzbudza także spadek odpowiedzialności za dzieci. Pojawiła się również kwestia braku perspektyw na przyszłość dla młodych ludzi, którzy na terenie powiatu mają kłopoty z kontynuowaniem nauki na poziomie ponadlicealnym,

a po zakończeniu edukacji nie mogą znaleźć pracy. Negatywnie oceniono również zjawisko likwidowania szkół wiejskich, co w połączeniu z problemem słabego skomunikowania obszarów wiejskich z Piszem, stawia ludność wiejską w niekorzystnym położeniu. Zwrócono także uwagę na problemy patologii, zwłaszcza uzależnień wśród młodzieży, co kojarzone jest z niedostateczną ofertą zagospodarowania czasu wolnego, oraz na kwestię przemocy w rodzinach osób nadużywających środków psychoaktywnych. W tym kontekście krytycznie oceniano brak miejsc w ośrodkach o charakterze socjalizacyjnym i resocjalizacyjnym. Poważnym problemem podkreślanym przez respondentów jest również niedorozwój taniego budownictwa mieszkaniowego.

Atuty powiatu

Wśród atutów powiatu, które mogą skłonić osoby z innych regionów kraju do zamieszkania w powiecie piskim, respondenci niemal powszechnie wymieniali walory turystyczno-krajobrazowe (Puszcza Piska, jeziora, lasy, wspaniała przyroda) i czyste powietrze, traktując je jako czynniki sprzyjające zdrowiu. Natomiast w aspekcie gospodarczym podkreślali ich znaczenie dla rozwoju agroturystyki. Eksponowano również kwestię poczucia bezpieczeństwa i spokoju oraz łatwość wynajmu mieszkań (przystępne ceny) i stosunkowo niskie koszty utrzymania. Część badanych akcentowała życzliwość mieszkańców powiatu.

Najważniejsze problemy społeczne w powiecie

Za najważniejsze problemy dotyczące rodzinę w powiecie uznano bezrobocie i niskie dochody mieszkańców utrzymujących się głównie z małych (do 5 ha) gospodarstw rolnych, w których produkuje się przeważnie na własne potrzeby. Trudna sytuacja finansowa wielu rodzin zamyka przed nimi szansę na uzyskanie własnego mieszkania. Problemy lokalowe, doskwierające szczególnie młodym mieszkańcom powiatu, pogłębia niedorozwój taniego budownictwa socjalnego.

Poważnym zagrożeniem jest wzrost liczby osób uzależnionych, głównie od alkoholu, a także od leków psychotropowych. Zwrócono również uwagę na potrzebę zwiększenia pomocy dla rodzin dysfunkcyjnych, wielodzietnych, w których są dzieci niepełnosprawne, lub w których występuje problem uzależnień. Wskazano na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz na brak środków na zajęcia pozalekcyjne i poszerzenie oferty atrakcyjnego spędzania czasu wolnego. Innym, poważnym zagadnieniem, akcentowanym przez respondentów, jest niski poziom wykształcenia, zwłaszcza wśród osób długotrwale bezrobotnych.

Problemy związane z dziećmi i młodzieżą na terenie powiatu

Respondenci, wskazując trudności, na jakie natrafiają dzieci i młodzież mieszkający na terenie powiatu piskiego, wymienili: małą ofertę zajęć pozalekcyjnych i brak miejsc spędzania czasu wolnego (placów zabaw, świetlic osiedlowych, środowiskowych). Mieszkańcy z obszarów wiejskich zwracali natomiast uwagę na brak zorganizowanego dowozów gimnazjalistów na zajęcia pozalekcyjne, duże odległości do szkół, trudności w dostępie do Internetu.

Ogólnie podnoszono kwestię niskiego poziomu wykształcenia, co ma związek m.in. z deficytem środków finansowych na kontynuowanie nauki oraz małym wyborem szkół ponadgimnazjalnych, a także brakiem wyższych uczelni w powiecie.. Ponadto występuje zjawisko niskiej motywacji do nauki z uwagi na niewielkie perspektywy zatrudnienia po zakończeniu edukacji i brak zainteresowania rodziców dalszym kształceniem dzieci. Podkreślano, że szkoły cierpią na deficyt nowoczesnych środków dydaktycznych w nauczaniu i środków finansowych na organizowanie zajęć popołudniowych i to w sytuacji, gdy szkoła staje się jedynym ośrodkiem kultury na wsi. Jednocześnie placówki oświatowe mają do czynienia z problemem niedożywienia uczniów, którzy nierzadko także nie posiadają podstawowych rzeczy osobistych oraz podręczników. Respondenci podnosili również problemy uzależnień (narkomania, wczesne sięganie po alkohol) oraz agresji i przemocy, za pomocą których rozwiązuje się konflikty między rówieśnikami. W tym kontekście wskazywano na zanik wzorców moralnych i zaniedbania wychowawcze.

Problemy związane z dziećmi i młodzieżą, uznane przez respondentów za najważniejsze do rozwiązania na terenie powiatu, to przede wszystkim zapobieganie różnym patologiom (alkoholizmowi, narkomanii, agresji, wandalizmowi, prostytutce). Za remedium uznaje się m.in. pomoc w zagospodarowaniu czasu wolnego (np. organizowanie półkolonii w czasie wakacji), wsparcie funkcji opiekuńczej rodziny (bark nadzoru rodziców), podniesienie poziomu świadomości społeczeństwa o zagrożeniach uzależnieniami, wzmożenie opieki nad dzieckiem ze strony pedagoga szkolnego i psychologa w stałej i ścisłej współpracy z rodziną. Zadaniem władz i lokalnych społeczności powinno być tworzenie ośrodków kultury i sportu w mniejszych miejscowościach, służących pożytecznemu wypełnianiu czasu wolnego dzieci i młodzieży. Zwracano również uwagę na konieczność wyrównania szans dzieci z terenów wiejskich w dostępie do edukacji i kultury oraz na potrzebę objęcia systemem stypendiów socjalnych dzieci z rodzin ubogich.

Liderzy lokalni wskazywali również na konkretne rozwiązania możliwe do realizacji w środowiskach lokalnych. Ich zdaniem w celu poprawy sytuacji dziecka i rodziny w środowisku lokalnym należy podjąć następujące działania:

- Działania w zakresie sportu i wypoczynku: budowa hal sportowych, placów zabaw i boisk szkolnych oraz udostępnianie ich dzieciom i młodzieży również w godzinach popołudniowych; lepsze wykorzystanie obiektów już istniejących (np. pływalni w Piszcu); zakup sprzętu sportowego dla szkół; dofinansowanie letniego i zimowego wypoczynku dzieci i obejmowanie ofertą wypoczynku dzieci z biednych rodzin; organizacja imprez sportowych i imprez promujących zdrowy styl życia; udostępnianie infrastruktury turystycznej i sportowej szkół i OSiR; organizacja wycieczek szkolnych; tworzenie i finansowanie klubów sportowych z różnymi sekcjami (żeglarską, kajakarską, rowerową, piłkarską); organizacja zajęć sportowo-rekreacyjnych, zwłaszcza podczas wakacji i ferii zimowych; zapewnienie środków finansowych na zajęcia pozalekcyjne (sportowe, artystyczne itp.); tworzenie nowych ścieżek rowerowych.
- Działania w zakresie poprawy stanu zdrowia i sprawności: profilaktyka (m.in. opracowanie programów dotyczących chorób zakaźnych wśród osób uzależnionych, zagwarantowanie opieki medycznej w szkołach poprzez przywrócenie gabinetów lekarskich i zatrudnianie pielęgniarek, badania przesiewowe dzieci w szkołach przeprowadzane przez pediatrów i stomatologów); zapewnienie pomocy specjalistycznej (logopeda, psycholog, rehabilitant); większa dostępność do lekarzy rodzinnych (określenie czasu ich pracy w godzinach 8-18., a nie 9-13.); propagowanie zdrowego stylu życia (m.in. spotkania informacyjne, szkolenia, pogadanki); zwiększenie liczby lekcji z wychowania fizycznego i prowadzenie zajęć korekcyjnych; organizowanie bezpłatnych turnusów leczniczych i tzw. „białych niedziel” w miejscu zamieszkania; organizowanie imprez masowych; zwiększenie dostępu do pływalni dla młodzieży szkolnej; systematyczna opieka logopedyczna i psychologiczna.
- Działania w zakresie poprawy sytuacji dzieci niepełnosprawnych: tworzenie klas (oddziałów) i przedszkoli integracyjnych oraz organizowanie imprez integracyjnych; udzielanie pomocy w uzyskaniu sprzętu rehabilitacyjnego; eliminowanie barier architektonicznych w placówkach i instytucjach publicznych; tworzenie miejsc pracy dla niepełnosprawnych i pomoc w jej uzyskaniu; pomoc materialna dla rodziców dzieci niepełnosprawnych – podwyższenie zasiłków; prowadzenie zajęć rekreacyjno-sportowych z elementami rewalidacji; zapewnienie opieki pielęgniarskiej; rozwój poradnictwa i pomocy w załatwianiu formalności związanych z ustalaniem stopnia niepełnosprawności; zapewnienie

nieodpłatnej rehabilitacji; wyposażenie w sprzęt niezbędny niepełnosprawnym; zorganizowanie systemu dowozów dzieci niepełnosprawnych do i ze szkół; organizowanie wyjazdów, obozów dla dzieci niepełnosprawnych; dostosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych bazy szkolnej; podejmowanie w szkołach na lekcjach wychowawczych problematyki dyskryminacji i równouprawnienia osób niepełnosprawnych.

- Działania w zakresie bezpieczeństwa dzieci i młodzieży: respektowanie bezwzględnego zakazu sprzedaży alkoholu nieletnim; skuteczna walka z handlem narkotykami; budowa bezpiecznych placów zabaw i innych miejsc rozrywki; zwiększenie nadzoru ze strony policji – monitorowanie miejsc gromadzenia się młodzieży; likwidacja sklepów sprzedających alkohol w pobliżu szkół; legitymowanie podejrzanych osób przebywających w okolicach szkół; ogradzanie placów szkolnych i placów zabaw; zwiększenie kontroli rodziców nad czasem wolnym dzieci; zmniejszenie liczebności klas szkolnych; zwiększenie ilości zajęć z profilaktyki dotyczących prawa karnego i skutków uzależnień; organizowanie bezalkoholowych klubów i dyskotek; wzmocnienie bezpieczeństwa na drogach – organizowanie pogadanek, spotkań profilaktycznych, wyświetlanie filmów na temat bezpieczeństwa na drogach i zasad pierwszej pomocy; spotkania uczniów z udziałem policjantów, strażaków, pracowników ośrodków zdrowia itp.; organizowanie konkursów wiedzy o bezpieczeństwie na drogach; wyposażenie dzieci i młodzieży w tzw. odbłaski oraz lepsze oznakowanie przejść dla pieszych; kontrola dużych zgromadzeń młodzieży (m.in. dyskoteki, kluby, imprezy plenerowe).
- Działania w zakresie wsparcia dzieci z rodzin ubogich: zapewnienie rodzicom pracy; pomoc w uzyskiwaniu stypendiów socjalnych dla dzieci i stypendiów dla dzieci dobrze uczących oraz pomoc w kontynuowaniu dalszej nauki; rozbudowa systemu rodzin zastępczych; pomoc rodzinom niewydolnym wychowawczo; zbiórki odzieży i żywności; finansowanie posiłków szkolnych dla jak największej liczby dzieci oraz wycieczek i innych wyjazdów szkolnych; zapewnienie podręczników i przyborów szkolnych; opieka psychologa w przypadkach rodzin dotkniętych patologią; pomoc dzieciom z rodzin ubogich w uzyskaniu szerszego dostępu do zajęć pozalekcyjnych; zwiększenie pomocy materialnej i finansowej dla rodzin ubogich; zapobieganie dyskryminacji dzieci z rodzin ubogich wśród rówieśników; tworzenie świetlic środowiskowych, w których dzieci z takich rodzin będą miały możliwość rozwijania swoich zainteresowań lub odrobienia lekcji; ścisła współpraca rodziców ze szkołą i instytucjami powołanymi do pomocy; zapewnienie wypoczynku w czasie wakacji i ferii.

- Inne możliwości: ulgi w podatkach dla rodzin, w których pracuje jedna osoba, a wychowuje się co najmniej dwoje dzieci; stworzenie warunków umożliwiających rozwój gospodarstw agroturystycznych; finansowanie przez instytucje wspierające rodzinę wypoczynku w miejscu zamieszkania dzieci; organizowanie zajęć w świetlicach szkolnych w czasie wakacji i ferii; upowszechnienie działalności charytatywnej; stworzenie możliwości bezpłatnego kontynuowania nauki przez dzieci wybitnie zdolne; długofalowa i szeroka pomoc osobom biednym na różnych płaszczyznach – finansowej, zdrowotnej, poszukiwania pracy; szersze korzystanie z dotacji unijnych; pozyskiwanie środków na realizację zajęć sportowych i profilaktycznych; pomoc prawna i psychologiczna; wspieranie wolontariatu.

W celu udzielenia skutecznej pomocy osobom niepełnosprawnym zamieszkującym w powiecie piskim, należy: tworzyć zakłady pracy chronionej; informować pracodawców o korzyściach wynikających z zatrudniania osób niepełnosprawnych; inspirować powstawanie organizacji i stowarzyszeń zajmujących się niepełnosprawnością, w tym propagujących tolerancję i asertywność; zlikwidować bariery psychologiczne, społeczne, a także architektoniczne w budynkach i na ulicach; dostosować transport publicznych do potrzeb osób niepełnosprawnych; zwiększyć pomoc finansową i rzeczową (wyposażanie w sprzęt) i zintensyfikować system poradnictwa; prowadzić terapię i rehabilitację oraz dofinansowywać dojazdy na zajęcia rehabilitacyjne; organizować imprezy integracyjne (zawody sportowe, pielgrzymki); pomagać rodzinom z osobami niepełnosprawnymi w sprawowaniu opieki (np. w oparciu o osoby korzystające z pomocy społecznej, które mogłyby z kolei pomagać osobom niepełnosprawnym); umożliwić lepszy dostęp do opieki medycznej; organizować spotkania dla osób niepełnosprawnych w celu włączenia ich w życie społeczne, umożliwiać im uczestnictwo w życiu szkoły, środowiska oraz tworzyć atmosferę sprzyjającą integracji ze społeczeństwem.

Nowo powstające organizacje pozarządowe na terenie powiatu powinny się zająć: promocją powiatu jako ośrodka agroturystyki i rekreacji; organizacją imprez sportowych i kulturalnych dla osób z rodzin patologicznych; pomocą finansową w zakresie wypoczynku dla dzieci z ubogich rodzin wiejskich; doposażeniem szkół w pomoce dydaktyczne; zorganizowaniem dla seniorów dziennego domu pobytu z wyżywieniem; opieką lekarską i rehabilitacją; organizacją czasu wolnego; pomocą osobom niepełnosprawnym; pomocą dzieciom, młodzieży i rodzinom patologicznym poprzez tworzenie świetlic środowiskowych; zapobieganiem patologiom; stwarzaniem korzystniejszych warunków do tworzenia miejsc pracy; pomocą osobom najbardziej potrzebującym, w tym rodzinom wielodzietnym; utworzeniem

skutecznego systemu wolontariatu; wspieraniem inicjatyw lokalnych; organizowaniem zajęć dydaktycznych, sportowych i kulturalnych; pomocą długotrwale bezrobotnym i organizacją szkoleń ze środków EFS i EFRR; szkoleniem bezrobotnych kobiet; ochroną praw dzieci i młodzieży, szczególnie ze środowisk popegeerowskich; budownictwem mieszkaniowym; wspieraniem ludzi znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji materialnej, matek samotnie wychowujących dzieci; doposażeniem placówek zajmujących się rehabilitacją w sprzęt rehabilitacyjny; zapewnieniem atrakcyjnego miejsca do spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży; organizowaniem pomocy żywnościowej dla najuboższych; instruktażem dotyczącym udzielania pierwszej pomocy.

Grupy społeczne, na których powinna koncentrować się strategia integracji i rozwiązywania problemów społecznych w powiecie piskim

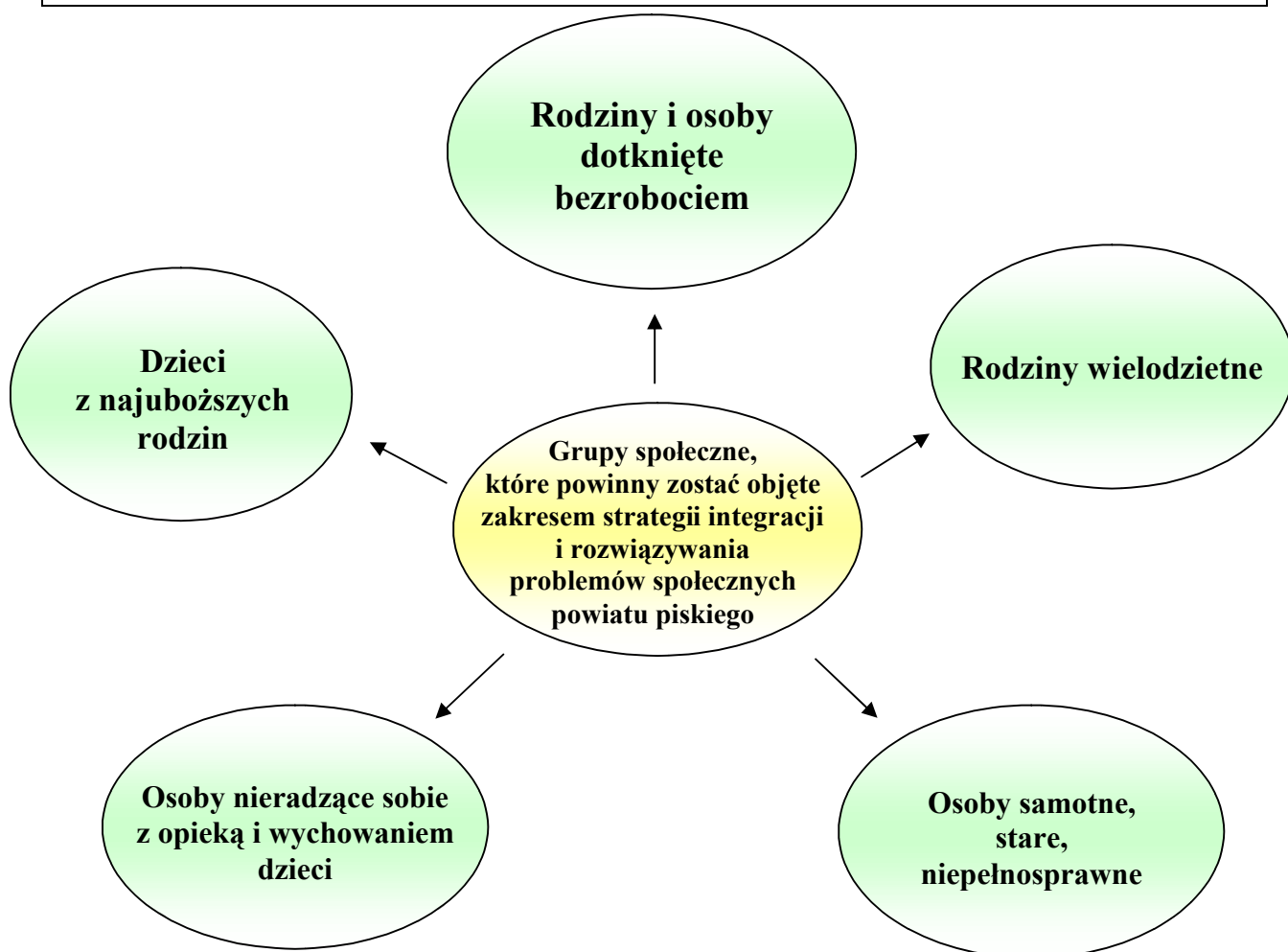
Ankietowani wybierali trzy grupy wymagające szczególnej interwencji z zamkniętego katalogu. Przedstawiamy grupy, które uzyskały największą liczbę wskazań.

Lp.	Grupy społeczne	Ilość wskazań
1.	Rodziny wielodzietne	29
2.	Rodziny i osoby dotknięte bezrobociem	26
3.	Osoby nieradzące sobie z opieką i wychowaniem dzieci, zwłaszcza z rodzin niepełnych i wielodzietnych	23
4.	Dzieci z najuboższych rodzin	22
5.	Osoby samotne, stare i niepełnosprawne	18
6.	Rodziny z osobami niepełnosprawnymi	10
7.	Samotne kobiety w ciąży i matki, które są w trudnej sytuacji życiowej	9

Badanie własne Centrum AV.

Z powyższego zestawienia wynika, które grupy społeczne powinny znaleźć się w centrum uwagi osób opracowujących strategię rozwiązywania problemów społecznych. Grupy te szeregujemy następująco:

Rozkład grup osób, które winny stać się obiektem szczególnej troski samorządu powiatowego

Badania własne Centrum AV.

Ponadto do grup, które powinny stać się obiektami szczególnej troski władz lokalnych, zaliczono dzieci nieposiadające rodzin (7 wskazań), więźniów powracających do społeczeństwa oraz rodziny dotknięte skutkami powodzi lub innymi klęskami żywiołowymi (po 1 wskazaniu).

2.8. ANALIZA SWOT

Bardzo użyteczną metodą przy określaniu priorytetów rozwojowych jest coraz powszechniej stosowana w pracach nad strategią analiza SWOT. Nazwa SWOT jest akronimem angielskich słów Strengths (mocne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse w

otoczeniu), Threats (zagrożenia w otoczeniu). Analiza SWOT jest efektywną metodą identyfikacji słabych i silnych stron organizacji oraz badania szans i zagrożeń, jakie stoją przed organizacją. Analizę tę można z powodzeniem zastosować do dowolnego przedsięwzięcia, włącznie z programowaniem strategicznym.

Wnikliwe opracowanie SWOT jest istotnym etapem procesu planowania strategicznego. Przy właściwym opracowaniu stanowi punkt wyjściowy dla określania celów strategicznych oraz projektów socjalnych.

Analiza SWOT została przygotowana w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz. Przedstawione poniżej czynniki obejmują:

- **siły** – wewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na sytuację społeczną,
- **słabości** – wewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na sytuację społeczną,
- **szanse** – zewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na realizację celów,
- **zagrożenia** – zewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na realizację celów.

Wynik prac obrazują prezentowane poniżej zestawienia. Dodać należy, że w analizie SWOT odniesiono się wyłącznie do kwestii społecznych.

KWESTIE OSÓB BEZROBOTNYCH

Mocne strony

- wzrost znaczenia wykształcenia jako wartości,
- podnoszenie swoich kwalifikacji przez osoby bezrobotne długotrwale,
- odpowiednie przygotowanie pracowników ośrodków pomocy społecznej do pracy z osobami bezrobotnymi.

Słabe strony

- wysoka skala bezrobocia na terenie powiatu,
- występowanie bezrobocia długotrwałego zarówno wśród kobiet, jak i mężczyzn,
- występowanie zjawiska dziedziczenia bezrobocia,
- niski poziom wykształcenia osób długotrwale bezrobotnych,
- brak organizacji pozarządowych pomagających osobom bezrobotnym.

Szanse

- istnienie lokalnych i regionalnych działań skierowanych do osób długotrwale bezrobotnych,
- powiązanie programów skierowanych do osób długotrwale bezrobotnych z programami skierowanymi na rozwój zasobów ludzkich, rozwój przekwalifikowań i reorganizacji,
- wzrost mobilności zawodowej i geograficznej,
- wzrost dostępności kształcenia ustawicznego na obszarach wiejskich.

Zagrożenia

- wzrastające bezrobocie oraz wzrastające zjawisko dziedziczenia bezrobocia,
- rozwijanie się zjawiska wykluczenia społecznego,
- zjawisko osłabienia instytucji rodzinnych w zbiorowościach dotkniętych długotrwałym bezrobociem,
- istnienie zjawiska nielegalnego bezrobocia.

KWESTIE DZIECI, MŁODZIEŻY I RODZINY

Mocne strony

- istnienie współpracy między instytucjami zajmującymi się problematyką dzieci i młodzieży,
- dobra komunikacja między pracownikami sfery rządowej i pozarządowej,
- aktywna działalność pracowników służb społecznych na rzecz pomocy dzieciom i młodzieży,
- prowadzenie działalności w kierunku rozwoju zastępczej opieki rodzinnej nad dziećmi,
- prowadzenie działań zapobiegających dysfunkcjom rodziny,
- aktywne poszukiwanie środków pozabudżetowych,
- zabezpieczanie dzieciom i młodzieży dostępu do różnorodnych form spędzania wolnego czasu,
- propagowanie idei wolontariatu na rzecz dzieci i młodzieży.

Słabe strony

- niedysponowanie dostateczną ilością środków finansowych,
- nieadekwatne do potrzeb zatrudnienie kadry merytorycznej w systemie pomocy społecznej,
- brak wsparcia przez samorząd organizacji pozarządowych i grup nieformalnych pracujących na rzecz dzieci, młodzieży i rodziny,
- niedostateczna liczba specjalistów do pracy z rodziną,
- brak placówek opiekuńczo-wychowawczych na terenie powiatu,

- niedostateczna liczba placówek dla nieletnich i samotnych matek z dziećmi,
- brak warunków do prowadzenia skutecznej pracy socjalnej,
- ograniczona ilość ośrodków wsparcia dla rodzin w kryzysie.

Szanse

- członkostwo Polski w Unii Europejskiej szansą na poprawę polityki społecznej wobec dzieci, młodzieży i rodziny,
- sprzyjająca pomocy społecznej dzieciom i młodzieży decentralizacja władzy,
- prowadzenie programów profilaktycznych przez szkoły.

Zagrożenia

- nie wzrasta znacznie organizacji pozarządowych na rzecz pomocy dzieciom i młodzieży,
- istnienie zjawiska uzależnienia od pomocy społecznej, wyuczonej bezradności,
- rozpad więzi społecznych i zanik kontroli społecznej,
- występowanie zagrożeń funkcjonowania rodziny: uzależnień, rozpadu więzi rodzinnych, bezrobocia, przemocy w rodzinie, ubóstwa,
- niski poziom współpracy między szkołą a rodziną,
- niewystarczająca opieka medyczna w szkołach,
- niewystarczające środki publiczne,
- ograniczona liczba ofert szkoleń i doskonań zawodowych dla kadry w dziedzinie pracy z dziećmi, młodzieżą i rodziną,
- niski poziom kultury prawnej społeczeństwa,
- brak stabilności prawnej w dziedzinie pomocy społecznej dziecku i rodzinie.

KWESTIA OSÓB UZALEŻNIONYCH

Mocne strony

- odpowiednie przygotowanie kadry do pracy z osobami uzależnionymi,
- istnienie dobrze przygotowanej bazy lokalowej,
- dysponowanie miejscami pobytu dla ofiar przemocy,
- prawidłowe wykorzystywanie środków pochodzących z zezwoleń,
- dysponowanie stałymi środkami finansowymi na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych,
- wymienianie się doświadczeniami przez instytucje zajmujące się uzależnieniami,
- włączanie się społeczności lokalnych w działania pomocowe,
- dobra współpraca z kościołem.

Słabe strony

- niefunkcjonowanie bazy leczenia odwykowego,
- brak organizacji pozarządowych zajmujących się osobami uzależnionymi.

Szanse

- traktowanie uzależnienia jako problemu społecznego,
- zainteresowanie fachowców różnych dziedzin współpracą na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom,
- istnienie systemu wsparcia dla osób i rodzin wymagających specjalistycznej pomocy,
- skuteczne i efektywne działania podejmowane na rzecz osób uzależnionych,
- dostatecznie wykorzystany system informacji.

Zagrożenia

- niewystarczające możliwości, by sprostać potrzebom w zakresie uzyskiwania pomocy w dziedzinie uzależnień,
- zjawiska zmęczenia, bezsilności i bezradności zachodzące w społeczeństwie.

KWESTIA OSÓB BEZDOMNYCH

Mocne strony

- możliwość określenia liczby osób bezdomnych oraz miejsc ich grupowania się,
- dostrzeganie różnorodności problemu bezdomności,
- stosowanie działań zapobiegających bezdomności,
- współdziałanie z różnymi podmiotami w ramach pomocy bezdomnym,
- informowanie bezdomnych o ich prawach i możliwościach pomocy.

Słabe strony

- brak organizacji pozarządowych niosących pomoc bezdomnym,
- niedysponowanie indywidualnymi programami wychodzenia z bezdomności,
- niedostateczne angażowanie służb do działań na rzecz bezdomnych,
- nieumiejętne komunikowanie się z mediami w sprawach bezdomności,
- brak struktury stacjonarnej dla osób bezdomnych,
- brak odpowiedniej infrastruktury na poziomie lokalnym dla osób wychodzących z bezdomności,
- brak wypracowanego standardu usług dla osób bezdomnych.

Szanse

- istnienie programów w zakresie budownictwa socjalnego,
- dostępność programów rządowych przeciwdziałających bezdomności,
- obiektywne przedstawianie w mediach problemu bezdomności,
- nieograniczanie praw obywatelskich osobom bezdomnym.

Zagrożenia

- brak akceptacji osób bezdomnych przez społeczeństwo,
- długotrwałe bezrobocie wśród osób bezdomnych.

KWESTIA LUDZI STARYCH

Mocne strony

- dobry dostęp osób starszych do jednostek organizacyjnych pomocy społecznej,
- profesjonalne przygotowanie kadry w dziedzinie spraw osób starszych,
- prawidłowy obieg informacji o formach pomocy społecznej,
- możliwość realizowania się osób starszych w organizacjach samopomocowych,
- poprawianie sfery technicznej ułatwiającej codzienne życie osób starszych.

Słabe strony

- brak określonego standardu usług dla ludzi starszych,
- niewystarczająca liczba osób zatrudnionych w ośrodkach pomocy społecznej, a zajmujących się problematyką osób starszych,
- utrudniony dostęp do domów pomocy społecznej; wzrost liczby osób oczekujących na umieszczenie w DPS,
- niski poziom życia osób starszych; wzrastająca liczba świadczeniobiorców pomocy społecznej,
- niedysponowanie małymi formami pomocy społecznej dla osób starszych,
- wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców,
- nieumożliwianie osobom starszym kontynuacji aktywności zawodowej,
- niekorzystanie ze wsparcia wolontariuszy w dziedzinie pomocy osobom starszym.

Szanse

- wpływ postępu medycyny na poprawę sytuacji zdrowotnej osób starszych,
- system prawny regulujący funkcjonowanie nowych form pomocy społecznej dla osób starszych szansą na poprawę warunków ich życia.

Zagrożenia

- brak szkoleń dla kadry realizującej pomoc osobom starszym,
- nieuwrażliwianie systemu oświaty na problem osób starszych,
- niedostosowywanie standardów usług do wymogów Unii Europejskiej,
- wzrastająca liczba osób samotnych,
- niedostosowana do osób starszych infrastruktura,
- brak koordynacji działań podmiotów na rzecz osób starszych,
- niedokładne rozpoznanie potrzeb osób starszych,
- migracja ludzi młodych na inne tereny,
- niska świadomość społeczna dotycząca osób starszych,
- występowanie niekorzystnych zjawisk demograficznych,
- niesprzyjająca osobom w III wieku ogólna sytuacja społeczna i finansowa kraju.

KWESTIA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Mocne strony

- funkcjonowanie w sferze niepełnosprawności różnorodnych, aktywnie działających organizacji pozarządowych,
- współpraca instytucji rządowych z sektorem pozarządowym,
- dobry przepływ informacji między podmiotami pomocowymi,
- upowszechnianie w środowisku pozytywnych wzorców postaw charytatywnych i filantropijnych.

Słabe strony

- brak zaangażowania środowiska osób niepełnosprawnych w działalność samopomocy,
- istnienie barier utrudniających pełen udział osób niepełnosprawnych w życiu społecznym,
- niedostateczne rozpoznawanie potrzeb osób niepełnosprawnych w kontekście środowiska lokalnego,
- nierównomierna i niewystarczająca oferta pomocy osobom niepełnosprawnym,
- niedostateczna baza rehabilitacyjna dla osób niepełnosprawnych,
- niedostateczna oferta opieki nad osobami niepełnosprawnymi,
- brak pełnego rozpoznania liczby osób niepełnosprawnych.

Szanse

- wzrastająca społeczna akceptacja osób niepełnosprawnych w środowisku lokalnym,
- edukowanie o rozumieniu potrzeb osób niepełnosprawnych,

- współpraca sektora publicznego z sektorem pozarządowym w dziedzinie pomocy osobom niepełnosprawnym,
- korzystanie w równym stopniu ze środków pozabudżetowych i pomocowych,
- likwidowanie barier architektonicznych.

Zagrożenia

- niesprzyjająca pomocy osobom niepełnosprawnym sytuacja ekonomiczno-gospodarcza kraju,
- brak upowszechniania w mediach problematyki niepełnosprawności w celu kształtowania pozytywnych postaw,
- zmniejszająca się liczba miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych,
- wzrost zapotrzebowania na placówki opieki stacjonarnej, usługi opiekuńcze i stacjonarne.

ROZWÓJ KADR I SŁUŻB POMOCOWYCH

Mocne strony

- wyspecjalizowana kadra pracowników pomocy społecznej,
- posiadanie wyspecjalizowanych pracowników kompleksowo zajmujących się rodzinami z różnymi problemami,
- prowadzenie przez pracowników działań socjalnych z rodziną.

Słabe strony

- przeciążenie pracowników socjalnych ilością zadań,
- utrudniony dostęp do placówek zajmujących się kształceniem pracowników socjalnych.

Szanse

- doskonalenie kwalifikacji zawodowych przez kadre pomocy społecznej,
- współpraca z jednostkami pomocy społecznej prowadzonymi przez inne podmioty.

Zagrożenia

- szkolnictwo zawodowe nie przygotowuje absolwentów do potrzeb rynku w zakresie służb pomocy społecznej,
- niewystarczająca ilość wykwalifikowanej kadry w stosunku do potrzeb.

POZIOM ZASPOKAJANIA POTRZEB UZNANYCH ZA PODSTAWOWE

Mocne strony

- istnienie terenów rekreacyjnych i wypoczynkowych,
- dobry dostęp społeczeństwa do opieki medycznej,

- budowa nowych mieszkań komunalnych i socjalnych,
- dysponowanie dobrze rozwiniętą siecią telekomunikacyjną.

Słabe strony

- nieodpowiednia baza zabezpieczająca potrzeby społeczne: brak rozwiniętej sieci placówek oświatowych, rozbudowanego zaplecza kulturalnego, wystarczającej sieci placówek służby zdrowia,
- niedostateczny dostęp do szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych przeznaczonych dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej,
- niedostateczne dofinansowanie oświaty i nauki,
- niewystarczająca ilość mieszkań komunalnych i socjalnych,
- brak potencjału przedsięwzięć budowlanych na terenie powiatu,
- niewłaściwa gospodarka odpadami komunalnymi i przemysłowymi,
- niedostatecznie rozwinięta infrastruktura komunalna oraz sieć komunikacyjna.

Szanse

- wzrastający poziom wykształcenia mieszkańców,
- wykorzystywanie środków pomocowych na ochronę środowiska,
- zagospodarowywanie akwenów dla celów turystycznych,
- brak uciążliwych dla środowiska transportu i przemysłu,
- rozwijanie agroturystyki,
- korzystne dla komunikacji położenie regionu; dysponowanie dobrymi powiązaniami sieci dróg lokalnych z krajowymi.

Zagrożenia

- mała dostępność szkół ponadgimnazjalnych, wyższych i językowych,
- brak przemysłu wysokich technologii.

2.9. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Zasobami umożliwiającymi rozwiązywanie problemów społecznych określamy instytucje znajdujące się na terenie powiatu lub obejmujące swym zasięgiem działania jej mieszkańców, które funkcjonują w obszarze polityki społecznej i rozwiązują dane problemy. Są to zarówno jednostki samorządowe, jak i niepubliczne, na przykład organizacje pozarządowe.

2.9.1. INSTYTUCJE OFERUJĄCE POMOC I WSPARCIE

Na terenie powiatu piskiego funkcjonuje szereg jednostek o zasięgu lokalnym i ponadlokalnym, prowadzonych przez samorządy oraz podmioty niepubliczne. Wśród nich należy wymienić: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz, Ośrodki Pomocy Społecznej w Białej Piskiej, Orzyszu, Pisz i Ruciane-Nidzie, Środowiskowy Dom Samopomocy w Ukie (gm. Ruciane- Nida) dla osób z zaburzeniami psychicznymi, Dom Pomocy Społecznej w Ukie (gm. Ruciane- Nida) dla przewlekłe psychicznie chorych, Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Pisz, Specjalistyczną Poradnię Rodzinną w Pisz, Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Pisz, Mieszkanie Chronione w Pisz dla osób z zaburzeniami psychicznymi, opuszczających rodziny zastępcze, placówkę opiekuńczo-wychowawczą, młodzieżowy ośrodek wychowawczy, zakład dla nieletnich oraz dla uchodźców, Świetlicę Socjoterapeutyczną w Pisz dla dzieci w wieku gimnazjalnym, Warsztaty Terapii Zajęciowej dla osób niepełnosprawnych ze wskazaniami do terapii zajęciowej, Ośrodek Profilaktyki i Terapii w Pisz oraz 79 rodzin zastępczych. Należy dodać, iż mieszkańcy powiatu piskiego korzystają również ze wsparcia placówek opiekuńczo-wychowawczych funkcjonujących na terenie innych powiatów, tj. Domów Dziecka w Gołdapi, Morągu i Szczycinie, Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Węgorzewie oraz Pogotowia Opiekuńczego w Elblągu.

Instytucje oferujące pomoc i wsparcie mieszkańcom powiatu przedstawiamy w formie kart zasobów. Należy dodać, że kadra pomocy społecznej z terenu powiatu w latach 2003-2005 brała udział w szkoleniach i naradach zorganizowanych przez PCPR. W roku 2003 takich szkoleń i narad było 2, natomiast w latach 2004-2005 po 3.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

Pisz, ul. Piaskowa 2.

1. PODMIOT PROWADZĄCY:

Starostwo Powiatowe w Pisz.

2. CO OFERUJE (ZAKRES USŁUG):

Realizacja zadań z zakresu pomocy społecznej i rehabilitacji społecznej.

3. DO KOGO SKIEROWANA JEST OFERTA JEDNOSTKI (KATEGORIE I ILOŚĆ KLIENTÓW):

PCPR realizuje następujące formy pomocy:

- pomoc dla rodzin zastępczych,
- pomoc dla pełnoletnich wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych,

- pomoc dla osób niepełnosprawnych, w tym dofinansowanie turnusów rehabilitacyjnych, zaopatrywanie osób niepełnosprawnych w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, sprzęt rehabilitacyjny,
- usuwanie barier architektonicznych, komunikacyjnych i technicznych,
- rehabilitacja zawodowa osób niepełnosprawnych,
- poradnictwo rodzinne.

4. KAPITAŁ LUDZKI:

Kadrę PCPR stanowi 6 osób, w tym 1 osoba na stanowisku dyrektorskim oraz 2 pracowników socjalnych. Wzmacnia ją 4 pracowników poradnictwa specjalistycznego zatrudnionych na zasadach umowy zlecenie.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Orzyszu

Orzysz, ul. Rynek 5/15.

1. PODMIOT PROWADZĄCY:

Urząd Miejski w Orzyszu.

2. KAPITAŁ LUDZKI:

Ośrodek zatrudnia 14 pracowników, w tym dyrektora oraz 4 pracowników socjalnych.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Białej Piskiej

Biała Piska ul. Konopnickiej 4

1. PODMIOT PROWADZĄCY:

Urząd Miejski w Białej Piskiej.

2. KAPITAŁ LUDZKI:

Ośrodek zatrudnia 7 pracowników, tym kierownika oraz trzech pracowników socjalnych.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pisz

Pisz, ul. Wąglicka 1.

1. PODMIOT PROWADZĄCY:

Urząd Miejski w Pisz.

4. KAPITAŁ LUDZKI:

Ośrodek zatrudnia kierownika oraz 10 pracowników socjalnych.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rucianem-Nidzie

Ruciane-Nida, al. Wczasów 4

1. PODMIOT PROWADZĄCY:

Urząd Miasta i Gminy Ruciane-Nida.

2. KAPITAŁ LUDZKI:

Ośrodek zatrudnia 6 pracowników, w tym kierownika oraz 1 pracownika socjalnego.

Ośrodki Pomocy Społecznej funkcjonujące w poszczególnych gminach powiatu realizują zadania wobec osób potrzebujących pomocy zgodnie z ustawami o pomocy społecznej i świadczeniach rodzinnych. Oferta jednostek skierowana jest do mieszkańców gmin, którzy znajdują się w trudnej sytuacji materialno-bytowej i zdrowotnej.

Dom Pomocy Społecznej EDO „Betezda” w Ukcie

Ukta 31, 12-220 Ruciane-Nida.

1. PODMIOT PROWADZĄCY:

Parafia Ewangelicko-Augsburska św. Trójcy w Mikołajkach (na zlecenie Powiatu Piskiego).

2. CO OFERUJE (ZAKRES USŁUG):

Dom świadczy usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające, edukacyjne i zdrowotne na poziomie obowiązujących standardów.

3. DO KOGO SKIEROWANA JEST OFERTA JEDNOSTKI (KATEGORIE I ILOŚĆ KLIENTÓW):

Oferta jednostki skierowana jest do osób przewlekłe chorych psychicznie.

W 2005 roku w Domu przebywało 39 osób, w tym 11 kobiet i 28 mężczyzn.

4. PROPOZYCJE W ZAKRESIE ROZWOJU PLACÓWKI:

Pomoc finansowa w celu osiągnięcia obowiązujących standardów.

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Pisz

Pisz, ul. Warszawska 5.

1. PODMIOT PROWADZĄCY:

Starostwo Powiatowe w Pisz.

2. CO OFERUJE (ZAKRES USŁUG):

Poradnia przeprowadza badania psychologiczne, pedagogiczne, logopedyczne i lekarskie oraz świadczy pomoc pośrednią w postaci wydawania opinii oraz orzeczeń oraz pomoc bezpośrednią w postaci prowadzenia zajęć specjalistycznych, udzielania porad oraz przeprowadzania badań przesiewowych. Ponadto jednostka udziela wsparcia nauczycielom, rodzicom i wychowawcom

w postaci przeprowadzania treningów, warsztatów i rad pedagogicznych, prowadzenia terapii oraz organizowania prelekcji, wykładów i spotkań.

3. DO KOGO SKIEROWANA JEST OFERTA JEDNOSTKI (KATEGORIE I ILOŚĆ KLIENTÓW):

Oferta jednostki skierowana jest do dzieci, młodzieży i rodziców oraz wychowawców i nauczycieli z placówek oświatowo-wychowawczych funkcjonujących na terenie powiatu.

4. KAPITAŁ LUDZKI:

Poradnia zatrudnia 9 pracowników, w tym 4 psychologów, 4 pedagogów i 1 logopedę. Ponadto w jednostce pracuje lekarz na zasadach umowy zlecenie.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Ukie

Ukta 31, 12-220 Ruciane Nida.

1. PODMIOT PROWADZĄCY:

Parafia Ewangelicko-Augsburska św. Trójcy w Mikołajkach (na zlecenie Powiatu Piskiego).

2. CO OFERUJE (ZAKRES USŁUG):

Zajęcia wspierająco-rehabilitacyjne, które obejmują:

- trening umiejętności samoobsługi i zaradności życiowej,
- funkcjonowanie w życiu codziennym,
- trening umiejętności społecznych i interpersonalnych,
- trening spędzania czasu wolnego,
- terapię zajęciową,
- poradnictwo.

3. DO KOGO SKIEROWANA JEST OFERTA JEDNOSTKI (KATEGORIE I ILOŚĆ KLIENTÓW):

Oferta jednostki jest skierowana do 40 osób z zaburzeniami psychicznymi, w tym do osób:

- chorych psychicznie,
- upośledzonych umysłowo, wykazujących inne zakłócenia czynności psychicznych.

4. PROPOZYCJE W ZAKRESIE ROZWOJU PLACÓWKI:

Pomoc finansowa w celu zakupu dodatkowego wyposażenia.

Specjalistyczna Poradnia Rodzinna w Pisz

Pisz, ul. Piaskowa 2.

1. PODMIOT PROWADZĄCY:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz.

2. CO OFERUJE (ZAKRES USŁUG):

Poradnia oferuje bezpłatne porady następujących specjalistów:

- prawnik (2 godz./tyg.),
- pracownik socjalny (1 godz./tyg.),
- mediator rodzinny (2 godz./tyg.),
- psycholog (2 godz./tyg.).

3. DO KOGO SKIEROWANA JEST OFERTA JEDNOSTKI (KATEGORIE I ILOŚĆ KLIENTÓW):

Oferta jednostki skierowana jest do mieszkańców powiatu piskiego o niskich dochodach.

W 2005 roku poradnia przyjęła 157 osób.

4. PROPOZYCJE W ZAKRESIE ROZWOJU PLACÓWKI (POTRZEBY):

Zwiększenie liczby godzin pracy specjalistów.

Mieszkanie Chronione w Pisz

Pisz, ul. Mickiewicza 41/1.

1. PODMIOT PROWADZĄCY:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz.

2. CO OFERUJE (ZAKRES USŁUG):

Jednostka oferuje możliwość samodzielnego mieszkania usamodzielnionym wychowankom.

3. DO KOGO SKIEROWANA JEST OFERTA JEDNOSTKI (KATEGORIE I ILOŚĆ KLIENTÓW):

Mieszkanie chronione przeznaczone jest dla:

- osób z zaburzeniami psychicznymi,
- osób opuszczających rodziny zastępcze, placówkę opiekuńczo-wychowawczą, młodzieżowy ośrodek wychowawczy, zakład dla nieletnich,
- uchodźców.

W 2005 roku w mieszkaniu przebywały 3 osoby.

4. PROPOZYCJE W ZAKRESIE ROZWOJU PLACÓWKI (POTRZEBY):

Pomalowanie pomieszczeń.

Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Pisz

Pisz, ul. Piaskowa 2.

1. PODMIOT PROWADZĄCY:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz.

2. CO OFERUJE (ZAKRES USŁUG):

Ośrodek świadczy pomoc ofiarom przemocy w rodzinie oraz osobom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej w formie specjalistycznej pomocy psychologicznej, poradnictwa prawnego i socjalnego. W sytuacjach uzasadnionych jednostka oferuje schronienie do 3 miesięcy.

3. DO KOGO SKIEROWANA JEST OFERTA JEDNOSTKI (KATEGORIE I ILOŚĆ KLIENTÓW):

Oferta jednostki skierowana jest do osób i rodzin dotkniętych przemocą.

W 2005 roku udzielono wsparcia 13 osobom, w tym 3 dorosłym i 10 dzieci.

4. PROPOZYCJE W ZAKRESIE ROZWOJU PLACÓWKI (POTRZEBY):

- remont pomieszczeń,
- zakup dodatkowego wyposażenia,
- zatrudnienie większej liczby specjalistów.

Świetlica Socjoterapeutyczna „Talizman” w Pisz

Pisz, ul. Piaskowa 2.

1. PODMIOT PROWADZĄCY:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz.

2. CO OFERUJE (ZAKRES USŁUG):

Jednostka organizuje zajęcia socjoterapeutyczne, zajęcia na pływalni imprezy okolicznościowe oraz oferuje jeden posiłek dziennie.

3. DO KOGO SKIEROWANA JEST OFERTA JEDNOSTKI (KATEGORIE I ILOŚĆ KLIENTÓW):

Oferta jednostki jest skierowana do 12 dzieci ze szkół gimnazjalnych z powiatu piskiego.

W 2005 roku z zajęć w świetlicy skorzystało 32 dzieci.

4. PROPOZYCJE W ZAKRESIE ROZWOJU PLACÓWKI (POTRZEBY):

- zwiększenie liczby pomieszczeń,
- zakup komputerów.

Warsztaty Terapii Zajęciowej w Pisz

Pisz, Pl. Daszyńskiego 11A

1. PODMIOT PROWADZĄCY:

Stowarzyszenie „Przymierze – Ziemia Piska” w Pisz.

2. CO OFERUJE (ZAKRES USŁUG):

Rehabilitacja zawodowa i społeczna.

3. DO KOGO SKIEROWANA JEST OFERTA JEDNOSTKI (KATEGORIE I ILOŚĆ KLIENTÓW):

Oferta jednostki skierowana jest do osób niepełnosprawnych z zawartymi w orzeczeniu wskazaniami do terapii zajęciowej.

Liczba osób objętych opieką w 2005 roku – 35.

4. PROPOZYCJE W ZAKRESIE ROZWOJU PLACÓWKI (POTRZEBY):

- zwiększenie liczby uczestników WTZ,
- podjęcie działań w kierunku utworzenia zakładu aktywności zawodowej umożliwiającego dalszą rehabilitację zawodową osób, które zakończyły rehabilitację w WTZ.

Ośrodek Profilaktyki i Terapii w Pisz

Pisz, ul. Kopernika 8.

1. PODMIOT PROWADZĄCY:

Urząd Miejski w Pisz.

2. CO OFERUJE (ZAKRES USŁUG):

Realizacja programów profilaktycznych dotyczących problematyki uzależnień na terenie gminy; poradnictwo dla osób doznających przemocy w rodzinie (psycholog, prawnik); poradnictwo dla dzieci i rodzin w przedmiocie uzależnienia od alkoholu i narkotyków; świetlica wychowawczo-terapeutyczna dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym; „Niebieski Pokój” – miejsce do przesłuchiwania dzieci, które były świadkami bądź ofiarami przestępstw; kolonie i obozy z programem profilaktycznym.

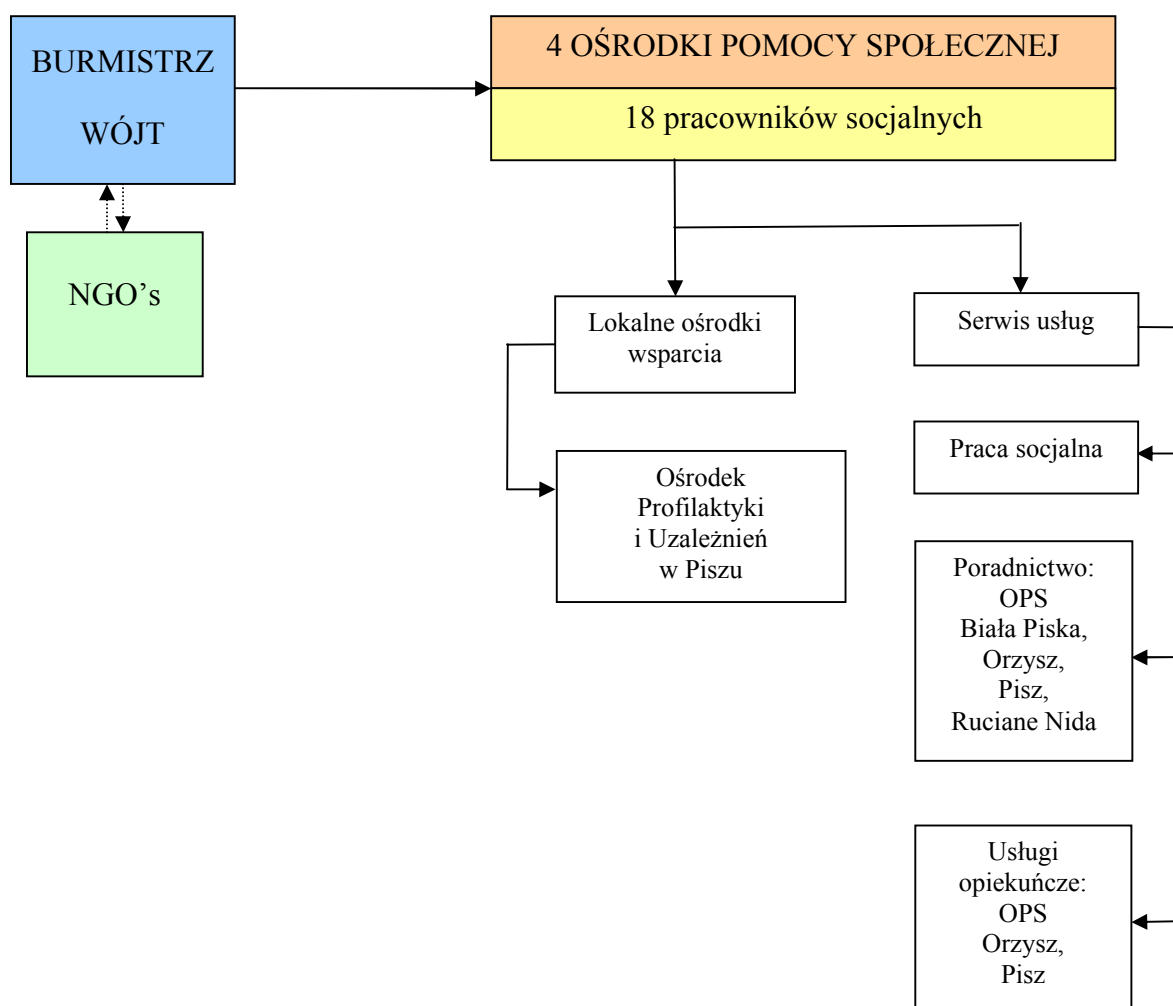
3. DO KOGO SKIEROWANA JEST OFERTA JEDNOSTKI (KATEGORIE I ILOŚĆ KLIENTÓW):

Oferta jednostki skierowana jest do mieszkańców gminy Pisz (punkty konsultacyjne – ok. 5.000 osób). W roku 2004 opieką świetlicy objętych było 67 dzieci. W innych formach wypoczynku z programem profilaktycznym wzięło udział nieodpłatnie 175 dzieci z rodzin najuboższych.

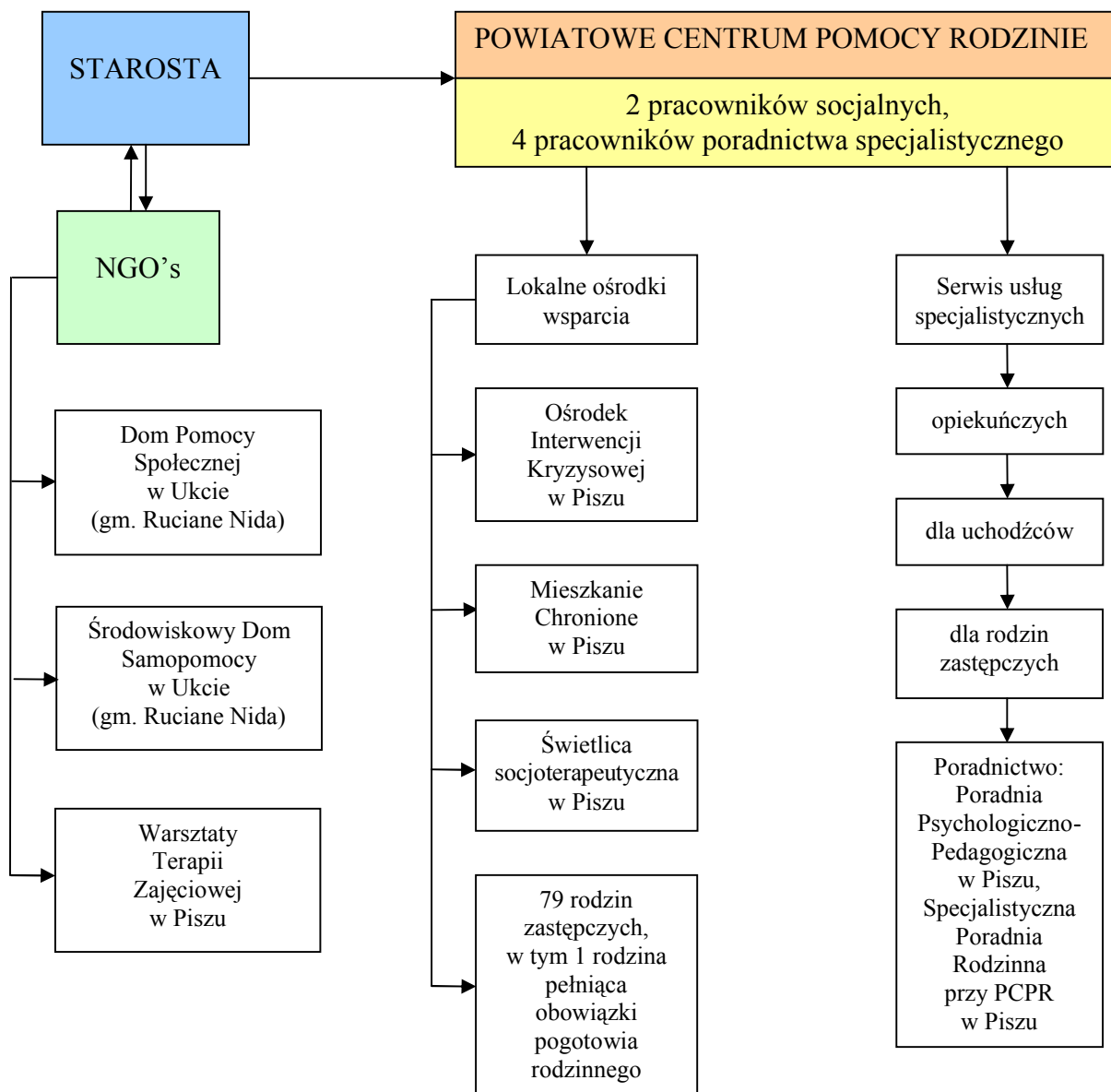
4. PROPOZYCJE W ZAKRESIE ROZWOJU PLACÓWKI (POTRZEBY):

Rozwinięcie zakresu usług o ofertę dla młodzieży w wieku ponadgimnazjalnym (np. klub młodzieżowy) przy współpracy z organizacją pozarządową.

ORGANIZACJA POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINACH

ORGANIZACJA POMOCY SPOŁECZNEJ W POWIECIE PISKIM

2.9.2. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

W powiecie piskim zarejestrowanych jest 96 organizacji pozarządowych mających osobowość prawną. Samorząd powiatu współpracuje z lokalnymi organizacjami należącymi do sektora pozarządowego w oparciu o przyjmowany corocznie uchwałą Rady Powiatu program współpracy Powiatu Piskiego z organizacjami pozarządowymi.

Poniżej prezentowany jest wykaz organizacji pozarządowych działających na terenie powiatu piskiego z podziałem na obszary, w których funkcjonują.

Sport, Turystyka i rekreacja

- 1. Stowarzyszenie „Mazurska Izba Turystyczna i Rolnicza we wsi Zastrużne 12, Zastrużne 12, 12-252 Dąbrówka, tel. 425-32-32.**
- 2. Stowarzyszenie Właścicieli Działek Letniskowych „Zielony Raj” w Odojach z siedzibą w Pisz, ul. Wojska Polskiego 33, 12-200 Pisz, tel. 423-26-14.**
- 3. Stowarzyszenie Właścicieli Domków Campingowych „Grochówka” przy Nadleśnictwie Maskulińskim, ul. Rybacka 1, 12-220 Ruciane Nida, tel. 423-60-31.**
- 4. Piskie Stowarzyszenie Agroturystyczne „Mazury” z siedzibą w Pisz, ul. Wojska Polskiego 33, 12-200 Pisz, tel. 423-20-33.**
- 5. Piskie Towarzystwo Brydża Sportowego „Pisa” z siedzibą w Pisz, ul. Wojska Polskiego 10/15, 12-200 Pisz, tel. 425-17-98.**
- 6. Stowarzyszenie Właścicieli Hangarów w Pisz nad rzeką Pisa „Neptun”, ul. Lipowa 11A/8, 12-200 Pisz, tel. 423-31-05.**
- 7. Stowarzyszenie Właścicieli Domków Rekreacyjnych Ośrodka Wypoczynku Doraźnego w Orzyszu, ul. Os. Robotnicze 10/28, 12-250 Orzysz, tel. 423-79-12.**
- 8. Stowarzyszenie Właścicieli Ogrodów Działkowych „Żuraw” w Szczechach Małych ul. Szkolna 7/13, Pionki.**
- 9. Stowarzyszenie Strzeleckie „Kulik” w Pisz, ul. Gdańska 24, 12-200 Pisz, tel. 425-62-53.**
- 10. Stowarzyszenie Właścicieli Domków Kempingowych „Polanka” przy Nadleśnictwie Maskulińskie, ul. Rybacka 1, 12-220 Ruciane Nida, tel. 423-10-15.**
- 11. Stowarzyszenie Działkowców „JEGOCINEK” w Szerokim Borze, Szeroki Bór Piski 97/2, 12-214 Wiartel, tel. 423-57-91.**
- 12. Stowarzyszenie Miłośników „Szerokiego Boru” Kultura, Turystyka, Rekreacja, 12-214 Wiartel, tel. 423-20-66.**

- 13. Stowarzyszenie Turystyczne „Śniardwy- Nowe Guty” z/s w Nowych Gutach,**
Nowe Guty 36, 12-250 Orzysz.
- 14. Związek Właścicieli Domków Letniskowych z/s w Pisz,** ul. Gizewiusza 5, 12-200 Pisz.
- 15. Stowarzyszenie Mieszkańców i Przyjaciół Ublika,** Ublík 6, 12-250 Orzysz.

Edukacja i Kultura

- 1. Piskie Stowarzyszenie Niemieckie Miasta i Rejonu Pisz ”Roś” w Pisz,**
ul. Wąglika 1, 12-200 Pisz, tel. 423-37-09.
- 2. Społeczny Komitet Remontu i Rozbudowy Szkoły Podstawowej Nr 1 w Pisz,**
ul. Klementowskiego 2, 12-200 Pisz, tel. 423-25-22.
- 3. Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne Sołtysów, Gminne Koło Sołtysów,**
ul. Mickiewicza 25, 12-230 Biała Piska, tel. 425-83-10.
- 4. Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne Sołtysów Województwa Suwalskiego,**
ul. Mickiewicza 25, 12-230 Biała Piska, tel. 425-83-10.
- 5. Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Oświatowych przy Szkole Podstawowej im. T. Kościuszki w Białej Piskiej,** ul. Kajki 1, 12-230 Biała Piska, tel. 423-90-16.
- 6. Stowarzyszenie na Rzecz Edukacji i Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego,**
Pl. Daszyńskiego 7, 12-200 Pisz, tel. 423-35-05.
- 7. Stowarzyszenie „Leśniczówka Pranie” Pranie,** 12-215 Karwica, tel. 425 62 48.
- 8. Stowarzyszenie Inicjatyw Wiejskich „Wejsuny”,** 12-222 Wejsuny 17, tel. 423-18-42.
- 9. Stowarzyszenie Edukacyjne „Muzyk” w Pisz,** ul. Jagodna 4, 12-200 Pisz, tel. 423-49-28.
- 10. Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Rozwoju Turystyki, Rekreacji i Działalności Kulturalnej „Mazury” w Rucianem Nidzie,** ul. Dworcowa 6, lokal F, 12-220 Ruciane Nida.
- 11. Stowarzyszenie Kultury Nieestradowej im. Michała Kajki z siedzibą w Ogródku,**
Ogródek 5, 12-250 Orzysz.
- 12. Orzyskie Stowarzyszenie Terapeutów i Animatorów Kultury z siedzibą w Grądkach,**
Grądkie Podmiejskie 16, 12-250 Orzysz.

Rozwój przedsiębiorczości

- 1. Stowarzyszenie „Klub Przedsiębiorczy” z siedzibą w Rucianem Nidzie,** ul. Gruntowa 8,
12-221 Ruciane Nida.
- 2. Piskie Towarzystwo Gospodarcze,** ul. Gizewiusza 13, 12-200 Pisz, tel. 423-36-76.

- 3. Klub Przedsiębiorców Leśnych (stowarzyszenie zwykłe),** 12-214 Wiartel 3, tel. 424-03-20.
- 4. Mazurskie Towarzystwo Gospodarcze „ARYS” z siedzibą w Orzyszu,**
ul. Wojska Polskiego 48/10, 12-250 Orzysz, tel. 423-73-21.
- 5. Orzyskie Towarzystwo Gospodarcze,** ul. Ełcka 33, 12-250 Orzysz, tel. 423-79-02.
- 6. Towarzystwo Gospodarcze Miasta i Gminy Biała Piska,**
ul. Konopnickiej 50, 12-230 Biała Piska.

Ochrona środowiska

- 1. Harcerski Ruch Ochrony Środowiska im. Św. Franciszka z Asyżu,**
Ublik 5, 11-250 Orzysz.
- 2. Orzyskie Towarzystwo Eko-Turystyczne z siedzibą w Orzyszu,**
Zastrużne 12, 12-252 Dąbrówka, tel. 425-32-32.
- 3. Stowarzyszenie „Strażnicy Bagna Nietlice”,**
Zastrużne 12, 12-252 Dąbrówka, tel. 425-32-32.
- 4. Stowarzyszenie Miłośników jeziora Śniardwy i Niedźwiedziego Rogu z/s w Niedźwiedzim Rogu,** Niedźwiedzi Róg 3, 12-222 Wejsuny.

Zdrowie, pomoc społeczna, przeciwdziałanie patologiom

- 1. Stowarzyszenie Klubu Abstynentów „Syriusz” z siedzibą w Pisz,**
ul. Kopernika 8, 12-200 Pisz.
- 2. Polskie Stowarzyszenie Diabetyków, Oddział w Pisz,**
ul. Gizewiusza 5, 12-200 Pisz, tel. 423-36-66.
- 3. Stowarzyszenie Opieki Paliatywnej „Palium”,**
ul. Sienkiewicza 2, 12-200 Pisz, tel. 425-26-24.
- 4. Stowarzyszenie „Przymierze-Ziemia Piska” z siedzibą w Pisz,**
Pl. Daszyńskiego 11A, 12-200 Pisz, tel. 423-23-36.
- 5. Stowarzyszenie Rodzin Osób Niepełnosprawnych „Nadzieja”,**
ul. Warszawska 15/13, 12-200 Pisz, tel. 423-36-96.
- 6. Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym w Orzyszu,**
Zarząd Koła w Orzyszu, ul. Wojska Polskiego 30/5, 12-250 Orzysz, tel. 423-74-45.

7. Stowarzyszenie „Zdrowie” z siedzibą w Pisz,

ul. Sienkiewicza 4/29A, 12-200 Pisz, tel. 423-24-72.

8. Stowarzyszenie Młodzieżowe Centrum Wolontariatu, ul. Piaskowa 2, 12-200 Pisz.

Ochrona praw

1. Społeczny Komitet Obrony Praw Lokatora z siedzibą w Rucianem Nidzie,

ul. Polna 3/23, 12-221 Ruciane Nida, tel. 423-65-43.

2. Stowarzyszenie Bezrobotnych „Razem” w Rucianem Nidzie,

ul. Mazurska 7, 12-220 Ruciane-Nida.

3. Komitet Ochrony Praw Dziecka, Oddział Terenowy w Pisz,

ul. M. Kopernika 8, 12-200 Pisz, tel. 423-35-60.

4. Klub Demokratycznej Unii Kobiet w Pisz,

ul. Wojska Polskiego 13, 12-200 Pisz, tel. 423-51-18.

Inwalidzi, renciści i byli żołnierze

1. Związek Inwalidów Wojennych R.P. Zarząd Oddziału w Pisz,

ul. Gizewiusza 5, 12-200 Pisz, tel. 423-24-35.

2. Związek Byłych Żołnierzy Zawodowych i Oficerów Rezerwy Wojska Polskiego,

Os. Robotnicze 12, 12-250 Orzysz, tel. 423-75-06.

3. Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Oddział w Pisz,

ul. Gizewiusza 5, 12-200 Pisz.

4. Polski Związek Niewidomych, Koło w Pisz,

ul. Olsztyńska 5/3, 12-200 Pisz, tel. 423-52-45.

Inne instytucje i organizacje

1. Stowarzyszenie Rodzin Katolickich „Guadelupe” w Pisz,

ul. Wołodajowskiego 2, 12-200 Pisz, tel. 423-44-71.

2. Stowarzyszenie Młodzi i Aktywni Powiatu Piskiego,

ul. Matejki 2/33, 12-200 Pisz, tel. 423-36-06 wew. 529.

3. Obywatelskie Stowarzyszenie Uwłaszczeniowe w Elblągu o/o Pisz, tel. 423-74-57.

- 4. Stowarzyszenie Rodzin Polskich im. Maksymiliana Kolbe z/s w Pisz,**
ul. Świerczewskiego 20A, 12-200 Pisz, tel. 423-56-56.
- 5. Stowarzyszenie Radnych Gmin Mazurskich /stowarzyszenie zwykłe,**
ul. 22 Lipca 15, 12-250 Orzysz, tel. 423-75-43.
- 6. Stowarzyszenie Drobnych Akcjonariuszy Fabryki „Sklejka-Pisz” S.A. z siedzibą w Pisz,**
ul. Klementowskiego 19, 12-200 Pisz, tel. 423-52-00.
- 7. Stowarzyszenie Przyjaciół Dobrego Samorządu w Orzyszu,** Wierzbiny 4/2, 12-250 Orzysz.
- 8. Stowarzyszenie na Rzecz Ochrony Krajobrazu Kulturowego Mazur „Sadyba”,**
Kadzidłowo 1, 12-210 Uka 2004.
- 9. Związek Polskich Fotografów Przyrody - Okręg Warmiński – Mazurski,**
ul. Kościuszki 5, 12-200 Pisz 5/26, tel. 087 423-54-91.

Ochotnicze Straże Pożarne

- 1. Ochotnicza Straż Pożarna w Kumielsku,** 12-230 Biała Piska, tel. (0870) 425 93 69.
- 2. Ochotnicza Straż Pożarna w Dmusach,** 12-230 Biała Piska.
- 3. Ochotnicza Straż Pożarna w Drygałach,**
12-240 Drygały / gm. Biała Piska, tel. (087) 425 81 10.
- 4. Zakładowa Ochotnicza Straż Pożarna w Liskach,** 12-204 Kumielsk / gm. Biała Piska.
- 5. Ochotnicza Straż Pożarna w Białej Piskiej,** 12-230 Biała Piska, tel. (087) 423 90 08.
- 6. Ochotnicza Straż Pożarna w Rudzie,** 12-230 Biała Piska.
- 7. Ochotnicza Straż Pożarna w Kruszewie,** 12-230 Biała Piska.
- 8. Ochotnicza Straż Pożarna w Skarżynie,** 12-230 Biała Piska, tel. (087) 425 94 45.
- 9. Ochotnicza Straż Pożarna w Nadleśnictwie Drygały,**
12-240 Drygały / gm. Biała Piska, tel. (087) 424 05 60.
- 10. Ochotnicza Straż Pożarna w Rakowie Piskim,** 12-200 Pisz, tel. (087) 425 13 21.
- 11. Ochotnicza Straż Pożarna w Górze,** 12-250 Orzysz.
- 12. Ochotnicza Straż Pożarna w Dąbrówce,** 12-250 Orzysz, tel. (087) 423 76 98.
- 13. Ochotnicza Straż Pożarna w Hejdyku,** 12-215 Karwica, tel. (087) 425 60 72.
- 14. Ochotnicza Straż Pożarna w Chmielewie,** 12-250 Orzysz, tel. (87) 425 30 73.
- 15. Ochotnicza Straż Pożarna w Odojach,** 12-250 Orzysz.
- 16. Ochotnicza Straż Pożarna w Szwejkówku,** 12-250 Orzysz, tel. (087) 423 86 52.
- 17. Ochotnicza Straż Pożarna w Orzyszu,**
12-250 Orzysz, ul. Cierniaka 11, tel. (087) 423 70 08.

- 18. Ochotnicza Straż Pożarna w Cierzpiętach, 12-250 Orzysz.**
- 19. Ochotnicza Straż Pożarna w Jeżach, 12-200 Pisz, tel. (087) 425 11 37.**
- 20. Ochotnicza Straż Pożarna w Krzyku – Kwiku, 12-200 Pisz, tel. (087) 423 34 45.**
- 21. Zakładowa Ochotnicza Straż Pożarna w Fabryce "Sklejka-Pisz" w Pisz,**
12-200 Pisz, tel. (087) 423 04 73.
- 22. Ochotnicza Straż Pożarna w Okartowie, 12-250 Orzysz, tel. (087) 423 71 39.**
- 23. Ochotnicza Straż Pożarna w Wiartlu, 12-214 Wiartel.**
- 24. Ochotnicza Straż Pożarna w Nowych Gutach, 12-250 Orzysz.**
- 25. Ochotnicza Straż Pożarna w Starych Gutach, 12-200 Pisz, tel. (087) 423 05 25.**
- 26. Ochotnicza Straż Pożarna w Rostkach, 12-203 Szczecchy Wielkie, tel. (087) 562 32 14.**
- 27. Ochotnicza Straż Pożarna w Pogobiu Średnim, 12-200 Pisz, tel. (087) 425 01 85.**
- 28. Ochotnicza Straż Pożarna w Ogródku, 12-200 Orzysz, tel. (087) 423 86 47.**
- 29. Ochotnicza Straż Pożarna w Rucianym Nidzie, 12-220 Ruciane Nida, tel. (087) 423 62 99.**
- 30. Ochotnicza Straż Pożarna w Ukie, 12-220 Ruciane Nida, tel. (087) 425 71 13.**
- 31. Ochotnicza Straż Pożarna w Wejsunach, tel. (087) 425 66 11.**
- 32. Ochotnicza Straż Pożarna w Polskiej Akademii Nauk w Popielnie,**
12-220 Ruciane Nida, tel. (087) 423 69 84.
- 33. Ochotnicza Straż Pożarna w Karwicy, 12-220 Ruciane Nida, tel. (087) 425 61 82.**
- 34. Ochotnicza Straż Pożarna w Pisz, 12-200 Pisz, tel. (087) 423 44 72.**

Poniższe zestawienie tabelaryczne prezentuje organizacje należące do sektora pozarządowego (wraz z charakterystyką ich działania), które prowadzą współpracę z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz. Współpraca ta odbywa się w następujących formach:

- zlecenia realizacji zadań własnych,
- wsparcia lokalowego (bezpłatne użyczenie sali konferencyjnej w siedzibie Starostwa).

Lp.	Nazwa stowarzyszenia	Adres siedziby	Kategoria klientów
1.	Polski Związek Niewidomych	ul. Gizewiusza 5, 12-200 Pisz	Osoby niepełnosprawne ze względu na narząd wzroku
2.	Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów	ul. Gizewiusza 5, 12-200 Pisz	Emeryci, renciści, inwalidzi

3.	Polskie Stowarzyszenie Diabetyków	ul. Gizewiusza 5, 12-200 Pisz	Diabetycy
4.	Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym	ul. Cierniak 12, 12-200 Orzysz	Osoby z upośledzeniem umysłowym
5.	Stowarzyszenie Rodzin Osób Niepełnosprawnych „Nadzieja”	ul. Warszawska 15/13, 12-200 Pisz	Osoby niepełnosprawne
6.	Stowarzyszenie „Przymierza – Ziemia Piska”	Plac Daszyńskiego 11A, 12-200 Pisz	Osoby niepełnosprawne

2.10. PODSUMOWANIE CZĘŚCI DIAGNOSTYCZNEJ

Zespół dokonujący diagnozy problemów społecznych na terenie powiatu piskiego korzystał z szeregu możliwości, jakie stwarza funkcjonowanie jednostek organizacyjnych samorządu terytorialnego, jednostek pozarządowych oraz instytucji współdziałających w szeroko rozumianym obszarze polityki społecznej. Nie poprzestając na analizie źródeł zastanych, którymi dysponują Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy i inne, korzystano z bardzo wskazanych przy sporządzaniu analiz diagnostycznych źródeł wywołanych, tj. badań ankietowych i analizy SWOT.

Sumując uzyskane informacje i nakładając wyniki diagnozy na zakres możliwości kompetencyjnych samorządu, możemy wskazać najważniejsze obszary problemowe, których rozwiązanie powinno stać się przedmiotem działań samorządu lokalnego, a jest treścią części programowej niniejszego dokumentu.

Zachodzące procesy demograficzne w istotny sposób oddziałują na sytuację społeczno-ekonomiczną ludności. Prognozy demograficzne zapowiadają umacnianie się pewnych trendów, co powoduje konieczność zaplanowania działań mających na celu dostosowanie polityki społecznej do skutków tych zmian oraz stymulowanie zjawisk sprzyjających niwelacji niekorzystnych trendów. Do zjawisk, które w największym stopniu wpływają na sytuację społeczno-ekonomiczną, należą spadek dzietności kobiet oraz wzrost przeciętnej długości życia. Jednoczesne nałożenie się na siebie tych dwóch zjawisk powoduje, że struktura społeczna w najbliższych latach będzie kształtować się odmiennie niż dotychczas. Według *Prognozy demograficznej na lata 2003-2030* Głównego Urzędu Statystycznego, w poszczególnych grupach wiekowych, będzie się ona przedstawiała następująco:

- osoby w wieku przedprodukcyjnym (0-17 lat) – do 2013 roku liczba dzieci i młodzieży będzie nadal maleć. Sytuacja ta może stać się szansą dla systemu edukacji, gdyż łatwiej

będzie podolać obowiązkom kształcenia i opieki nad dziećmi przy mniejszej populacji. Istniejąca infrastruktura i baza dydaktyczna może posłużyć do rozwoju bogatszej oferty edukacyjnej zarówno dla dzieci, które wymagają dodatkowej pomocy w nauce lub chcą rozwijać umiejętności, jak również dla dorosłych, którzy stoją obecnie przed koniecznością udoskonalania swoich umiejętności poprzez kształcenie ustawiczne i szkolenia.

- osoby w wieku produkcyjnym (kobiety w wieku 18-59 lat i mężczyźni w wieku 18-65 lat) – charakterystyczne są tutaj dwa zjawiska. Po pierwsze, ma miejsce gwałtowny wzrost liczby młodzieży (19-24 lat), która mimo dobrego wykształcenia ma trudności ze znalezieniem zatrudnienia w sytuacji wysokiego bezrobocia w ogóle. Po drugie, w grupie osób w wieku aktywności zawodowej nastąpił wzrost udziału osób w wieku niemobilnym (powyżej 44 roku życia). W najbliższych latach stopniowo grupa ta będzie kończyć swoją aktywność zawodową i zasili grono osób w wieku poprodukcyjnym.
- osoby w wieku poprodukcyjnym (mężczyźni powyżej 65 lat i kobiety powyżej 60 lat) – liczba osób w wieku poprodukcyjnym będzie przyrastać już w latach 2007-2013, zwiększając silną już obecnie presję na system zabezpieczenia społecznego. Ponadto jednym z obszarów zainteresowań polityki społecznej powinno stać się wspieranie aktywnej starości, tak aby coraz dłuższy czas jakim dysponują współcześni i przyszli seniorzy mógł być efektywnie i satysfakcjonująco wykorzystany.

Wzrost udziału osób starszych w ogóle populacji z pewnością przyczyni się do zwiększenia liczby osób niepełnosprawnych. Starsze grupy wiekowe są bowiem bardziej narażone na ryzyko niepełnosprawności – obecnie prawie 60% niepełnosprawnych jest wśród osób po 55 roku życia. Jako jedną z przyczyn tak gwałtownego wzrostu liczebności tej grupy wskazuje się trudną sytuację na rynku pracy oraz jeszcze do niedawna funkcjonujące łagodne przepisy umożliwiające wycofywanie się z rynku pracy osób w wieku aktywności zawodowej. Nie ulega wątpliwości, że w związku z zakresem kompetencji samorządu powiatowego należy zaprogramować działania, które z jednej strony będą łagodziły skutki niepełnosprawności, np. poprzez systematyczne łamanie barier architektonicznych, a z drugiej ułatwiały poprzez rehabilitację powrót, przynajmniej części osób niepełnosprawnych, na rynek pracy. Dla seniorów konieczne będzie zapewnienie odpowiedniej opieki całodobowej, w pierwszym rzędzie mającej charakter rodzinny a dalej instytucjonalnej.

Rodzina

Analizując sytuację rodzin zamieszkujących powiat piski, należy zwrócić uwagę na trudności na rynku pracy i problemy finansowe, które w istotny sposób utrudniają im funkcjonowanie. Tymczasem trwałość więzów rodzinnych może przyczynić się do amortyzacji

wielu bolączek i to nie tylko poprzez pomoc finansową czy też rzeczową. W polskim systemie niedostatecznego zabezpieczenia społecznego, rodzina stanowi jedno z najskuteczniejszych ogniw sieci bezpieczeństwa socjalnego. Dzięki oparciu w rodzinie realne jest funkcjonowanie w pewnym systemie wartości i zachowanie godności. Na podstawie obiektywnych danych można wnioskować o sytuacji współczesnych rodzin i o skutkach doświadczanych przez nie trudności. W okresie transformacji wiele nowych doświadczeń przypadło w udziale polskim rodzinom i wielokrotnie wpłynęły one znacznie na pogorszenie bądź poprawę jakości ich życia. Wśród tendencji negatywnych należy przede wszystkim wymienić:

- Brak bezpieczeństwa ekonomicznego. Trudna sytuacja na rynku pracy, niski poziom zarobków, niemożność nabycia i utrzymania mieszkania, wysokie koszty edukacji dzieci.
- Wzrost liczby zachowań patologicznych i niepożądanych społecznie. Zjawiska takie jak przemoc fizyczna w rodzinie, moralne znęcanie się nad członkami rodziny, nadużywanie alkoholu mogą być przyczyną jak również skutkiem innych czynników. Prowadzą one do osłabienia więzi rodzinnych, a nawet do rozpadu małżeństw (przemoc jest wskazywana jako jedna z bardzo istotnych przesłanek do podjęcia przez kobiety decyzji o rozwodzie).
- Brak dostatecznej infrastruktury zapewniającej zaspokojenie przez osoby młode ich potrzeb kulturalnych i sportowych, w szczególności w odniesieniu do młodzieży nastoletniej.
- Niedostateczny poziom rozwoju instrumentów edukacji nieformalnej, uzupełniającej tradycyjny system szkolenia, oraz zapewniającej osobom młodym twórcze spędzanie czasu wolnego.

W działaniach samorządu szczególne znaczenie powinny mieć inicjatywy zabezpieczające sytuację dziecka, które musiało opuścić rodzinę. Należy stawiać na opiekę rodzinną (rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka), a dopiero, gdy ta będzie niewystarczająca na instytucjonalną (domy dziecka). Nie można zapominać o aktywizowaniu do właściwej działalności struktur gminnych, tak by odebranie dziecka rodzinie było zdecydowanie ostatecznością.

Ubóstwo

Od 1996 roku można zaobserwować stały trend ubożenia pewnych części populacji. Mimo ogólnego wzrostu poziomu dochodów i wydatków, corocznie coraz większy odsetek ludności znajduje się poniżej granic ubóstwa – zarówno opartych na miarach absolutnych, jak również relatywnych. Oznacza to, że coraz więcej rodzin nie jest w stanie zaspokoić swoich

potrzeb oraz, że zwiększa się stopień zróżnicowania dochodowego w społeczeństwie. Długotrwałe ubóstwo wymusza zmianę stylu życia rodziny, powoduje wzrost poczucia beznadziejności i negatywnie wpływa na kierunek podejmowanych decyzji. Często może oznaczać rezygnację z zakupu nawet niezbędnych dóbr, typu lekarstwa czy przybory szkolne, a w rezultacie powoduje pogłębianie się trudności, które wymagają kolejnych nakładów finansowych (np. kolejne lekarstwa przy niezaleczonych chorobach lub korepetycje dla dziecka). Brak możliwości rekompensowania kolejnych potrzeb powoduje drastyczny spadek poziomu życia rodziny i może powodować powstawanie kolejnych niekorzystnych zjawisk: alkoholizmu, przemocy w rodzinie, osłabienia więzi rodzinnych, czy nawet przestępczości. Niepokojącym zjawiskiem jest dziedziczenie biedy.

Rozwiązywaniem problemu ubóstwa zajmują się przede wszystkim jednostki organizacyjne pomocy społecznej na poziomie gminnym, ale konieczne jest ich metodyczne i merytoryczne wsparcie w tych działaniach.

Bezrobocie

Pozycja członków rodziny na rynku pracy silnie wpływa na sytuację finansową gospodarstw domowych. W 2005 roku w grupie osób, które nie pracowały można było zidentyfikować największy odsetek doświadczających biedy. Wśród gospodarstw domowych, w skład których wchodziła przynajmniej jedna osoba bezrobotna, stopa ubóstwa skrajnego wynosiła ok. 24%, podczas gdy wśród gospodarstw, w których nie było osób bezrobotnych – ok. 8%.

Ponieważ sytuacja na rynku pracy jest uzależniona od poziomu wykształcenia, bardzo wyraźnie widać, że wraz ze wzrostem poziomu wykształcenia maleje zagrożenie ubóstwem. Trudności na rynku pracy w największym stopniu przyczyniają się do ubożenia mieszkańców. Z jednej strony brak pracy, utrata zasiłku dla bezrobotnych uniemożliwiają zarabkowanie, a dodatkowo pozostawanie w bezrobociu przez kilka lat zmniejsza szanse na ponowne zatrudnienie. Z drugiej jednak, wykonywanie niskopłatnej pracy i zatrudnienie w rolnictwie dla osób posiadających niewielkie gospodarstwa również nie zabezpieczają dochodów rodzin na wystarczającym poziomie. Charakteryzując więc związek ubóstwa i sytuacji na rynku pracy, należy wskazać na bardzo małe szanse na zatrudnienie słabo wykształconych mieszkańców niektórych obszarów oraz niski poziom zarobków w pewnych grupach zawodowych.

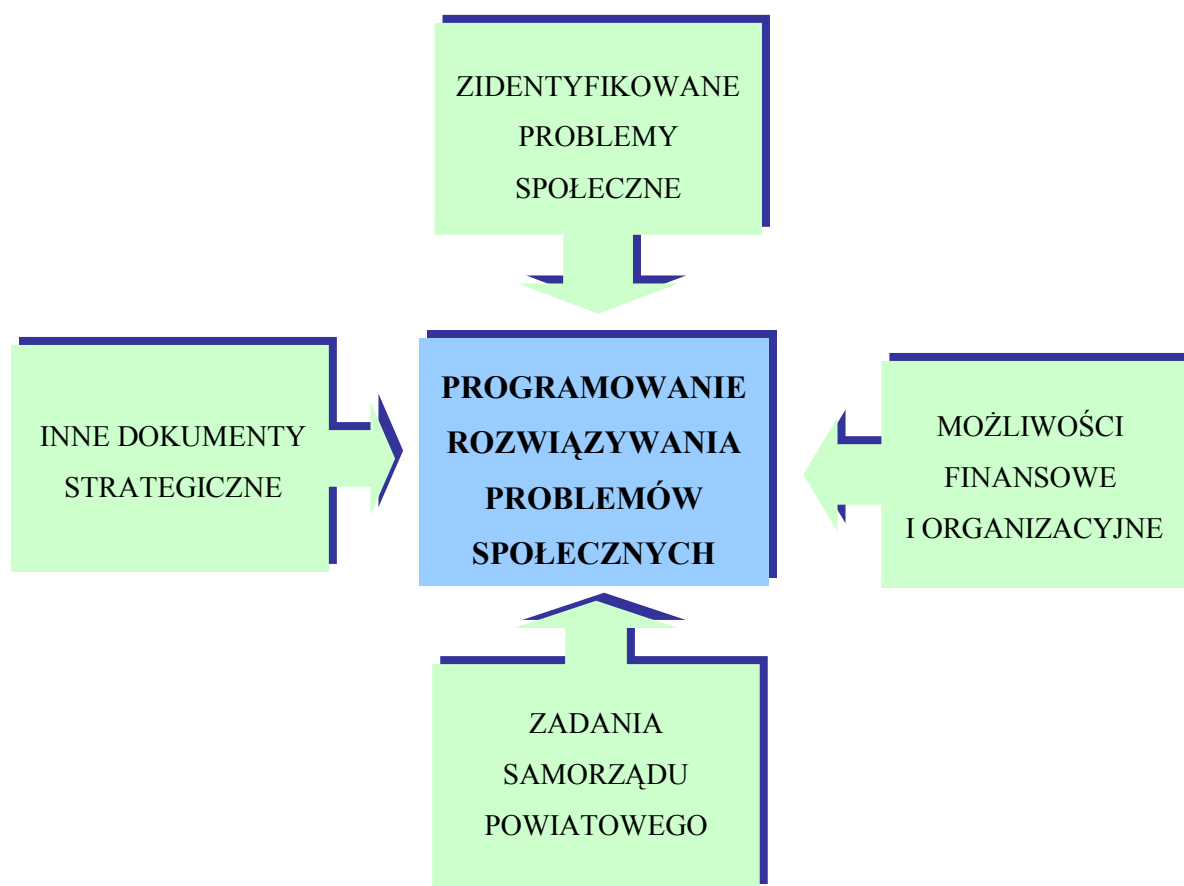
Wykluczenie i marginalizacja

Odrębna kategoria problemów dotyczy poszczególnych grup społecznych, które z racji niekorzystnie toczących się kolei losu, czynników mniej lub bardziej zawinionych doświadczą

szczególnie silnej ekspozycji na zagrożenie ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Można zidentyfikować następujące grupy znajdujące się w trudnej sytuacji: osoby bezdomne, osoby uzależnione od substancji psychoaktywnych, w szczególności osoby z problemem alkoholowym, osoby będące ofiarami przemocy, osoby opuszczające placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze.

Integracja tych grup wymaga wdrażania przemyślanych, kompleksowych programów, które będą uwzględniały specyfikę członków danej grupy.

ZWIĄZEK ZIDENTYFIKOWANYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH Z PROGRAMOWANIEM DZIAŁAŃ

Powyższy wykres przedstawia związek zidentyfikowanych w procesie badawczym problemów społecznych z czynnikami, które należy brać pod uwagę w programowaniu działań służących rozwiązywaniu problemów społecznych powiatu. Oczywiście wpływ poszczególnych czynników jest złożony i niejednorodny. Największe znaczenie przy projektowaniu działań mają możliwości kompetencyjne samorządu powiatowego oraz warunki finansowe, nieco mniejsze, choć także istotne, inne dokumenty strategiczne omówione w części wstępnej.

3. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

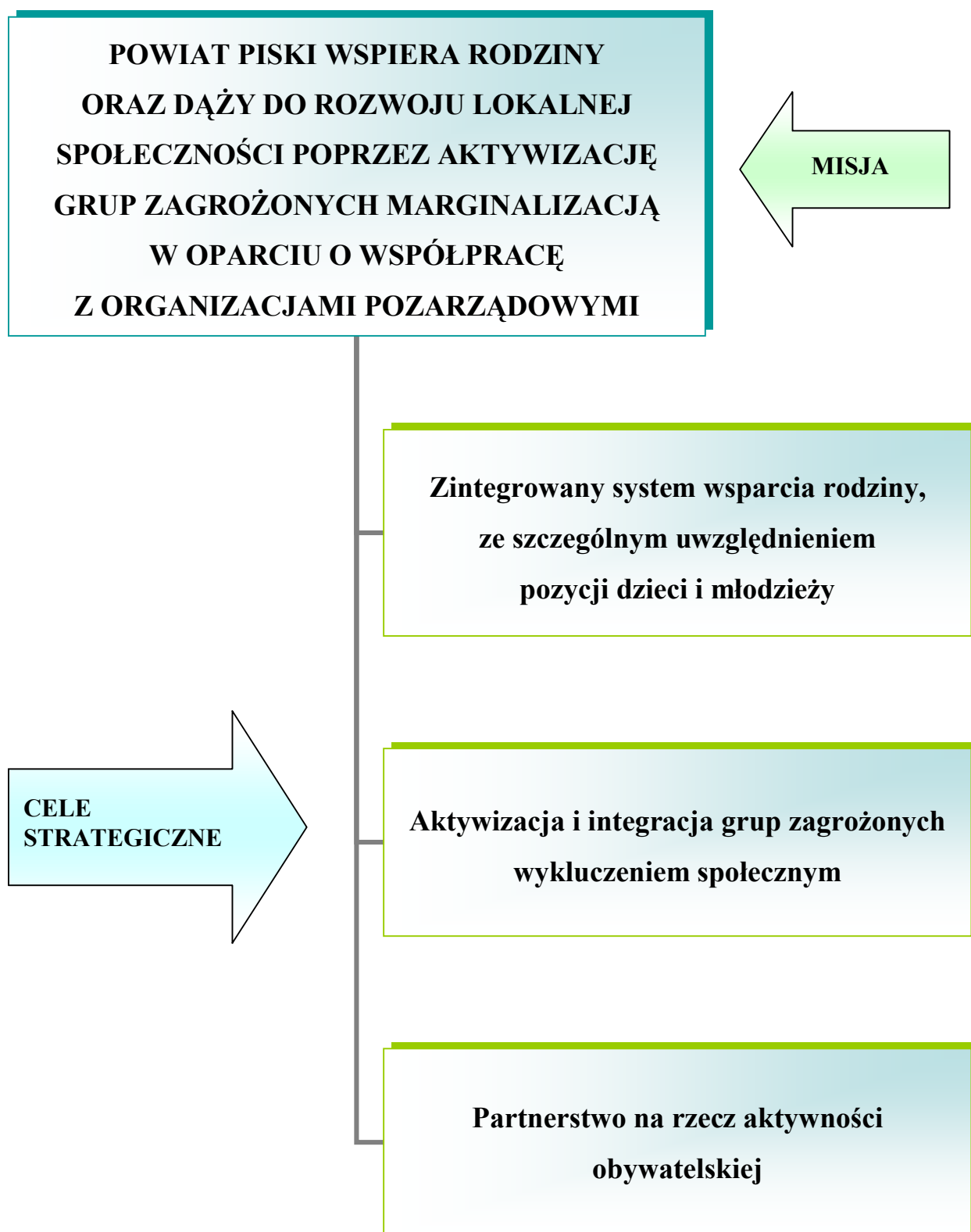
W tej części strategii przedstawiono najistotniejsze założenia polityki społecznej powiatu na najbliższe lata. Zostały one ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań.

3.1. MISJA

**POWIAT PISKI WSPIERA RODZINY
ORAZ DĄŻY DO ROZWOJU LOKALNEJ
SPOŁECZNOŚCI POPRZEZ AKTYWIZACJĘ
GRUP ZAGROŻONYCH MARGINALIZACJĄ
W OPARCIU O WSPÓŁPRACĘ
Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI**

ZWIĄZEK MISJI Z CELAMI STRATEGICZNYMI

3.2. CELE STRATEGICZNE, OPERACYJNE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

Cel strategiczny 1.

ZINTEGROWANY SYSTEM WSPARCIA RODZINY, ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM POZYCJI DZIECI I MŁODZIEŻY

Cel operacyjny:

1.1. Wzmacnianie systemu sprzyjającego rozwojowi młodego pokolenia w rodzinie i środowiskach pozarodzinnych.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.1.

- 1.1.1.** Podejmowanie kompleksowych działań edukacyjnych, informacyjnych, interwencyjnych służących zapobieganiu problemom bądź rozwiązywanie ich we wczesnym stadium, szczególnie poprzez doksztalcanie kadr pomocy społecznej w powiecie.
- 1.1.2.** Rozwój usług społecznych na rzecz dzieci i młodzieży poprzez:
 - doksztalcanie kadry pedagogicznej w celu podniesienia poziomu i jakości edukacji, m.in. warsztaty, konferencje,
 - zwiększenie dostępności pomocy psychologicznej dla dzieci i młodzieży (baza i kadra).
- 1.1.3.** Włączenie rodziców do współpracy z placówkami oświatowymi i wychowawczymi w procesach edukacyjnych i wychowawczych poprzez zwiększenie dostępności i jakości poradnictwa rodzinnego i pedagogiczno-psychologicznego.
- 1.1.4.** Wspieranie rozwoju sieci placówek edukacyjnych, kulturalnych i obiektów sportowo-rekreacyjnych dla dzieci i młodzieży, m.in.: poprzez zwiększenie dostępności do bazy już istniejącej (szczególnie w godzinach popołudniowych).

Cel operacyjny:

1.2. Rozwijanie systemu wsparcia dla rodzin mających trudności w wypełnianiu swoich podstawowych funkcji.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.2.

- 1.2.1. Wsparcie rodziny biologicznej w środowisku oraz pomoc w przezwyciężaniu trudności materialnych, emocjonalnych i wychowawczych, w szczególności poprzez współpracę z gminnymi jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej.
- 1.2.2. Objęcie opieką dziecka poza rodziną biologiczną:
 - rozwój zastępczej opieki rodzinnej,
 - dążenie do zabezpieczenia w zasobach mieszkań dla wychowanków opuszczających system opieki zastępczej, w tym organizacja mieszkań chronionych.
- 1.2.3. Wspieranie rozwoju sieci placówek opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży oraz ich rodzin.
- 1.2.4. Poprawa funkcjonowanie instytucji zajmujących się wsparciem osób i rodzin z problemami wychowawczymi.
- 1.2.5. Objęcie opieką dziecka poza rodziną biologiczną poprzez utworzenie placówki opiekuńczo-wychowawczej, w szczególności typu rodzinnego.
- 1.2.6. Wspieranie rozwoju placówek zapewniających dostęp do specjalistycznego poradnictwa.

Cel operacyjny:

1.3. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.3.

- 1.3.1. Rozwój i wspieranie działalności Ośrodka Interwencji Kryzysowej.
- 1.3.2. Rozwój poradnictwa i upowszechniania informacji z zakresu praw ofiar przemocy domowej.
- 1.3.3. Budowa interdyscyplinarnych zespołów złożonych z przedstawicieli samorządów terytorialnych, policji, ochrony zdrowia, rozwiązujących problemy przemocy w rodzinie i kwestie krzywdzenia dzieci.
- 1.3.4. Opracowanie materiałów informacyjnych zawierających informację o instytucjach udzielających pomoc w sytuacjach występowania przemocy.
- 1.3.5. Edukacja społeczna w zakresie problematyki przemocy w rodzinie.

Cel operacyjny:**1.4. Wspieranie rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi.****Kierunki działań do celu operacyjnego 1.4.**

- 1.4.1.** Wspieranie upowszechniania opieki przedszkolnej, szkolnictwa integracyjnego i specjalnego.
- 1.4.2.** Inicjowanie działań mających na celu obejmowanie opieką i wsparciem rodzin z dziećmi w wieku do 6. roku życia, wczesna pomoc w diagnozowaniu stopnia i typu niepełnosprawności.

Realizatorzy celów i kierunków działań:

Rada Powiatu, Starosta, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, jednostki organizacyjne powiatu, jednostki zgodnie z właściwością zadań.

Środki finansowe na realizację celów:

Budżet powiatu, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych, europejskich.

Partnerzy w realizacji celów:

Instytucje rządowe, samorządowe, w szczególności miejskie i miejsko-gminne ośrodki pomocy społecznej, placówki naukowe, organizacje społeczne, zakłady opieki zdrowotnej, Komenda Powiatowa Policji.

Efekty realizacji celów:

Sprawnie funkcjonujący system wsparcia na rzecz rodziny, dzieci i młodzieży, zapewniający dzięki współpracy poszczególnych uczestników i kompetencji kadry różnorodne formy pomocy, w szczególności uprzedzający sytuacje kryzysowe i zabezpieczający poszanowanie praw dzieci. W sytuacji kryzysowej system przyjmuje funkcje ratownicze i opiekuńcze, nie pozostawiając żadnego dziecka i rodziny z własnymi problemami.

Cel strategiczny 2.

AKTYWIZACJA I INTEGRACJA GRUP ZAGROŻONYCH WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM

Cel operacyjny:

2.1. Tworzenie systemu wsparcia dla osób bezrobotnych w celu ich aktywizowania.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.1.

- 2.1.1.** Rozwijanie stałej współpracy jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z Powiatowym Urzędem Pracy, organizacjami pozarządowymi, organizacjami pracodawców w zakresie monitorowania zjawiska bezrobocia.
- 2.1.2.** Objęcie szczególną pomocą osób długotrwale bezrobotnych (poradnictwo, zapoznanie z aktywnymi technikami poszukiwania pracy, programy dla grup szczególnego ryzyka, w tym osób powyżej 50. roku życia).
- 2.1.3.** Tworzenie sprzyjającego klimatu dla potencjalnych inwestorów, tworzących nowe miejsca pracy, m.in. poprzez:
 - przygotowanie przez samorząd lokalny terenów dla pozarolniczej działalności gospodarczej,
 - opracowanie i wdrożenie systemu dogodnych ulg podatkowych z tytułu podejmowania pozarolniczej działalności gospodarczej,
 - aktywizację i animację środowiska lokalnego poprzez ogłaszanie konkursów na realizację zadań publicznych.
- 2.1.4.** Bieżący monitoring ofert programowych i ewentualne opracowanie projektów mających na celu rozwiązywanie problemu bezrobocia, w szczególności wśród kobiet i osób długotrwale bezrobotnych, a także osób powyżej 50. roku życia i osób niepełnosprawnych (grup szczególnego ryzyka), programy specjalne.
- 2.1.5.** Wsparcie osób bezrobotnych w zmianie kwalifikacji, kształceniu, w szczególności poprzez zapewnienie dostępu do odpowiednich źródeł informacji poprzez zastosowanie instrumentów rynku pracy, włączenie sektora pozarządowego, organizacji pracodawców.
- 2.1.6.** Systematyczne podnoszenie jakości obsługi bezrobotnych przez personel Powiatowego Urzędu Pracy (szkolenia, podnoszenie kwalifikacji, system motywacji i oceny), zintegrowany system informatyczny, pozwalający w sposób łatwy i szybki pozyskać

informację o wolnych miejscach pracy, nawiązać kontakt z instytucjami działającymi na rzecz przeciwdziałania bezrobociu, co pozwoli monitorować lokalny rynek pracy, ze szczególnym uwzględnieniem bezrobotnych zamieszkujących obszary zdegradowane i objęte rewitalizacją.

- 2.1.7.** Rozwój działań polegających na podwyższaniu usług poradnictwa zawodowego poprzez promowanie na każdym etapie życia zawodowego idei planowania rozwoju zawodowego (szczególnie wśród młodzieży).

Cel operacyjny:

2.2. Podnoszenie świadomości społecznej na temat osób niepełnosprawnych oraz ich praw i uprawnień.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.2.

- 2.2.1.** Upowszechnianie informacji o prawach i uprawnieniach osób niepełnosprawnych oraz dostępnych formach pomocy za pośrednictwem Internetu i mediów lokalnych.
- 2.2.2.** Opracowywanie i rozpowszechnianie informatorów dotyczących organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych.
- 2.2.3.** Wspieranie grup samopomocowych.

Cel operacyjny:

2.3. Zapewnienie zwiększonego dostępu osób niepełnosprawnych do opieki medycznej, rehabilitacji.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.3.

- 2.3.1.** Zwiększenie dostępu osób niepełnosprawnych do opieki medycznej i zabiegów rehabilitacyjnych poprzez opracowanie bazy informacyjnej o świadczeniodawcach, udzielanych zabiegach i warunkach korzystania z nich.
- 2.3.2.** Podnoszenie jakości usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi poprzez systematyczne szkolenie kadr samorządowych.
- 2.3.3.** Wspieranie profesjonalnych form pomocy przy udziale wolontariuszy.
- 2.3.4.** Podnoszenie jakości i dostępności usług świadczonych dla osób niepełnosprawnych.

Cel operacyjny:

2.4. Integracja osób niepełnosprawnych ze środowiskiem.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.4.

- 2.4.1. Systematyczny lobbing na rzecz łamania barier architektonicznych.
- 2.4.2. Umożliwienie osobom niepełnosprawnym, w szczególności poruszającym się na wózkach inwalidzkich, pełnego uczestnictwa w życiu społecznym poprzez rozwijanie właściwych dla nich form transportu.
- 2.4.3. Zwiększenie uczestnictwa osób niepełnosprawnych w działalności sportowej i kulturalnej.
- 2.4.4. Budowa programów integrujących ze środowiskiem osoby zaburzone i chore psychicznie.
- 2.4.5. Wspieranie realizacji programów integracyjnych obejmujących niepełnosprawne dzieci od najmłodszych lat.
- 2.4.6. Rozwój bazy wsparcia środowiskowego dla osób niepełnosprawnych.

Cel operacyjny:

2.5. Rozwijanie form rehabilitacji zawodowej.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.5.

- 2.5.1. Rozwijanie systemu informacji, m.in. tworzenie internetowego systemu informacyjnego.
- 2.5.2. Umożliwienie osobom niepełnosprawnym udziału w szkoleniach i przekwalifikowaniach zawodowych.
- 2.5.3. Wspieranie pracodawców w tworzeniu i przystosowywaniu stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych stosownie do ich potrzeb i możliwości.
- 2.5.4. Podjęcie działań zmierzających do utworzenia na terenie powiatu zakładu aktywności zawodowej.
- 2.5.5. Prowadzenie działań służących tworzeniu miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych i większych możliwości ich zatrudnienia.
- 2.5.6. Prowadzenie działań służących rozwijaniu i promocji form współpracy pomiędzy pracodawcami, organizacjami pozarządowymi, samorządem lokalnym, zwiększających możliwość zatrudnienia osób niepełnosprawnych.

Cel operacyjny:

2.6. Rozwój opieki rodzinnej i poprawienie standardu w placówkach instytucjonalnych.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.6.

- 2.6.1. Wspieranie organizacji pozarządowych działających na rzecz ludzi starych w realizacji opieki.
- 2.6.2. Szkolenie profesjonalnych kadr zajmujących się opieką środowiskową.
- 2.6.3. Promowanie rodzinnych form wsparcia, w tym rodzinnych domów pomocy społecznej, mieszkań chronionych.
- 2.6.4. Podjęcie działań w kierunku utworzenia na terenie powiatu Domu Pomocy Społecznej dla seniorów.
- 2.6.5. Rozwój wolontariatu na rzecz pomocy seniorom.
- 2.6.6. Promowanie środowiskowych form wsparcia, w tym klubów seniora, dziennych domów pomocy i grup samopomocowych.

Cel operacyjny:

2.7. Współpraca w tworzeniu systemu probacyjnego i wsparcie osób opuszczających zakłady karne.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.7.

- 2.7.1. Podjęcie działań w celu wsparcia osób opuszczających zakłady karne w znalezieniu schronienia i zatrudnienia.
- 2.7.2. Współpraca w promowaniu instytucji mediacji.

Cel operacyjny:

2.8. Współpraca w tworzeniu spójnego systemu wsparcia dla wychowanków opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.8.

- 2.8.1. Określenie potrzeb i możliwości w zakresie mieszkań chronionych dla wychowanków usamodzielniających się.
- 2.8.2. Objęcie opieką i wsparciem psychologiczno-pedagogicznym wychowanków w procesie usamodzielniania.

Cel operacyjny:

2.9. Współpraca w zakresie tworzenia warunków sprzyjających ograniczaniu i eliminowaniu skutków niedostosowania społecznego wśród dzieci i młodzieży.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.9.

- 2.9.1.** Rozwój profilaktyki poprzez tworzenie i umacnianie środowiskowych form pomocy dzieciom i rodzinie.
- 2.9.2.** Umiejętne spędzanie czasu wolnego jako czynnik sprzyjający ograniczaniu skutków niedostosowania społecznego wśród dzieci i młodzieży.

Cel operacyjny:

2.10. Promowanie właściwych postaw społecznych, ważnych dla przeciwdziałania zjawisku narkomanii i przestępczości.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.10.

- 2.10.1.** Monitorowanie zjawiska narkomanii w powiecie.
- 2.10.2.** Współuczestnictwo w szkoleniach na temat profilaktyki i rozwiązywania problemów narkomanii i przestępczości.
- 2.10.3.** Zwiększenie świadomości w środowiskach lokalnych na temat zjawiska narkomanii i przestępczości – kampanie informacyjne i pogadanki.

Realizatorzy celów i kierunków działań:

Rada Powiatu, Starosta, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, jednostki organizacyjne powiatu, jednostki zgodnie z właściwością zadań.

Środki finansowe na realizację celów:

Budżet powiatu, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych, europejskich.

Partnerzy w realizacji celów:

Instytucje rządowe, samorządowe, w szczególności miejskie i miejsko-gminne ośrodki pomocy społecznej, placówki naukowe, organizacje społeczne, zakłady opieki zdrowotnej, Komenda Powiatowa Policji.

Efekty realizacji celów:

Wzrost liczby osób zaktywizowanych i zintegrowanych ze społecznością lokalną. Wzrost liczby osób opuszczających system pomocy społecznej i usamodzielniających się. Zwiększenie wiedzy lokalnej społeczności na temat niepełnosprawności i osób niepełnosprawnych. Jak największa liczba osób zatrudnionych i usprawnionych. Wzrost jakości usług rehabilitacyjnych i społecznych oraz aktywny wolontariat. Zwiększenie udziału seniorów w życiu publicznym, wysoka jakość świadczonych na ich rzecz usług socjalnych, zwiększanie dostępności i wiedzy na temat instytucji pomocowych i samopomocowych. Uwrażliwienie społeczności lokalnej na potrzeby osób starszych, wzrost liczby wolontariuszy, szczególnie młodych, działających na rzecz seniorów, poszerzenie oferty działań wspierających, integrujących, edukacyjnych. Efektem realizacji celu winien być również sprawnie funkcjonujący system kompleksowego wsparcia osób uzależnionych i ich rodzin oraz wzrost zaufania i poczucia bezpieczeństwa społecznego dzięki zmniejszeniu się zjawiska niedostosowania społecznego wśród dzieci i młodzieży oraz zjawiska narkomanii i przestępczości.

Cel strategiczny 3.

PARTNERSTWO NA RZECZ AKTYWNOŚCI OBYWATELSKIEJ

Cel operacyjny:

3.1. Profesjonalizacja służb społecznych jako czynnik integracji lokalnej.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.1.

- 3.1.1.** Wzmocnienie roli pracownika socjalnego jako profesjonalisty działającego na rzecz pełniejszej integracji społecznej klientów systemu poprzez systematyczne doszkalcenie pracowników socjalnych i rozwój kadr socjalnych z terenu gmin.
- 3.1.2.** Upowszechnianie informacji o aktualnej ofercie i formach świadczeń pomocowych.
- 3.1.3.** Projektowanie i wdrażanie nowych rozwiązań organizacyjnych oraz instrumentów i programów służących podniesieniu jakości świadczonych usług przez instytucje pomocy społecznej.

Cel operacyjny:

3.2. Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.2.

- 3.2.1.** Aktywna współpraca z organizacjami pozarządowymi, koordynacja i wspieranie wspólnych działań.
- 3.2.2.** Rozwój wolontariatu.
- 3.2.3.** Wspieranie działań na rzecz tworzenia aktywnych środowisk lokalnych.
- 3.2.4.** Inspirowanie społeczności lokalnych powiatu do tworzenia własnych lokalnych systemów wsparcia i pomocy różnym grupom społecznym.
- 3.2.5.** Promocja i wspieranie aktywności i współpracy środowisk lokalnych, gospodarczych, pozarządowych i samorządowych na rzecz rozwoju społecznego.
- 3.2.6.** Opracowanie informatora zawierającego dane o instytucjach udzielających wsparcia rodzinie.

Realizatorzy celów i kierunków działań:

Rada Powiatu, Starosta, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, jednostki organizacyjne powiatu, jednostki zgodnie z właściwością zadań.

Środki finansowe na realizację celów:

Budżet powiatu, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych, europejskich.

Partnerzy w realizacji celów:

Instytucje rządowe, samorządowe, w szczególności miejskie i miejsko-gminne ośrodki pomocy społecznej, placówki naukowe, organizacje społeczne, zakłady opieki zdrowotnej, Komenda Powiatowa Policji.

Efekty realizacji celów:

Profesjonalna kadra merytoryczna, wysoka jakość usług świadczonych na rzecz beneficjentów pomocy społecznej, zróżnicowane formy współpracy z organizacjami pozarządowymi i zwiększające się obszary tej współpracy. Wzrost aktywności społecznej lokalnej społeczności i świadomości własnych możliwości i potencjału (wzrastająca liczba inicjatyw lokalnych).

3.3. MONITORING I EWALUACJA

Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych polegać będą na systematycznej ocenie realizowanych działań oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawić się poprzez zmianę regulacji prawnych czy też narastanie poszczególnych kwestii społecznych. Podstawowym celem wyżej wymienionych działań będzie dostarczenie praktycznej wiedzy potrzebnej przy podejmowaniu decyzji. Wdrażanie Strategii monitorowane będzie na bieżąco przez realizatorów merytorycznych poszczególnych zadań, natomiast ocena stopnia realizacji i osiągniętych efektów dokonywana będzie corocznie przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie.

3.3.1. WSKAŹNIKI STOPNIA EFEKTYWNOŚCI REALIZACJI STRATEGII

Celem oceny wdrażanych działań wykorzystane zostaną wskaźniki społeczne, odzwierciedlające ważne wartości zakładane do osiągnięcia i ukierunkowujące proces rozwoju, w tym m.in.:

- dane statystyczne w obszarze dotyczącym ludności – np. przyrost naturalny, saldo migracji, dochody na 1 osobę w podstawowych typach gospodarstw domowych, liczba podopiecznych pomocy społecznej,
- w obszarze dotyczącym rynku pracy – np. udział zarejestrowanych bezrobotnych w ogólnej liczbie czynnych zawodowo, udział bezrobotnych do 30. roku życia w ogólnej liczbie bezrobotnych z podziałem na poziom i kierunek wykształcenia, liczba poszukujących pracy na jedno wolne miejsce pracy, oraz te same wskaźniki w odniesieniu do osób niepełnosprawnych bezrobotnych,
- w obszarze dotyczącym edukacji i poziomu wykształcenia – np. liczba ludności z wykształceniem wyższym, liczba ludności z wykształceniem co najmniej średnim,
- wskaźniki społeczne: liczba programów i projektów socjalnych zrealizowanych w ramach poszczególnych celów strategicznych, liczba uczestników szkoleń i warsztatów, liczba osób opuszczających system pomocy społecznej, wychodzących z bezdomności, uzależnienia, liczba utworzonych mieszkań chronionych dla różnych grup potrzebujących, liczba inicjatyw społecznych w obszarze aktywizacji i integracji

społecznej i zadań zleconych w tym zakresie (grupy wsparcia, rodzinne formy opieki nad dziećmi, seniorami i niepełnosprawnymi),

- wskaźniki ekonomiczne: stopień poniesionych nakładów, koszty jednostkowe uzyskania efektu, ilość środków finansowych przeznaczonych na realizację danego projektu.

3.3.2. CECHY PROGRAMÓW I PROJEKTÓW

Strategia integracji i rozwiązywania problemów społecznych będzie skuteczna, o ile przedstawiciele samorządu lokalnego znajdą zasoby umożliwiające budowę i realizację programów celowych zgodnych z przyjętymi kierunkami działań. Programy można realizować w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych, w zależności od charakteru danego projektu.

Przy budowie projektów znaczenie będą miały środki, które Rada Powiatu rocznie będzie przeznaczała na ten cel. Projekty można realizować w ramach:

- a. własnych zasobów samorządu (np. projekty PCPR),
- b. poprzez organizacje pozarządowe,
- c. poprzez inne instytucje zewnętrzne.

Projekty i programy mogą być przyjmowane przez Radę Powiatu stosownymi uchwałami, które winny przybierać formułę załączników do niniejszej strategii.

Projekty i programy realizowane w ramach strategii powinny być zgodne z przyjętymi kierunkami działań. Ponadto powinna je cechować:

1. **Efektywność** – jest to jedna z najbardziej pożądanых cech polityki społecznej i jednocześnie kryterium jej oceny. Stosowana jest w polityce społecznej w znaczeniach nadawanych jej przez ekonomię, prakseologię i socjologię. Jest to relacja między osiągniętymi bądź planowanymi celami (korzyściami) danego działania a ponoszonymi lub planowanymi nakładami. Można tego dokonać dwoma sposobami: osiągając maksymalny stopień realizacji celu przy danym nakładzie zasobów (zwiększenie wydajności) lub używając minimalnego nakładu środków, by w jak największym stopniu zbliżyć się do realizacji celu (oszczędzanie zasobów). Efektywne programy, realizowane w ramach strategii, rozwiązują jedną kwestię społeczną, nie przyczyniając się do powstania nowych. Służą zachowaniu równowagi między interesami różnych grup społecznych oraz podnoszą poziom zaspokajania potrzeb społeczeństwa, oszczędnie i wydajnie dysponując posiadanymi środkami.
2. **Skuteczność** – jest to zgodność między stanem rzeczy, określanym jako skutek danego działania, a zakładanym celem. Skuteczność jest stopniowalna: za skuteczne

uznaje się nie tylko działania, których skutki są tożsame z celem, ale i te, które zbliżają do jego osiągnięcia. Skuteczność jest oceną, dla której punktem odniesienia jest wzorzec stanu docelowego. Ten stan docelowy w polityce społecznej może być postrzegany bardziej konkretnie – jako pożądane i zaplanowane zmiany w jakiejś dziedzinie życia społecznego (np. ograniczanie obszarów biedy).

3. **Celowość** – jest to cecha oznaczająca dotarcie z danym programem do środowiska osób rzeczywiście go potrzebujących. Ocena celowości powinna się opierać na rzetelnie przeprowadzonej diagnozie problemu.

4. UWAGI KOŃCOWE

Zapisy zawarte w strategii będą realizowane w ramach kierunków poszczególnych działań, w zależności od posiadanych przez samorząd i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych.

Inne dokumenty programowe w zakresie lokalnej polityki społecznej powinny być zgodne z wytyczonymi w niniejszym dokumencie celami strategicznymi i kierunkami działań. Powinny je również rozwijać i uszczegóławiać.

Autorzy niniejszego dokumentu pragną złożyć serdeczne podziękowania tym wszystkim, którzy przyczynili się do identyfikacji najważniejszych problemów społecznych środowiska lokalnego, oraz mają nadzieję na dalszą współpracę prowadzącą do zmiany społecznej.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Powiatu Pisz
mgr inż. Zenon Suleczka